Proverbe - Comentarii W. McDonald

Solomon fiul lui David a fost cel mai înţelept, mai bogat şi mai onorat dintre regii Israelului (1Regi 3:12,13; 4:30,31). El a compus trei mii de proverbe, dar nu mai o parte din ele au fost consemnate în cartea de faţă, de la 1:1 la 29:27.

Versetele 2-3 ne spun de ce a scris el aceste proverbe. Pe scurt, ele asigură o înţelepciune practică pentru viaţă şi un mod în care cineva poate să-şi conducă viata.

În această carte oamenii pot învăţa să fie chibzuiţi şi să primească învăţătura care să le arate calea în viaţă. Aici ei pot învăţa să priceapă cuvintele de înţelegere, să discearnă între bine şi rău, între ce e de folos şi ce e nu e, între ce e util şi inutil. Aici oamenii sunt instruiţi să cunoască ceea ce este înţelept, drept, adecvat şi onorabil.

Luând seama la aceste proverbe, oamenii lipsiţi de minte („simpli" în original) pot să-şi cultive prudenţa sau ,.bunul simţ" iar tinerii capătă pricepere şi înţelegere.

Cei înţelepţi vor deveni şi mai înţelepţi, ascultând de aceste proverbe iar omul priceput va învăţa cum să se călăuzească în viaţă şi ce sfaturi să dea altora. Mi se pare semnificativ faptul că încă de la începutul cărţii se face afirmaţia că „înţeleptul ascultă." Aceasta e definiţia dată înţeleptului în cartea Proverbe: omul care se lasă învăţat, care e dornic să asculte, iar nu să vorbească numai el. Nu e un nesuferit de încrezut.

Cartea are menirea de a împuternici o persoană să înţeleagă un proverb şi o enigmă, adică lecţia care se ascunde de multe ori sub aspectul exterior al lucrurilor. Ea îi va ajuta sa înţeleagă sensul vorbelor înţelepte şi al adevărurilor ce se ascund în ele.

Am ajuns la versetul cheie al cărţii (vezi şi 9:10). Frica de Domnul este începutul înţelepciunii sau partea principală a cunoaşterii. Dacă cineva doreşte să fie înţelept, va trebui să înceapă prin a se închina şi a-L respecta din adâncul fiinţei pe Dumnezeu, încrezându-se în El şi ascultând de El. Ce ar putea fi mai rezonabil pentru o creatură decât să se încreadă în Creatorul ei? Pe de altă parte, ce poate fi mai lipsit de logica pentru un om decât să respingă Cuvântul lui Dumnezeu şi să trăiască după propriile sale idei? Înţelept este să te pocăieşti de păcate, să te încrezi în Isus Cristos ca Domn şi Mântuitor şi apoi să trăieşti pentru El cu toată fiinţa, fiindu-I pe de-a întregul devotat.

Nebunii (proştii) disprețuiesc înţelepciunea şi învăţătura. După cum înţelept în cartea aceasta este cel dornic şi dispus sa învețe, nebunul (sau prostul) este cel căruia nu poţi să-i spui nimic, pe care nu ai voie să-i înveţi. Este cei implacabil şi încrezut, care nu învaţă decât dacă trece prin mari greutăţi, şi chiar şi atunci nu e sigur că va învăţa.

Primele şapte capitole se adresează, în principal, „fiului meu" - sintagmă ce apare de 15 ori. În aceste capitole simţim bătaia inimii unui părinte care doreşte tot ce e mai bun pentru copilul său. Ascultând de sfaturile părinteşti, un tânăr sau o tânără va evita cursele vieţii şi va dobândi experienţă de mare preţ în chestiunile practice ale vieţii de zi cu zi.

O, ce mult datorăm părinţilor evlavioşi şi în special mamelor evlavioase, cum ne reaminteşte Henry Bosch:

Mulţi oameni mari din trecut au fost nespus de binecuvântaţi prin ceea ce au învăţat pe genunchiul mamei lor. Gândiţi-vă numai la Moise, Samuel şi Timotei. Grija pe care nu avut-o mamele acestora de ei, influenţa evlavioasă exercitată asupra acestor lideri spirituali au dat roade bogate în vieţile lor. Gândiţi-vă apoi la Augustin, la John Newton şi la zeloşii fraţi Wesley. E posibil ca numele lor să nu fi luminat niciodată paginile istoriei dacă nu ar fi avut mamele evlavioase pe care le-au avut, ce i-au crescut în familii în care legea dragostei şi mărturia creştină au fost călăuza şi inspiraţia lor zilnică.

Când sfaturile părinteşti sunt urmate, ele devin o ghirlandă plăcută pe cap şi un lănţişor de aur la gât - imagini poetice prin care se afirmă că ascultarea aduce onoare şi frumuseţe morală în viaţa unui fiu înţelept.

Adesea când un tânăr îşi ruinează viaţa, explicaţia lui este că „s-a încurcat cu oameni cu care nu trebuia să aibă nimic de a face." Procesul este descris în culori vii în versetele 10-19. Mai întâi însă se flutură fanionul de avertizare. Viaţa este plină de ademeniri la rău. Noi însă trebuie să avem curajul şi verticalitatea de a spune „nu" de o mie de ori pe săptămână, dacă se cere.

Aici gaşca de la colţul străzii îl invită pe tânărul nostru prieten să ia parte la un act de jaf armat. La nevoie ei îi vor face de petrecanie victimei. Poate că prietenul nostru se simte flatat că tipii aceştia duri l-au inclus în gaşca lor. „Vino cu noi!" spun ei. Şi s-ar putea ca el să cedeze, sub presiunea unor lucruri care i se par atât de palpitante.

Poate că feciorul nostru - s-a plictisit de o viaţă atât de ferită şi vrea să facă ceva riscant, care să-i aducă satisfacţie. Şi uite că s-a găsit o astfel de acţiune! Crima perfectă! Victima va fi lichidată rapid iar dovezile vor fi eliminate cu multă dibăcie. Mobilul este desigur şansa îmbogăţirii peste noapte! Prada va fi atât de mare încât toţi complicii vor avea de ajuns ca să-şi umple casele. Prin urmare, se dă semnalul: „Nu mai stăm pe gânduri. În doi timpi şi trei mişcări ne-am îmbogăţit. Fiecare primeşte parte egală. Dintr-o aşa afacere n-ai cum să pierzi!"

Dar un glas lăuntric înţelept îi şopteşte tânărului la ureche: „Fiul meu, nu fă una ca asta! Stai cât mai departe de ei! Nu avea nimic de a face cu planurile lor de îmbogăţire rapidă. N-ai cum să câştigi dacă te înhăitezi cu ei!"

„Trebuie să înţelegi că inşii aceştia trăiesc numai din tâlhării, că nu ezită să tragă în orice clipă. Crimele comise de ei se ţin lanţ."

O pasăre are atâta minte să se ferească de laţul pe care-f vede. Dar oamenii aceştia îşi întind o cursă lor înşişi, după care dau buzna în ea.

Istoria îşi are morala ei. Cei ce încearcă să se îmbogăţească rapid plătesc scump lăcomia lor, ruinându-şi viaţa. Aşa sunt căile oricărui om care umblă după câştig necinstit, câştig care ia viaţa celor ce îl au. Acest pasaj se ocupă de încercarea unora de a se îmbogăţi prin mijloace violente. Dar aplicaţia sa este mult mai cuprinzătoare. Sunt vizate aici toate tertipurile de îmbogăţire rapidă, şi jocurile de noroc, şi participarea la tombole şi loterii, şi specula de la bursă.

În continuare auzim două glasuri care îi strigă pe trecători. Unul este glasul înţelepciunii, celălalt glasul femeii străine, înţelepciunea, deşi este prezentată aici ca femeie, îl reprezintă de fapt pe Domnul Isus Cristos. Femeia, străină este tipul ispitei păcătoase şi al lumii ce nu-L cunoaşte pe Dumnezeu.

În versetele 20-30 înţelepciunea stăruie pe lângă cei ce cred în mod eronat că se pot descurca fără ea.

Observaţi că înţelepciunea strigă în locurile strategice, pentru ca toţi să-i audă mesajul. Îşi înalţă glasul în pieţele oraşelor.

Iat-o ba la intersecţiile aglomerate, ba la porţile cetăţii. Şi astfel Domnul nostru cheamă omenirea peste tot pe unde trece: Unde se încrucişează căile aglomerate ale vieţii. Unde răsună strigătele clanurilor şi triburilor. Mai presus de zarva sforţărilor egoiste, îţi auzim glasul, Fiu al Omului! - Frank Mason Nurth

Înţelepciunea apelează la oamenii neştiutori, la batjocoritori şi la proşti. Cei neştiutori sunt oamenii naivi, uşor de impresionat, pe care-i poate păcăli oricine, ce se pretează la tot felul de influenţe, şi bune, şi rele. Aici instabilitatea lor pare să-i conducă în direcţia greşită. Batjocoritorii sunt cei ce tratează sfaturile înţelepte cu dispreţ: nimic nu e sacru sau serios pentru aceştia. Proştii sunt cei fără minte, care refuză să fie învăţaţi; cei înfumuraţi şi înrădăcinaţi, pe care nu-i scoţi din opiniile lor ignorante.

Versetul acesta poate fi înţeles în două feluri: Mai întâi, ar putea sa însemne: Întrucât nu vreţi să luaţi în seamă invitaţia mea, luaţi în seamă măcar mustrarea mea. Voi turna duhul meu peste cuvinte, în semn de judecată şi vă voi spune ce vă aşteaptă. Potrivit acestei interpretări, versetele 24-27 sunt cuvintele care descriu soarta lor.

Al doilea sens pe care poate să-l aibă versetul este următorul: întoarceţi-vă şi pocăiţi-vă când vă mustru. Dacă veţi proceda aşa, voi turna duhul meu peste voi în semn de binecuvântare şi vă voi face cunoscute cuvintele mele de înţelepciune. Termenul „duhul" înseamnă probabil în acest context „gândurile" mele. Deşi este adevărat că Cristos toarnă Duhul Sfânt peste cei ce răspund la chemarea Sa, adevărul acesta nu le-a fost făcut cunoscut sfinţilor din VT cu aceeaşi claritate ca cea a sfinţilor din NT.

Una din marile tragedii ale vieţii este respingerea brutală a ofertelor pline de dragoste ale înţelepciunii. Versetul ne aminteşte de un alt prilej pierdut pe culmea Muntelui Măslinilor: „Am vrut... dar voi n-aţi vrut."

Înţelepciunea e întristată din pricina unor oameni care resping toate sfaturile ei şi nu vor să aibă nimic de a face cu criticile ei constructive. Ceea ce face şi mai iraţional refuzul încăpăţânat al oamenilor este faptul că poruncile şi avertismentele lui Dumnezeu sunt spre binele său, nu al lui Dumnezeu, cum reiese din istorioara relatată de D. G. Barnhouse: O fetiţă s-a strecurat dincolo de bara de metal ce-i separă pe spectatori de cuşca leilor la Grădina Zoologică din Washington. Când bunicul său i-a poruncit să iasă afară, ea a refuzat, râzând şi apropiindu-se şi mai mult de cuşcă. După care un leu a apucat-o şi a târât-o în cuşcă, luându-i viaţa. După Barnhouse, lecţia ce se desprinde din această întâmplare ar fi următoarea: Dumnezeu ne-a dat porunci şi principii spre binele nostru. Dumnezeu nu ne dă niciodată o poruncă pentru că ar fi arbitrar sau pentru că nu doreşte să ne simţim bine. Dumnezeu spune: „Să nu ai nici un alt fel de dumnezei în afară de Mine" nu pentru că este gelos cu poziţia Sa sau prerogativele Sale, ci pentru că ştie că dacă punem orice, absolut orice mai presus de El, acel lucru ne va face rău. Dacă vom înţelege principiul care stă la baza acestei realităţi, vom înţelege şi de ce Dumnezeu ne mustră" (Evrei 12:6). El nu vrea ca noi să ne ducem în gura leului, deoarece există un leu - diavolul, care caută pe cine să înghită.

Dacă cineva va persista în refuzul de a asculta, această respingere îi va aduce negreşit pierzarea şi ruinarea. Atunci va veni rândul înţelepciunii de a râde: „De aceea şi eu voi râde când veţi fi în vreo nenorocire; îmi voi bate joc de voi când vă va prinde groaza."

Să însemne asta oare că Domnul realmente va râde când nenorocirea se va abate peste cei răi, cum se sugerează aici şi în Psalmul 2:4? Dacă prin râs înţelegem o atitudine de răutate, de spirit vindicativ şi cruzime, atunci răspunsul este categoric „Nu." Mai degrabă, trebuie să înţelegem râsul acesta la modul figurat. În limbaj idiomatic, el exprimă ridicolul situaţiei în care un biet om îşi permite să-L sfideze pe Suveranul Atotputernic, ca un ţânţar în faţa unui cuptor aprins. În plus, ar mai putea fi vorba şi de următorul lucru: Un om poate să râdă de poruncile înţelepciunii sau să le trateze ca şi când ele n-ar exista. Dar când omul acela culege roadele nechibzuinţei sale, poruncile rămân neclintite şi i se par batjocoritorului ca cei ce râd la urmă, cum se spune în binecunoscuta zicală.

Va veni negreşit o zi de plată. Judecata de care s-au temut oamenii va veni peste ei ca o furtună. Nenorocirea se va abate cu repeziciune peste ci. Necazul şi strâmtorarea îi vor cuprinde dintr-odată şi-i va face să dispere.

Atunci oamenii vor chema înţelepciunea, dar va fi în zadar. O vor căuta cu disperare, dar n-o vor găsi, dându-şi seama că e prea târziu, că nu li se mai dă lumina pe care au respins-o. N-au voit să vadă. Prin urmare, acum nu mai pot vedea. Duhul lui Dumnezeu nu Se va lupta în permanenţă cu omul (Geneza 6:3). Tocmai în asta constă urgenţa mesajului Evangheliei:

Nu pierde prilejul! Nu pierde prilejul!

Câtă vreme te cheamă Isus,

Nu pierde prilejul!

Dacă mai zăbovești în păcat,

S-ar putea să constaţi că uşa nu mai e deschisă

Că e prea târziu. De aceea, azi când auzi Glasul,

Nu pierde prilejul

- Autor necunoscut din veacul al 19-lea

Condamnarea acestor batjocoritori constă în faptul că au urât învăţăturile înţelepciunii şi au refuzat cu încăpăţânare să se smerească în faţa lui Iehova şi să-L respecte. Poate că au râs, spunând că evanghelia este bună pentru femei şi copii, dar nu pentru ei. „Pretinzându-se înţelepţi, au înnebunit" (textual: „au devenit proşti," n.tr.) (Romani 1:22). Urarea înţelepciunii este de asemenea tratată în Ioan 3:19-21.

Ei nu au avut loc în viețile lor pentru sfaturile bune cuprinse în Cuvântul lui Dumnezeu şi au râs când Scripturile au condamnat cuvintele şi faptele lor rele. Nu s-au temut de Dumnezeu sau de mustrarea Lui.

Acum sunt nevoiţi să plătească preţul uluitor de mare al încăpăţânării lor, fiind năpădiţi de roadă faptelor lor. Greşeala le aparţine în întregime lor. Nu înţelepciunea este de vină! Pur şi simplu, ei nu au voit să asculte.

„Căci oamenii îndărătnici cad răpuşi de propria lor îndărătnicie iar cei nepricepuţi sunt nimiciţi de propria lor indiferenţă" (Moffatt). Orice om este liber să ia deciziile pe care le crede de cuviinţă în viaţă, dar nu este liber să aleagă consecinţele opţiunilor sale. Dumnezeu a stabilit anumite principii morale în lume. Aceste principii dictează un anumit set de consecinţe pentru alegerea făcută. Nu se poate despărţi ceea ce Dumnezeu a unit.

În latura pozitivă, cel care ia seama la glasul înţelepciunii va trăi în siguranţă, neavând de ce se teme. Cei ce sunt discipolii înţelepciunii se bucură de o viaţă frumoasă, scăpând de suferinţe, întristări şi ruşinea ce le aţin calea celor îndărătnici şi răi.

Mai întâi, fiul este îndemnat să ia aminte la învăţătura tatălui său şi să păstreze ca pe o comoară poruncile sale. Proverbele au fost date ca să fie strânse ca o comoară sau memorate.

Apoi omul trebuie să aibă urechile şi mintea deschise. Fiul trebuie să fie un ascultător atent, nu un vorbitor neîncetat. Nu i se spune să-şi depene problemele, cum se întâmplă la cele mai multe sesiuni de consiliere din vremea noastră, ci să asculte de sfaturile înţelepte ale altora.
.

Dacă este serios, atunci să ceară cu stăruinţă discernământul şi sa solicite priceperea. Este important să existe o tenacitate, o hotărâre neclintită de a ajunge la ţelul dorit. Este o lege a vieţii că obţinem ceea ce urmărim. Avem nevoie de aceeaşi tenacitate pe care o au cei ce fac săpături în industria mineritului, căutând argint sau comori ascunse. Tragedia este că prea de multe ori oamenii dau dovadă de mai multă râvnă pentru obţinerea unor bogăţii materiale decât pentru, cele spirituale.

Dar cei ce caută vor găsi negreşit. Cei ce doresc să intre într-o relaţie corectă cu Domnul şi să-L cunoască cu adevărat pe Dumnezeu nu vor fi dezamăgiţi. De aceea unul din părinţii bisericii din perioada primară a spus că omul care îl caută pe Dumnezeu deja L-a găsit. Cristos îl descoperă pe Tatăl tuturor celor care cred în El. A-L cunoaşte pe Cristos înseamnă a-L cunoaşte pe Dumnezeu.

După ce am fost mântuiţi prin credinţa în Cristos, suntem în măsură să ne însuşim înţelepciunea divină de la Domnul. El ne învaţă cum să gândim corect, cum să cântărim lucrurile, cum să discernem adevărul de neadevăr şi cum să învăţăm să deosebim lucrurile prin lumina divină.

El ne pune la dispoziţie adevărata înţelepciune a celor drepţi şi scutul de ocrotire al celor ce umblă în integritate.

El ocroteşte cărările celor ce trăiesc o viaţă curată şi morală. Sfinţii Săi scapă de durerea şi amărăciunea pe care o lasă în urma păcatul. „Teferi şi sănătoşi vin şi pleacă prietenii aleşi ai hi Dumnezeu" (Knox).

Versetul acesta este o paralelă la versetul 5. Ambele încep cu cuvântul: „atunci," enumerând beneficiile căutării cu râvnă a cunoştinţei lui Dumnezeu. Persoana care doreşte cu înflăcărare să cunoască şi să facă voia lui Dumnezeu va învăţa cum să se poarte frumos, cum să acţioneze corect şi să se comporte principial şi onest - pe scurt, să aleagă calea cea bună şi cărările neprihănirii în viaţă.

Motivul pentru care se întâmplă aşa este faptul că înţelepciunea pune stăpânire asupra minţii şi inimii cuiva, acestei persoane devenindu-i plăcută cunoaşterea căilor drepte. Pentru credinciosul adevărat, poruncile lui Dumnezeu nu sunt grele. Jugul lui Cristos este uşor şi povara Sa nu este grea.

Chibzuinţă sau capacitatea de a lua decizii înţelepte îl scuteşte pe cineva de multe alunecări. Judecata sănătoasă ne izbăveşte să nu ne încurcăm cu cei răi sau ne scapă din aşa încurcături. Nici unul din noi nu ne dăm seama cât de mult suntem ocrotiţi zilnic de primejdiile spirituale, morale şi fizice. Creştinul se bucură de o viaţă în care este ferit de primejdii, după ce a scăpat de stricăciunea care este în lume prin poftă.

Noi suntem salvaţi de părtăşia cu oamenii răi (v. 12-15) şi de îmbrăţişarea femeii uşuratice (v. 16-19). Mai întâi, suntem salvaţi de lumea celor răi, fără Dumnezeu, care răstălmăcesc faptele şi denaturează adevărul. Nu te poţi încrede în cuvintele lor.

Aceştia sunt cei ce părăsesc străzile bine luminate ale dreptăţii, ca să umble pe căile întunecoase ale crimelor şi tâlhăriilor. Ei îşi găsesc o plăcere perversă în a face răul şi se desfată în căile lor păcătoase, bucurându-se de haosul pe care îl produc. Ei se duc pe căi întortocheate, comportarea lor fiind şmecheră şi perversă.

Înţelepciunea ne salvează nu doar de compania unor oameni de teapa acestora, ci şi de ghearele femeii imorale. Putem înţelege prin aceasta o prostituată sau un simbol al religiei false sau al lumii fără Dumnezeu. Metoda ei de lucru este flatarea: „Nu eşti apreciat cum se cuvine acasă. Eşti un om aşa de frumos, aşa de talentat, atât de înzestrat! Ai nevoie de dragoste şi de înţelegere, pe care eu ţi le pot da din belşug."

Ea este necredincioasă tovarăşului tinereţii ei, adică soţului ei. Ea uită de legământul încheiat cu Dumnezeu, adică de jurămintele făcute când s-a cununat înaintea lui Dumnezeu. Sau „legământul încheiat cu Dumnezeu" ar putea să se refere la Cele Zece Porunci ,şi în special la porunca a şaptea, care interzice adulterul.

Prima propoziţie din versetul 18 ar putea fi tradusă astfel: „Căci casa ei coboară la moarte" sau „ea se cufundă în moarte, care este locuinţa ei" (text marginal RV). Propoziţia paralelă din a doua parte a versetului pare să sprijine varianta adoptată de traducerea NKJV. Prin unirea celor două propoziţii se conturează următoarea idee: casa ei conduce la moarte şi, prin urmare, cei ce îi trec pragul alunecă spre mormânt. Căile ei conduc la moarte şi, prin urmare, cei ce merg pe ele curând se vor trezi pe tărâmul duhurilor celor plecaţi dintre cei vii. Întrucât toţi vor muri la un moment dat, nu despre moartea obişnuită este vorba aici, ci moartea morală ce duce la moartea veşnică.

De îndată ce un bărbat a fost prins în cursa ei, va fi aproape imposibil să mai scape. De fapt versetul pare să excludă speranţa vreunei reveniri. Dar multe afirmaţii din Biblie trebuie luate ca reguli generale, faţă de care se pot formula unele excepţii - exact ideea subliniată de acest verset. De îndată ce un bărbat a fost iniţiat în secretele ei, este extrem de dificil să mai poată reveni la calea dreaptă.

Legaţi versetul 20 de versetul 11. Înţelepciunea te păzeşte nu doar de oameni răi şi de femeia străină, ci, în latura pozitivă, ea promovează tovărăşiile cu cei vrednici şi drepţi.

Sub legea lui Moise oameni integri - cei drepţi şi fără prihană - erau răsplătiţi printr-un loc de siguranţă în ţara Canaan. Când ajungem în Noul Testament însă aceste binecuvântări materiale în locurile pământeşti sunt înlocuite cu binecuvântări spirituale în locurile cereşti. Dar faptul rămâne că neprihănirea şi cumsecădenia sunt recompensate în această viaţă şi în cea viitoare. Tot atât de adevărat este că cei răi vor fi nimiciţi din ţara binecuvântării. Cei perfizi nu au parte de o moştenire trainică.

Asemenea tuturor părinţilor buni, înţelepciunea le doreşte copiilor săi tot ce e mai bun. Ea ştie că asta se poate realiza doar prin ascultarea de învăţăturile ei, adică ascultarea de Sfintele Scripturi. Prin urmare, ea îşi roagă aici fiul fierbinte să-şi aducă aminte cu mintea şi să asculte cu inima.

În general, cei ce sunt supuşi părinţilor trăiesc mai mult şi mai frumos. Cei care se împotrivesc disciplinei părinteşti se expun bolilor, accidentelor, tragediilor şi în cele din urmă decesului prematur. Versetul acesta corespunde poruncii a cincea (Exod 20:12), care promite viaţă îndelungată celor care-şi cinstesc părinţii. Jay Adams scrie: Biblia ne învaţă că pacea minţii, care conduce ia o viaţă mai îndelungată şi mai fericită, provine din păzirea poruncilor lui Dumnezeu. O conştiinţă vinovată este o povară ce frânge trupul. Un cuget curat este factorul principal ce conduce la longevitate şi sănătate fizică. Şi astfel, într-o privinţă, bunăstarea somatică (trupească) a cuiva izvorăşte din bunăstarea sufletului său. Este un principiu bine stabilit pe plan fizic că există o corelaţie strânsă între comportarea cuiva înaintea lui Dumnezeu şi condiţia sa fizică.

Îndurarea şi adevărul trebuie văzute în comportarea externă (leagă-ţi-le la gât), dar şi în viaţa lăuntrică (scrie-le pe tăbliţa inimii tale). Astfel vei căpăta trecere şi stimă înaltă (sau succes, AV margin) înaintea lui Dumnezeu şi a oamenilor. Ideea care se desprinde de aici este că o viaţă satisfăcătoare este aceea care e trăită în centrul voii lui Dumnezeu. Dar aici se ridică întrebarea: „Cum pot cunoaşte "cu voia lui Dumnezeu în viaţa mea?" În cele două versete care urmează găsim răspunsul clasic.

Mai întâi, trebuie să ne predăm pe de-a întregul, cu duhul, sufletul şi cu trupul, Domnului. Trebuie să ne încredem în El nu doar în privinţa mântuirii sufletului nostru, ci şi în ce priveşte direcţia vieţii noastre. Trebuie să fie o predare fără rezerve. În continuare trebuie să manifestăm o neîncredere sănătoasă faţă de eul nostru, o recunoaştere a faptului că nu ştim să alegem ce-i mai bun pentru noi, că nu suntem capabili să ne călăuzim singuri. Ieremia a exprimat foarte bine acest lucru: „Ştiu, Doamne, că soarta omului nu este în puterea lui; nici nu stă în puterea omului, când umblă, să-şi îndrepte paşii" (Ieremia 10:23).

În fine, trebuie să existe o recunoaştere a Domniei lui Cristos: „Recunoaşte-L în toate căile tale, şi El îţi va netezi cărările." Toate compartimentele vieţii noastre trebuie aduse sub controlul Său. Nu trebuie să avem voinţa noastră proprie, ci doar o singură dorinţă curată de a cunoaşte voia Sa şi de a o împlini.

Dacă aceste condiţii sunt întrunite, avem promisiunea că Dumnezeu va netezi (sau dirija) căile noastre. O poate face prin intermediul Bibliei, prin sfaturile unor creştini evlavioşi, prin minunata convergenţă a împrejurărilor, prin pacea lăuntrică a Duhului sau printr-o combinaţie a acestor elemente. Dar dacă suntem dispuşi să aşteptăm, El va face să ni se pară atât de clară călăuzirea încât a o refuza ar echivala cu neascultare faţă de El.

Când suntem însă încrezuţi şi ne bizuim pe noi înşine, suspendăm călăuzirea divină. Când însă ne temem de Domnul şi ne depărtăm de rău, suntem „cu toate pânzele sus." Asta va însemna sănătate pentru trupul nostru şi tărie (textual: băutură sau înviorare) pentru oasele noastre. Din nou, suntem confruntaţi cu legătura strânsă dintre condiţia morală şi spirituală a omului şi starea sănătăţii sale fizice.

S-a apreciat că frica, întristarea, invidia, resentimentele, ura, sentimentele de culpabilitate şi alţi factori emotivi de stres constituie 60% din cauzele îmbolnăvirilor noastre. Să adăugăm la acestea groaznicul preţ pe care-l reclamă consumul de alcool (ciroză la ficat); tutunul (ernfisema, cancerul, bolile cardiace); imoralitatea (bolile venerice, SIDA). Apoi ne dăm seama că textul ,,El îţi va conduce căile" poate fi tradus mai literal: ,El îţi va netezi" sau „îndrepta" cărările, dar ideea de călăuzire este negreşit inclusă în promisiune. Prin înţelepciune divină, Solomon a fost cu mult mai avansat decât descoperirile pe care aveau să le facă ulterior ştiinţele medicale.

O modalitate prin care putem onora domnia lui Cristos este prin felul în care administrăm averile noastre. Tot ce avem este al Lui. Noi nu suntem decât administratori, cărora ni s-a încredinţat răspunderea de a avea grijă de aceste lucruri. Este un privilegiu pentru noi să alegem un standard modest de viaţă pentru noi înşine, să punem tot ce câştigăm pe deasupra în lucrarea lui Dumnezeu şi să ne încredem în Dumnezeu cu privire la viitor. Ca David Livingston, şi noi trebuie să ne hotărâm să nu considerăm nici unul din lucrurile de care dispunem decât în relaţie cu împărăţia lui Dumnezeu.

Evreului din VT care dăruia cu mână largă i se promiteau grânare îmbelşugate şi teascuri ce gemeau de must. Deşi binecuvântările noastre s-ar putea să fie de natură mai spirituală decât acestea, rămâne totuşi adevărul că nu putem să-L întrecem pe Domnul în privinţa dărniciei.

D. Înţelepciunea ca premiu (3:11-20)

De asemenea îl putem recunoaşte pe Domnul supunându-ne disciplinei Sale. Prea de multe ori avem tendinţa să echivalăm disciplina cu pedeapsa, dar în realitate ea include tot ce se cuprinde în educaţia corectă a unui copil: învăţătura, prevenirea, încurajarea, sfătuirea. Îndreptarea (corectarea) şi mustrarea. Tot ce îngăduie Dumnezeu să vină în viaţa noastră are un scop bine definit şi, prin urmare, nu trebuie să dispreţuim acel lucru, după cum nu trebuie să dăm înapoi în faţa sa sau să ne dăm bătuţi. Mai degrabă, trebuie să ne preocupăm ca planul avut în vedere de Dumnezeu să se realizeze prin disciplina respectivă şi astfel noi să beneficiem la maximum de pe urma ei. Scopul suprem urmărit de Dumnezeu prin modalităţile în care ne disciplinează în viaţă este ca noi să fim părtaşi la sfinţenia Sa. Disciplina este o dovadă a dragostei, iar nu a supărării. Corectarea noastră de către El este o dovadă că suntem fii (vezi Evrei 12:6-8).

Iată un gând demn de reţinut: Grădinarul curăţă viţa de vie, iar nu mărăcinii.

Fericit este acel om care găseşte înţelepciunea - acest lucru fiind cu deosebire valabil când ne aducem aminte că înţelepciunea de aici este o prezentare voalată a lui Cristos însuşi. Să introducem, aşadar, numele lui Cristos în versetele următoare şi să vedem ce se va întâmpla.

Beneficiul de a-L cunoaşte pe Domnul Isus întrece orice profituri pe care un om le-ar putea dobândi de la argint sau aur. El dăruieşte ceea ce n-am putea obţine niciodată fără El, indiferent câţi bani am avea.

Tu, comoară inepuizabilă,

Izvor de sfântă desfătare,

Ce-mi pasă mie de aplauzele lumii

Sau de diamantele ei strălucitoare?

Cu mult mai de preţ îmi este, Doamne, un

zâmbet din partea Ta,

Decât tot ce are mai bun pământul să-mi dea,

Căci îl am pe Isus aici.

Da, Preaiubitul meu e Unul.

Cu ce-aş putea fi mai bogat decât sunt?

Căci tot ce este El ţii tot ce are -

Ale mele-s toate.

- Autor necunoscut

El este mai de preţ decât mărgăritarele sau decât orice bijuterii, mai de dorit decât orice premiu pământesc.

Cu o mână El oferă viaţă lungă, de fapt, viaţă veşnică. Cu cealaltă, bogăţii spirituale şi onoare.

Toate căile Sale sunt căi plăcute şi toate cărările Sale sunt pace. „Acolo unde ne călăuzeşte El, călătoria este plăcută; unde indică El să mergem totul este pace" (Knox, alt.).

Pentru cei ce se ţin de El, Domnul este ca un pom al cărui rod este viaţă ce se merită trăită. Cei ce rămân aproape de El sunt cei fericiţi.

Aceste două versete descriu înţelepciunea lui Dumnezeu în cadrul creaţiei, al judecăţii, şi al providenţei. În creaţie, El a întemeiat pământul şi a stabilit cerurile. Cu pricepere El a deschis fântânile marelui adânc cu prilejul Potopului. Prin providenţă, El ridică apa de pe suprafaţa oceanelor, transformând-o în nori, după care o distribuie din nou sub formă de ploaie pe pământ.

Şi cine este agentul activ al dumnezeirii în toate acestea? Este Cristos, înţelepciunea lui Dumnezeu (Ioan 1:3; Coloseni 1:16; Evrei 1:2).

Privilegiul de a fi învăţaţi de înţelepciunea care a creat şi susţine universul este prea mare ca să ne putem permite să-l ratăm. Nu trebuie să scăpăm nici o clipă din vedere înţelepciunea sănătoasă şi chibzuinţă.

Ele ne asigură vitalitate lăuntrică (viaţă pentru sufletul tău) şi frumuseţe exterioară (har la gâtul tău).

Ele ne învrednicesc să umblăm în siguranţă pe calea noastră, fără să ne fie teamă că ne vom împiedica sau vom aluneca.

Ele ne garantează ca vom dormi bine, fără să ne fie cugetul încărcat de vinovăţie sau mintea cuprinsă de teamă.

Ele îl păzesc pe om de acea teroare ce-l cuprinde dintr-odată pe cel rău. Cei care invidiază aparenta prosperitate a celor nelegiuiţi scapă din vedere pericolele de care este plină viaţa lor - extorcările, furturile, răzbunarea, mita, şantajul, răpirile şi uciderile.

Domnul îi păzeşte pe cei ce umblă pe căile Sale. El nu va îngădui să ne fie prins piciorul în cursă. Adesea suntem conştienţi de minunatele intervenţii ale lui Dumnezeu în viaţa noastră, de felul magistral în care ne izbăveşte. Dar acestea sunt doar partea vizibilă a aisbergului. Într-o zi ne vom da seama deplin de ce am fost salvaţi şi la ce am fost salvaţi.

Observaţi negativele din versetele 27-31: „Nu opri... nu spune... nu concepe... nu te lupta... nu alege...."

Mai întâi, nu reţine niciodată nici un lucru bun de la cei cărora li se cuvine, când eşti în măsură să faci acest bine. Asta se referă probabil la achitarea salariului sau a simbriei, la o datorie ajunsă la scadenţă, la scule ce au fost împrumutate. Dar în sens mai larg ar putea însemna: „Nu opri niciodată un bine sau o faptă de mărinimie pe care o poţi face cuiva ce i se cuvine să aibă parte de ea." Acest îndemn are menirea de a-i preveni pe cei neprihăniţi ce sunt atât de preocupaţi de relaţia lor corectă cu Dumnezeu încât au ajuns să neglijeze responsabilitatea lor faţă de alţii (vezi Iacov 4:17).

Nu-l amâna pe aproapele tău până mâine, când poţi să-i împlineşti astăzi nevoia.

Cine este aproapele meu? Oricine are nevoie de ajutorul meu.

De ce are nevoie aproapele meu? Are nevoie să audă vestea bună a mântuirii.

Dacă Duhul Sfânt îmi pune pe inimă să-i mărturisesc cuiva, atunci trebuie să mă achit de această datorie astăzi. Niciodată să nu refuzaţi să ascultaţi de şoapta Duhului.

Iubirea manifestată faţă de aproapele nostru ne va împiedica să gândim rău împotriva lui, în timp ce el trăieşte în pace şi încredere alături de noi, fără să bănuiască nimic. Acest verset exclude toate gesturile de răutate, sarcasm şi răzbunare care însoţesc adesea certurile dintre vecini.

Aici suntem preveniţi să nu lăsăm să se ivească nici un conflict cu vreun om care nu ne-a făcut nimic, care nu ne-a provocat. Există şi aşa suficientă ceartă în lume fără să mai trebuiască să mai adăugăm şi noi la ea!

S-ar părea la prima vedere că asupritorul are succes imediat. Nu avem însă voie să invidiem prosperitatea sa, nici să călcăm pe urmele sale. Domnul urăşte, detestă şi dispreţuieşte persoana perversă, aceasta fiind o urâciune pentru El, dar celui drept îi destăinuieşte planurile Sale, purtându-Se cu el ca şi cu un prieten intim (vezi Ioan 14:23)

Condamnare din partea lui Dumnezeu sau dimpotrivă încrederea pe care ne-o acordă El! Blestemul Său sau binecuvântarea Sa - acestea sunt opţiunile! Un nor negru planează asupra casei celui rău. Soarele bunăvoinţei lui Dumnezeu străluceşte însă peste casa celui drept.

Din nou, avem de ales în acest verset între dispreţul lui Dumnezeu şi harul Său. El îl dispreţuieşte pe batjocoritor, dar dă har celor smeriţi. Importanţa acestei opţiuni se poate vedea din faptul că versetul acesta este citat de două ori în Noul Testament, la Iacov 4:6 şi la 1Petru 5:5.

În fine, mai avem de ales între onoare şi dizgraţie. Oamenii înţelepţi moştenesc gloria; nebunilor li se duce vestea pentru că au căzut în dizgraţie.

În primele nouă versete, Solomon repetă învăţătura sănătoasă pe care i-a transmis-o tatăl său, îndemnându-şi copii să nu precupeţească nici un efort în dorinţa de a dobândi priceperea şi pătrunderea interioară. Cartea Proverbelor abundă în îndemnuri fierbinţi către tineri sa asculte de învăţătura unui tată înţelept.

Se merită să cultivăm prietenia unor oameni înţelepţi, mai în etate. Multe poţi învăţa de la ei, de mare folos putând fi experienţa acumulată de ei de-a lungul multor ani. Învăţătura lor este bună, drept care nu trebuie desconsiderată.

Aici Solomon se referă la vremea când era fiu la tatăl sau şi „unic" pentru mama sa. De fapt, Solomon nu a fost singurul fiu al mamei sale, ci sintagma ar putea fi tradusă prin „favoritul mamei (Knox).

Tatăl lui Solomon, David, şi-a învăţat fiul să reţină sfaturile bune pe care i le-a dat, pentru a putea trăi astfel o viaţă frumoasă; care să aibă înrâurire asupra altora. Un rezumat al instrucţiunilor lui David îl găsim în versetele 4b-9.

Principala sa preocupare a fost ca fiul său să dobândească înţelepciune şi pricepere - adică să trăiască pentru Domnul. Orice va face Solomon în viaţă, un lucru nu trebuie să uite: să trăiască pentru Domnul, deoarece doar viaţa trăită pentru Dumnezeu contează cu adevărat.

Primul pas în dobândirea înţelepciunii este acela de a fi motivaţi, de a fi hotărâţi. Obţinem în viaţă ceea ce urmărim. Să ne străduim să obţinem înţelepciunea cu orice preţ şi în cursul acestei străduanii să căpătăm pricepere şi discernământ. Asta înseamnă, printre altele, că vom învăţa să alegem între ceea ce este rău şi bine, între bun şi cel mai bun. Între sufletesc şi duhovnicesc, între ce este trecător şi ce este etern.

Dacă-i acordăm înţelepciunii locul numărul unu în priorităţile noastre, ea ne va promova cum se cuvine. Dacă o îmbrăţişăm cu drag, ea ne va sui pe culmile de cinste.

„Ea te va împodobi şi te va încununa cu slavă" (Moffatt). Înţelepciunea conferă frumuseţe morală copiilor ei. Gândiţi-vă însă la contrastul dintre aceasta stare binecuvântată şi viaţa respingătoare trăită de cei dedaţi la risipă, des frâu şi imoralitate.

După ce a terminat de citat din sfaturile tatălui său, Solomon îşi reia îndemnurile adresate propriului său fiu. Este o regulă generală, nu fără excepţii însă, că o viaţă curată conduce la o viaţă îndelungată. Gândiţi-vă la legătura strânsă dintre tutun, alcool, droguri şi păcate sexuale pe de o parte, şi bolile şi moartea pe care - le provoacă acestea, pe de alta.

Un tată se poate considera mulţumit când şi-a învăţat fiul să meargă pe calea înţelepciunii, oferindu-i un bun exemplu în acest sens. Dar învăţătura trebuie combinată cu pilda, deoarece acţiunile tatălui sunt mai grăitoare decât cuvintele sale. Fiul care umblă pe căile bune va umbla fără oprelişti şi va alerga fără să se poticnească.

În versiunea siriană se spune: „Cum mergi tu pas cu pas, Eu îţi voi deschide calea înaintea ta." Asta ne învaţă două principii importante: întâi, Dumnezeu ne călăuzeşte pas cu pas, mai degrabă decât să ne descopere tot planul încă de la început, în al doilea rând. Dumnezeu îi călăuzeşte pe oameni când aceştia pornesc la drum, mergând înainte pentru El. Un vas trebuie să se afle în mişcare înainte de a putea fi cârmuit de căpitan. Tot aşa e şi cu o bicicletă, pe care o poţi dirija doar când este în mişcare. Acelaşi lucru este valabil şi în relaţia noastră cu Dumnezeu. El ne călăuzeşte atunci când ne deplasăm pentru El.

Trebuie să apucăm bine învăţătura sănătoasă şi să n-o lăsăm să ne alunece din mâini. Trebuie să păzim înţelepciunea ca pe însăşi viaţa noastră - pentru că ea este viaţa noastră, în special dacă ne gândim că Domnul Isus este înţelepciunea întrupată.

Versetele 14-19 ne avertizează să nu ne însoţim cu oamenii răi, stabilind un contrast între calea întunericului şi calea luminii. Aceste îndemnuri prin care suntem preveniţi să nu ne asociem cu cei răi nu ne interzic însă să le mărturisim evanghelia, dar ele ne interzic să încheiem orice relaţii de părtăşie cu ei, sau să participăm la planurile lor.

Găsim o notă de avertisment urgent în aceste porunci scurte si concise. Evită viaţa de păcat. Nu te opri să cercetezi. Apucă pe alt drum, treci de partea cealaltă. Nu te opri, ci mergi mai departe. S-ar părea că e o întâmplare interesantă, intrigantă şi palpitantă, dar în cele din urmă te va distruge.

Practicanţii păcatului nu dorm bine până când nu au mai încheiat un târg necinstit. Ei suferă cumplit de insomnie dacă nu au reuşit sa mai ademenească pe cineva la ruină şi nenorocire. Regimul lor alimentar este alcătuit din pâinea răutăţii şi vinul violenţei. Sau cum am putea spune noi: se hrănesc din răutate, o sorb!

Versetele acestea ne oferă un tablou foarte plastic al naturii păcătoase a omului. Întrucât însăşi natura sa este păcat, a păcătui este pentru el un lucru natural, ca mâncarea şi băutura. Fragmentul nu se referă doar la infractori (Vezi Comentariul Biblic al Credinciosului asupra textului de la Ieremia 17:9).

Nu tot aşa este viaţa celui neprihănit. Ea este ca lumina strălucitoare a zorilor, ce străluceşte tot mai puternic până când atinge luminozitatea maximă a amiezii. Cu alte cuvinte, cărarea celor neprihăniţi este tot mai luminoasă şi mai frumoasă. Cei răi se clatină în întunecime, nevăzând de ce se împiedică.

Solomon continuă să-l roage pe fiul său să ia aminte la învăţătura sa despre înţelepciune. Într-un verset ca acesta s-ar cuveni ca şi noi să auzim glasul Domnului care ne vorbeşte.

E spre binele nostru să nu pierdem din vedere învăţăturile înţelepciunii, ci să le strângem în inimă ca pe o comoară.

Cuvintele înţelepciunii sunt dătătoare de viaţă şi creatoare. Cum a spus Isus: „Cuvintele pe care vi le spun eu sunt duh şi sunt viaţă" (Ioan 6:63). Ele sunt în acelaşi timp sănătate pentru trup, deoarece te scapă de păcate şi de stresul care provoacă atâtea boli.

Versetele 23-27 sunt corespondentul Vechiului Testament pentru textul de la Romani 12:1, în care suntem îndemnaţi să ne prezentăm întreaga fiinţă înaintea lui Dumnezeu - cu inima, cu gura, cu buzele, cu ochii şi cu picioarele. Dumnezeu începe cu omul dinăuntru, continuând apoi lucrarea în exterior.

Inima este prima, ea reprezentând viaţa lăuntrică, mintea, gândurile, motivele, dorinţele. Mintea este fântâna din care izvorăsc acţiunile. Dacă fântâna este curată, izvorul ce curge din ea va fi de asemenea curat. Cum gândeşte un om, aşa este! Prin urmare, versetul acesta subliniază importanţa unei vieţi curate a gândurilor.

Prin cuvintele „o gură înşelătoare" (din textul englez, n.tr.) se înţelege un gen de vorbire nesinceră, înşelătoare. Bazele viclene se referă la conversaţii cu subînţelesuri, cu motive ascunse. Ochii şi pleoapele care privesc drept înainte sugerează o umblare hotărâtă, o viaţă cu un ţel precis, care nu se abate din drum pentru a păcătui sau pentru a se ocupa de lucruri nefolositoare. În epoca în care trăim, când mass-media ne bombardează zilnic cu publicitate menită să trezească apetitul nostru animalic, va trebui să învăţăm să avem ochii aţintiţi mereu asupra lui Isus (Evrei 12:2).

Dacă vom fi atenţi să cumpănim bine cărarea sfinţeniei, toate căile noastre vor fi ordonate şi lipsite de primejdii. Peste tot de-a lungul drumului mare, în dreapta şi-n stânga sunt o mulţime de străduţe şi alei lăturalnice care duc la ascunzătorile păcatului. „Să rămânem fideli lui Isus, chiar dacă o mie de voci ale lumii ne-ar chema."

Când suntem ispitiţi să ne ducem într-un loc dubios, să ne punem următoarea întrebare: ‚Aş dori eu oare să fiu găsit acolo la venirea lui Isus?" Fereşte-ţi piciorul de rău.

H. Nebunia imoralităţii

Solomon este dornic să-şi avertizeze fiul să nu cadă în nici unul din păcatele ce le dau târcoale tinerilor. Cei care iau aminte la sfaturile înţelepte şi învaţă din experienţa altora dezvoltă în ei adevărata pricepere. Pentru că vorbirea le este curată şi adevărată, ea va avea darul de a-i păzi de pericole şi a nu-i lăsa să dea peste necazuri. Nici un alt lucru în afară de Cuvântul lui Dumnezeu nu constituie o pavăză suficientă împotriva seducţiei şi amăgirii ce face ravagii între oamenii din vremea noastră. Prin urmare, Pavel îl îndeamnă pe Timotei să se ţină strâns de Cuvântul lui Dumnezeu când este înconjurat de apostazie (2 Timotei 3:13-17).

Restul capitolului 5 se ocupă de ceea ce s-a numit drept „cea mai veche profesie din lume" - prostituţia. Femeia imorală este o prostituată, una care îşi închiriază trupul în scopul comiterii unor fapte desfrânate. Ea poate fi considerată un simbol al păcatului, al lumii perverse, al religiei false, al idolatriei sau al oricărei alte ispite seducătoare cu care sunt confruntaţi fiii oamenilor. Buzele ei strecoară miere - sunt foarte plăcute, lunecoase şi tentante. Este maestru în arta flatării, se pricepe de minune să convingă, folosind un limbaj foarte subtil şi ademenitor.

La început ea pare plăcuta şi încântătoare, dar la urmă este amară, amară ca pelinul. E vechea poveste: păcatul este atrăgător la început, când este privit din afară, dar după ce a fost comis lasă un gust amar, arătându-şi adevărata hidoşenie. Preţul de a te culca cu ea este enorm: o cuget vinovat, remuşcare, scandal, boli venerice, distrugerea căsniciei, ruinarea familiei, tulburări mentale şi o sumedenie de alte racile.

Ea îşi conduce victimele pe o stradă cu sens unic, spre moarte şi iad. Fiind o femeie abandonată, ei nu-i mai pasă de viaţa morală. Caracterul ei este instabil şi corupt, în condiţiile în care ea nici nu realizează cât de adânc s-a cufundat în păcat. „Drumul mare al Vieţii nu este pentru ea, instabile şi lunecoase fiind cărările ei" (Moffatt).

Gândindu-se la tot ce implică această stare de decădere, Solomon le dă copiilor săi o povaţă solemnă să ia seama la cuvintele sale şi să nu se depărteze de ceea ce le va spune.

O modalitate prin care ne putem feri de păcat este să stăm cât mai departe de ispită, să fugim de ea. Nu are rost să-L rugăm pe Dumnezeu să ne izbăvească, dacă ţinem cu tot dinadinsul să ne jucăm cu păcatul, adică să avem de a face cu obiecte sau locuri aflate în directă legătură cu păcatul. În unele cazuri, este nevoie nu doar să ne ferim de ispită, ci să fugim de ea, cum a făcut Iosif. Deşi şi-a pierdut haina făcând aşa, şi-a păstrat curăţia şi a câştigat ci cunună. Pentru ca să putem să ne conformăm poruncii din versetul 8, s-ar putea să trebuiască să schimbăm locul de muncă, să ne mutăm în altă localitate sau să luăm alte măsuri la fel de drastice.

Cei ce vizitează casele de toleranţă îşi risipesc energia feciorească, dând anii lor de aur unei ispititoare crude. În plus, cetăţenii „respectabili" care întreţin legături secrete imorale - fie la propriu, fie prin intermediul pornografiei, al filmelor şi al casetelor video cu conţinui pornografic - adesea cad în cursa de a fi şantajaţi. Dacă refuză să plătească sumele cerute, sunt ameninţaţi că vor fi demascaţi şi făcuţi de ruşine în public.

Sfârşitul unei astfel de vieţi este punctat de un geamăt nesfârşit, trupul fiind chinuit de gonoree, sifilis, orbire, ataxie loco motorie, SIDA şi tulburări emotive.

Apoi la toate acestea se adaugă regrete târzii şi profunde remuşcări. Epava celui ce s-a complăcut în păcate sexuale îşi reproşează că nu a ascultat de părinţi, de învăţătorii de la Şcoala Duminicală şi de prietenii creştini. Ar fi putut evita oceane de mizerie şi necaz, dar a fost prea mândru să accepte poveţele, prea încăpăţânat să asculte de avertismentele ce i-au fost adresate.

Şi mai există şi pericolul de a fi făcut de ruşine în public, de a fi dizgraţiat. Cel puţin aceasta pare să fie ideea care se desprinde din acest verset, deşi s-ar putea subînţelege că o astfel de persoană este condamnată pentru faptele sale rele.

În limbaj figurat, Solomon îşi sfătuieşte fiul să-şi găsească toată satisfacţia sexuală în soţia sa, având o căsnicie curată.

Dacă urmăm textul traducerii KJV, versetul acesta descrie binecuvântările unei relaţii de fidelitate între soţi, binecuvântări care se răsfrâng asupra familiei şi prietenilor.

Traducerea NKJV modifică versetul, redându-l sub forma unei întrebări: „Se cuvine oare să fie risipite fântânile tale, să fie aruncate pe străzi izvoarele de apă?" Este o descriere plastică a cumplitei risipe de energii reproductive ce se petrece când cineva se duce la o prostituată.

Knox traduce astfel versetul acesta: „Prin urmare, să abunde odraslele tale, ca apele din propria ta fântână, ce curg pe străzile publice." Soţia este aici fântâna iar apele sunt copiii, care se zbenguie prin casă şi se joacă fericiţi pe străzi.

Adevărata căsnicie presupune o relaţie unică, de intimitate exclusivă, în cadrul căreia copiii se bucură de securitatea pe care le-o conferă sentimentul apartenenţei. Astfel versetul acesta ne avertizează cu privire la pericolele copiilor nelegitimi sau al situaţiilor penibile în care nu se poate stabili paternitatea copilului născut din reiaţii sexuale promiscue.

Fântâna din acest verset se referă, din nou, la soţia bărbatului, care este îndemnat să-şi găsească bucuria şi fericirea în compania soţiei tinereţii sale. Uitând toate celelalte persoane, omul constată, cum s-a exprimat Michael Griffiths, că bogăţiile ce izvorăsc din această relaţie exclusivă sunt inepuizabile iar căldura binefăcătoare a unei asemenea căsnicii se răsfrânge asupra celor din jur, binecuvântându-i."

Bărbatul trebuie să rezerve intimităţile unirii conjugale în exclusivitate pentru soţia sa, tratând-o ca pe femeia plină de graţie şi de iubire ce este. Sânii ei să-i aducă satisfacţie, să se îmbete necurmat de dragostea ei. La o adică, de ce s-ar lăsa el îmbătat de dezmierdările false ale unei femei imorale? De ce ar îmbrăţişa el o femeie seducătoare?

Chiar dacă nici un ochi omenesc nu-l vede când vizitează o casă de toleranţă, când se îndreaptă spre camera de la hotel sau spre locul întâlnirii secrete, Dumnezeu vede tot ce se întâmplă. „Păcatul secret pe pământ este un scandal descoperit în cer." Nu se poate ca omul să păcătuiască şi să scape nepedepsit, să nu-i fie dat în. vileag păcatul. E imposibil să scape cineva de consecinţele încorporate ale păcatului. Jay Adams ne sfătuieşte: Obiceiurile păcătoase sunt greu de învins, dar dacă nu le învingem ele îl vor înrobi pe client şi mai tare. El este legat fedeleş cu frânghiile propriului său păcat. Şi constată că păcatul e ca o spirală care îl împinge tot mai jos, târându-i după el, până când va fi total capturat si legat de legăturile tot mai strânse ale păcatului. Pentru ca, în cele din urmă, el să devină sclavul păcatului.

Ellicott a definit acest verset scena finală a vieţii desfrânatului, a celui care a refuzat să facă uz de stăpânirea de sine. Acum plăteşte cu viaţa pentru neascultarea sa. „Pentru că n-a avut minte, moare; totala lui nebunie îl ruinează" (Moffatt).

Poetul Sheiley este o grăitoare ilustrare a adevărului din acest verset. În înfumurarea sa, el a luat în derâdere ideea unei căsnicii monogame, ca şi când a se căsători cu o singură femeie ar fi însemnat să dezamăgească pe o mie de alte femei. Rezultatele modului său de viaţă, după Griffiths, au fost despărţiri, sinucideri, copii nelegitimi şi. gelozie.

Sampson se întreabă „dacă a mai trăit vreun alt poet care să lase în urma sa un şir atât de lung de dezastre ca cel lăsat de acest «minunat dar neputincios» înger."

Primele cinci versete constituie un semnal de alarmă să nu te pui zălog, adică să nu-ţi asumi responsabilitatea pentru datoriile cuiva, pentru ca nu cumva acea persoană să ajungă în imposibilitatea de a-şi achita datoriile. Să presupunem că prietenul tău doreşte să cumpere un autoturism în rate, dar nu are suficientă bonitate financiară pentru a i se acorda acest împrumut. Instituţia financiară pretinde ca împrumutul să fie garantat prin semnătura altei persoane, care poate să achite împrumutul în cazul în care deponentul nu va putea să facă acest lucru. Vecinul vine şi te roagă să cosemnezi o obligaţie financiară pe care doreşte să şi-o asume. Asta înseamnă că tu vei fi obligat să o achiţi, dacă el n-o va achita. Prietenul din versetul acesta este vecinul tău. Străinul este instituţia financiară care acordă împrumutul pentru care tu îţi dai girul, pe care vrei să-l garantezi.

Tu eşti prins în cursa întinsă de cuvintele tale. Eşti legat de cuvintele gurii tale. Cu alte cuvinte, dacă ai făcut o promisiune pripită, ai căzut în plasă. Ai comis o mare greşeală.

Cel mai bun lucru pe care-l poţi face în situaţia dată este să te dezlegi de promisiunea pe care ai făcut-o. Încearcă să-l convingi pe prietenul tău să facă totul pentru a elimina semnătura ta de pe documentul prin care te-ai angajat să fii garant al împrumutului luat de el. Fă totul pentru a ieşi din laţul în care ai căzut punându-ţi iscălitura pe acea obligaţie financiară.

Această problemă este extrem de importantă, drept care nu trebuie să ai odihnă până când nu vei fi dezlegat de această obligaţie. Nu te lăsa până nu vei scăpa din laţ, ca o gazelă ce se eliberează de vânător şi ca o pasăre eliberată din mana păsărarului.

Dar oare de ce ne avertizează Biblia cu atâta asprime împotriva pericolului de a ne pune garanţi sau de a fi gaj pe plan financiar pentru cineva? Oare nu ar constitui acesta un gest de bunătate faţă de un prieten sau vecin? La prima vedere s-ar părea că este un act de mărinimie, dar în realitate nu este aşa, pentru următoarele motive:

1. Acceptând să cosemnezi o obligaţie financiară pe care şi-o asumă nu faci uneori altceva decât să-l ajuţi să cumpere un obiect care nu e după voia lui Dumnezeu.

2. S-ar putea să-i încurajezi să fie cu mână spartă sau chiar să înceapă să practice jocurile de noroc.

3. Dacă nu-şi va achita împrumutul, tu vei fi obligat să plăteşti pentru un lucru pe care nu-l posezi, ceea ce se va solda cu ruperea prieteniei şi vicierea relaţiilor.

Mai bine ar fi să-i dai banii pe care vrea să-i ia cu împrumut, dacă într-adevăr are o nevoie legitimă. În orice caz, nu trebuie să te pui garant pentru el.

Versetele 6-11 constituie un protest împotriva leneviei. Având în vedere hărnicia cu care îşi strânge furnica hrana, alergând de colo-colo, purtând uneori poveri mult mai mari decât ea, această vietate constituie negreşit un exemplu demn de urmat de la care putem trage învăţăminte. Furnica realizează atât de mult, fără să aibă vreun supraveghetor sau şef de echipă. Când privim un muşuroi de furnici, avem

impresia că ele se mişcă haotic, în toate direcţiile, dar febrila lor activitate nu este fără rost, ci are un scop precis, chiar dacă nu poate să existe o structură ierarhică de comandă.

Această minusculă creatură munceşte din greu vara, strângându-şi provizii în timpul secerişului. Aici nu se pune accentul pe strângerea de provizii pentru ziua de mâine, ci pe hărnicie. Nu trebuie să ne folosim de acest text ca justificare pentru a ne strânge provizii pentru zile negre. Ni se interzice să ne strângem comori pe pământ (Matei 6:19). E adevărat că furnicile se asigură pentru ziua de mâine, dar tot atât de adevărat este că creştinii trebuie să aibă grijă de ai lor, asigurându-le cele necesare traiului. Deosebirea constă în faptul că viitorul furnicii este limitat la lumea aceasta, pe când viitorul credinciosului este în cer. Prin urmare, creştinii înţelepţi îşi strâng comorile în cer, nu pe pământ.

Leneşul pare să dispună de o capacitate nelimitată de a dormi. Filozofia după care se călăuzeşte este următoarea: „Nu e rău să mă scol dimineaţa, dar parcă tot mai bine este să rămân în patul meu cald." Despre deşteptătoare, ce să mai vorbim - pe acestea nu le aude, indiferent cât ar suna ele de tare!

Când, în sfârşit, se hotărăşte să iasă din culcuşul său cald, mai zăboveşte un pic, zicând: „Să mai dorm puţin, să mai aţipesc, să mai încrucişez puţin mâinile, ca să dorm!" Nu contează că alţii din casă aşteaptă ca el să se scoale; el doarme imperturbabil! Numai că ziua sărăciei nu aşteaptă. „Şi sărăcia vine peste tine, ca un hoţ, şi lipsa ca un om înarmat."

Versetele 12-15 sunt descrierea perfectă a unui înşelător, a omului care-i trage pe sfoară pe alţii cu zâmbetul său cuceritor, în spatele căruia se ascunde o inimă vicleană. De pe buzele sale se revarsă numai minciuni.

El recurge la tot felul de gesturi sugestive şi mişcări sinistre prin care-i face semn complicelui său ori îşi ia victima prin surprindere, „...clipeşte din ochi, dă din picior şi-i cheamă cu degetul pe alţii." Inima lui e plină de răutate şi perversitate; urzeşte întruna lucruri rele.

„Oameni de acest fel vor fi năpădiţi dintr-odată de pierzare, zdrobiţi năprasnic fără să mai aibă nici o putinţă de scăpare" (Knox). Dacă veţi citi cu atenţie, veţi găsi probabil suficiente exemple de acest fel în multe din cotidianele tipărite în ziua de azi.

Lucrurile ce-l caracterizează pe acest om rău (v. 12-15) sunt o urâciune înaintea lui Dumnezeu (v. 16-19), în special faptul că el seamănă discordie (comparaţi v, 14 cu v. 19).

Formula „şase lucruri... urăşte Domnul, ba chiar şapte îi sunt urâte" ar putea însemna că deşi lista e concretă, nu este exhaustivă. Sau ar putea indica faptul că ai şaptelea lucru este cel mai rău dintre toate.

Ochii trufaşi. Mândria nu este altceva decât ţărâna care se desfide pe ea însăşi. Valetul unui împărat a spus odată: Nu pot nega că stăpânul meu a fost trufaş. El ţinea sa fie primul în toate, centrul oricărei acţiuni. Dacă se ducea la un botez, ar fi dorit să fie bebeluşul botezat! Dacă se ducea la o nuntă, ar fi dorit să fie mireasa. Dacă se ducea la o înmormântare, ar fi dorit să fie mortul.

O limbă mincinoasă. Limba a fost creată ca să-L slăvească pe Domnul. A minţi înseamnă a perverti scopul pentru care a fost creată limba, a o folosi în scopuri josnice. Există oare situaţii în care i se poate îngădui unui credincios să mintă? Răspunsul este că Dumnezeu nu poate minţi şi, prin urmare, nu poate acorda acest privilegiu nimănui.

Mâinile care varsă sânge nevinovat. Fiecare viaţă omenească este infinit de valoroasă înaintea lui Dumnezeu - fapt demonstrat de El cu prisosinţă prin aceea că a plătit un preţ infinit de mare la Calvar pentru răscumpărarea noastră. Instituţia pedepsei capitale (Geneza 9:6) reflectă atitudinea lui Dumnezeu faţă de omorul intenţionat.

Inima care urzeşte planuri nelegiuite. Desigur este o referire la cei ce nu se gândesc decât la rău. Domnul Isus a enumerat câteva din aceste închipuiri rele la Marcu7:21,22.

Picioarele care aleargă repede la rău. Dumnezeu urăşte nu numai mintea care urzeşte răul, ci şi picioarele ce se grăbesc să ducă la îndeplinire acest rău.

Martorul fals care spune minciuni. Aici este vorba de cei ce fac depoziţii mincinoase în public, la tribunal. În versetul 17b era mai mult vorba de o chestiune de conversaţie particulară cotidiană.

Şi cel ce seamănă discordie între fraţi. Ceea ce ne izbeşte aici este faptul că Dumnezeu pune semnul egalităţii între cel ce seamănă discordie între fraţi, pe de o parte, şi cei ucigaşi, mincinoşi şi sperjuri, pe de altă parte!

Câte din cele şapte păcate din lista de mai sus le puteţi identifica la cei de la procesul şi răstignirea Domnului nostru?

În acest verset este abordată tema adulterului şi a infidelităţii maritale. Frecvenţa referirilor la această temă nu este întâmplătoare. Cuvintele din versetul 20 constituie un fel de formulă utilizată pentru introducerea unor învăţături importante.

Unii adepţi ai interpretării literale, în sens extremist, din vremea lui Isus, credeau că respectau prevederile cuprinse în acest verset prin faptul că purtau filacterii, adică cutiuţe mici din piele în care se găseau porţiuni din Scriptură. În timpul rugăciunii, iudeii aceştia purtau o filacterie pe braţul stâng (aproape de inimă) iar alta pe cap (aproape de gât). Unii evrei din zilele noastre continuă să practice acest obicei. Ceea ce vrea însă să ne transmită acest verset este că trebuie să facem din Cuvântul lui Dumnezeu o parte atât de integrantă a vieţii noastre încât să ne însoţească şi să ne călăuzească pretutindeni pe unde mergem. Nu e doar o chestiune de a da cinste Scripturii în exterior, ci de a o asculta şi a i ne supune din lăuntrul inimii noastre.

Ascultarea de Cuvântul lui Dumnezeu ne aduce următoarele beneficii:

călăuzire - Ele te vor conduce în mersul tău.

ocrotire - Te vor păzi când dormi.

învăţătură - Ele îţi vor vorbi la deşteptare.

Versetul acesta îl amplifică pe cel precedent:

porunca este o candelă - asigurând călăuzire

legea este o lumină - asigurând ocrotire

îndemnul şi mustrarea sunt calea vieţii - ele ne învaţă.

Una din slujbele Cuvântului este de a-i salva pe oameni de femeia seducătoare, cu vorbele ei mieroase şi linguşitoare. Nimeni să nu se lase înşelat de frumuseţea ei naturală, de acel ,.vino încoace" ce-i scapără din ochii fermecători.

Felul în care interpretăm acest verset diferă în funcţie de traducerea la care vom apela.

În versiunile NKJV şi NASB se subliniază ideea potrivit căreia un om este adus la sapă de lemn („ajunge de nu mai rămâne decât cu o bucată de pâine" - traducerea GBV) de către o prostituată şi s-ar putea să-şi piardă viaţa scumpă în mâna unei adultere. Dacă te încurci fie cu una, fie cu alta, vei avea de tras numai ponoase, vei plăti scump.

Traducerea RSV redă versetul 26 astfel: „Căci serviciile unei prostituate pot fi cumpărate pentru o pâine, dar o adulteră periclitează însăşi viaţa unui om." Aici se face distincţie între o prostituată, ale cărei servicii pot fi cumpărate, şi o adulteră, care nu se mulţumeşte până când nu-i stăpâneşte în întregime pe un om.

A avea relaţii ilicite cu nevasta altuia este ca şi când ai lua foc în sân. Orice-ai face n-ai putea evita serioase arsuri. E ca şi când ai călca pe cărbuni aprinşi, arzându-ţi negreşit tălpile. Griffiths ne previne: Toţi cei ce comit adulter dau dovadă de o cumplită nebunie, deoarece se vor distruge pe ei înşişi, atrăgându-şi tot felul de răni, dezonoare, dizgraţiere şi mânia nestinsă a părţilor vătămate.

E cert că bărbatul care va intra la nevasta aproapelui său va fi prins şi pedepsit. Există în universul moral un principiu conform căruia un atare păcat este în general scos la iveală. Chiar dacă s-ar întâmpla totuşi să nu-i fie descoperit păcatul în viaţa aceasta, omul respectiv va trebui să dea socoteală pentru păcatul său în viaţa de apoi.

Versetele acestea pot fi interpretate în două feluri. Conform traducerilor KJV şi NKJV oamenii manifestă un anumit grad de îngăduinţă faţă de cel care fură pentru a se hrăni pe sine şi familia sa. Dar chiar şi în acest caz, când omul respectiv va fi prins, va trebui să restituie ce a furat, chiar dacă prin aceasta se înţelege că va pierde tot ce posedă.

Traducând versetul 30 sub formă de întrebare, versiunea RSV lasă să se înţeleagă că oamenii îl dispreţuiesc pe un hoţ, chiar dacă acesta fură pentru a potoli foamea sa şi a familiei sale, subliniind că el trebuie să restituie integral tot ceea ce a furat. Şi într-un caz, şi-n altul ideea care se desprinde este că hoţul poate restitui ce a furat, pe când adulterul nu va putea şterge niciodată pe deplin răul pe care l-a pricinuit.

Oricine comite adulter e fără minte, deoarece se distruge pe sine social, spiritual şi moral, ba chiar şi fizic (Deuteronom 22:22)

Pentru o clipă de extaz el se alege cu răni şi dezonoare, venite probabil din partea soţului celei cu care a păcătuit. De asemenea va avea parte de ruşine şi dizgraţie, care-l vor urmări pe tot restul vieţii sale. (Slavă Domnului că există totuşi iertare la Domnul, dacă omul se va pocăi, îşi va mărturisi şi se va lăsa de păcatul său.)

Aici vedem furia soţului gelos care se întoarce acasă pe neaşteptate, găsindu-şi soţia în braţele altui bărbat. Când va începe să se răzbune, mânia lui nu va putea fi potolită cu nici un fel de rugăminţi sau scuze.

Nici un lucru pe care infractorul l-ar putea oferi drept plată nu ar putea abate mânia soţului înşelat. Nici o mită nu ar fi suficientă pentru o călcare a jurământului marital.

Capitolul 7 continuă să-i avertizeze pe tineri faţă de pericolul de a-şi ruina viaţa prin imoralitate. Ei trebuie să ţină la aceste sfaturi inspirate, preţuindu-le mai mult decât bogăţiile materiale, pământeşti.

Ascultarea de Cuvântul lui Dumnezeu este cărarea spre o viaţă trăită din belşug. Prin urmare, el trebuie păzit ca lumina ochilor. Cu privire la această expresie (mărul ochiului, the apple of the eye în engleză, n.tr.) iată ce are de spus International Standard Bible Enciclopedia: Globul ocular, având în centru pupila, se numeşte „măr" datorită formei sale rotunde. Marea sa valoare şi protecţia de care se bucură din partea pleoapelor, care se închid automat când se iveşte cel mai mic pericol au făcut să fie considerat emblema a tot ce este mai de valoare şi mai straşnic păzit.

În limbaj poetic, versetul acesta spune că trebuie să lăsăm Cuvântul lui Dumnezeu să controleze tot ceea ce facem (leagă-le la degete) şi să devină o chestiune de ascultare fără murmur (scrie-le pe tăbliţa inimii tale).

Se cuvine să tratăm înţelepciunea cu onoarea şi respectul datorate unei surori iar din pricepere să facem una din rudele noastre cele mai apropiate. În acest pasaj, înţelepciunea este contrastată cu femeia rea, de care trebuie să te fereşti cu tot dinadinsul.

Cei care calcă pe urmele înţelepciunii, urmându-i sfaturile, sunt păziţi de femeia imorală şi de linguşirile seducătoarei. Femeia rea este descrisă aici prin doi termeni. Prin imorală se înţelege că este o desfrânată şi infidelă faţă de jurământul de fidelitate pe care l-a rostit faţă de soţul ei. Seducătoare se referă la faptul că este străină şi aventurieră.

Versetele 6-23 ne prezintă un tablou cât se poate de realist al unei prostituate care-şi practică meseria şi al unui tânăr care-i cade în cursă. Jalnica dramă s-a consumat în timp ce scriitorul a privit prin jaluzelele de la fereastra odăii sale.

Un tânăr fără minte şi debusolat a ieşit în oraş să se distreze. Poate că provine dintr-o familie bună, dar pentru moment a preferat să uite educaţia bună pe care a primit-o, făcându-şi de cap. Poate că este un militar în termen, care nu vrea să se lase mai prejos de colegii săi ce se laudă cu isprăvi mari la acest capitol. El nu e un păcătos înrăit, ci doar un ins neisprăvit dintr-o urbe neînsemnată.

Iată-l pe tânărul nostru rătăcit printr-un cartier rău-famat. Acum traversează strada lângă colţul locuinţei ei, păşind agale ca unul lipsit de griji. Tocmai în aceasta constă problema sa: că nu este ocupat cu treburi constructive, cu activităţi productive, pentru că dacă ar fi, nu s-ar afla

aici. Dacă picioarele sale ar fi încălţate cu râvna evangheliei păcii, n-ar avea timp de irosit! În viaţa celui predat pe de-a întregul Domnului există o pază care-l fereşte de păcat. Pe de altă parte, după cum arată Isaac Watts, „Satana întotdeauna îi găseşte de lucru celui ce stă cu braţele încrucişate."

Tânărul a hoinărit toată seara de la apus până în amurg şi apoi până când s-a întunecat de-a binelea. „Este aici în imaginea întunericului care se lasă un tâlc simbolic" - scrie Bames. ,,Peste viaţa tânărului se aşterne întunericul; e cuprins de tenebre." Este aidoma unui fluture ce aleargă bezmetic spre flacără. Cumplitul moment se produce atunci când ispita de a păcătui şi oportunitatea de a păcătui coincid. Neîncetat trebuie să înălţăm rugăciuni ca aceste două momente să nu se intersecteze niciodată în viaţa noastră.

Între timp îşi face apariţia prostituata, îmbrăcată după ultima modă de la Hollywood, machiată din plin şi parfumată. Sub acest exterior încântător se ascunde o inimă senzuală, vicleană şi subtilă.

Nici pe departe nu avem de a face aici cu o femeie aleasă, plină de graţie. Dimpotrivă, ea este vulgară, zgomotoasă şi agresivă. Nu tu gospodină, nu soţie ascultătoare! Ci una care trebuie să cutreiere străzile în căutare de clienţi. Femeia aceasta pare să fie peste tot. Uneori a fost afară, alteori în mijlocul pieţei, pândind la tot colţul. Aşa este şi păcatul: uşor de găsit. Ceea ce ar trebui să fie însă uşor de găsit este Evanghelia, dar din nefericire, nu ştiu cum se întâmplă că nu reuşim s-o facem mai disponibilă.

Primul pas din strategia ei este lansarea unei acţiuni de şoc. Astfel i se aruncă de gât, îmbrăţişându-l şi acoperindu-l cu sărutări. Vai, şi ce efect devastator are această acţiune asupra sa! Cum îl ameţeşte, făcându-l să se clatine, această falsă demonstraţie - de iubire! Numai că el habar nu are că nu e deloc iubire, ci poftă crasă.

Urmează masca religiozităţii, când ea exclamă: „Am ofrande de pace la mine. Astăzi mi-am împlinit juruinţele." Iar tânărul îşi aduce aminte de mama sa şi de Biblia pe care aceasta o citea întruna, şi-şi zice: „Tii, dar ce bună femeie am găsit! Uite ce religioasă e! Nu poate fi greşit să mă însoţesc cu una care are ofrande de pace şi-şi împlineşte juruinţele. Şi uite-aşa se strânge funia în jurul gâtului său.

Ofrandele de pace prezintă încă un element de ademenire. Cei care le aduceau trebuiau să le mănânce în ziua aceea sau cel mult a doua zi (Levitic 7:15). Iată dar că femeia aceasta poseda multă hrană cu care să-l desfete pe tânăr. Asta pentru că în concepţia ei inima unui bărbat se câştigă în primul rând prin stomacul său.

Apoi se preface că el este cel pe care-l căuta. Ce minciună sfruntată! Când în realitate l-ar fi agăţat pe primul bărbat care i-ar fi ieşit în cale! Numai ca tânărul nostru este în culmea fericirii la auzul cuvintelor ei, văzând câtă importanţă i se acordă, că este apreciat la justa lui valoare, că este cineva care-l preţuieşte.

În continuare ea îi face apropouri foarte transparente cu privire la adevăratul scop urmărit, când îi descrie aşternutul ei: „Mi-am aşternut patul eu o tapiserie, cu acoperitori colorate din in egiptean. Mi-am înmiresmat patul cu mir, aloe şi scorţişoară." Întreaga descriere e presărată cu cuvinte având un singur scop: să apeleze la natura lui senzuala. Chiar şi simţul său olfactiv trebuie captivat prin parfumuri exotice.

Dar dintr-odată masca este smulsă de pe figură, când ea îl invită fără înconjur să se culce cu ea. Alegându-şi cu grijă cuvintele, ea îi prezintă tânărului un tablou cât se poate de încântător.

Ea îl dezarmează, explicându-i că soţul ei nu este acasă şi că nu se va întoarce pentru multă vreme, pentru că a plecat într-o călătorie lungă. Va sta mult în această călătorie, devreme ce şi-a luat o mulţime de bani în numerar. Nu se va întoarce până la luna plină (v. 20b NASB). Întunericul descris în versetul 9 indică făptui că nu va fi lună plină multă vreme.

Şi cu cât vorbeşte ea mai mult, cu atât mai mică este rezistenţa tânărului. Încă puţină flatare şi l-a şi făcut sa cedeze.

În acest punct el se decide pe loc s-o urmeze, intrând în casă. Şi astfel, păşind alături de ea, este ca un bou ce merge la tăiere. Textul din ebraică al ultimului rând din acest verset este destul de greu de descifrat, după cum se poate observa din diversitatea de forme sub care a fost redată traducerea sa: „ca un prost ce urmează a fi pus în obezi pentru a fi pedepsit" (KJV, NKJV). ,,ca unul prins în fiare ce merge la pedeapsa proştilor" (ASV) ,,cum e prins cerbul dintr-odată" (RSV) ,,ca un câine ademenit pentru a i se pune botniţa" (Moffatt) „sau ca un miel fără astâmpăr" (Knos) „ca un prost în cătuşe, pentru a fi pedepsit" (Berkeley). Dar sensul general este, în mod limpede, cel al victimei ce se îndreaptă fără nici o putinţă de a se mai împotrivi către cătuşe şi pedeapsă.

Sintagma: „până când o săgeată îi străpunge ficatul" poate avea următoarele sensuri:

1. Metoda prin care este omorât boul din versetul precedent, adică prin străpungerea măruntaielor sale.

2. Aprinderea pasiunilor unui om.

3. Consecinţele imoralităţii în trupul unui om. Tânărul intră în locuinţa curvei cum intră o pasăre în laţ, fără să-şi dea seama cât de mult îl va costa acest gest nesăbuit (de ex. riscul contractării unor boli venerice sau al SIDEI).

Nici nu e de mirare că scriitorul face acest apel fierbinte către copiii săi, să ia bine seama la învăţătura sa! Ei trebuie să-şi păzească inima, ca nu cumva să dorească să se încurce în nici un fel cu acest gen de femeie. Ei trebuie să-şi păzească picioarele să nu apuce pe căile ei.

Lungă e lista victimelor ei! Cei ruinaţi sau ucişi de ea sunt cât o armată. Oricine intră în casa ei se află pe drumul larg ce duce spre iad. Un astfel de om se îndreaptă sigur spre cămările morţii.

Capitolul 8 contrastează izbitor cu capitolul 7. Acolo adultera îi chema pe fiii oamenilor. Aici înţelepciunea este cea care îi invită s-o urmeze, oferind motive bine întemeiate pentru justeţea unei astfel de acţiuni. Pasajul paralel din NT se află la Ioan 7:37, unde Cristos îi cheamă pe oameni să vina la El şi să bea.

Versetele acestea ne spun unde se poate găsi înţelepciunea. Lista locurilor indică faptul că ea se află la dispoziţia omenirii, putând fi găsită în preocupările zilnice ale oamenilor.

Ea lansează chemarea către toate tipurile de oameni, de la cei de rang înalt până ia cei din păturile cele mai de jos. Ea îi cheamă deopotrivă pe naivi şi pe nebuni, înţelepciunea, spune Kidner, este călăuza tuturor.

În continuare este descris caracterul învăţăturilor înţelepciunii. Ea vorbeşte despre lucruri mari, despre ceea ce este drept; ea vesteşte adevărul şi neprihănirea. De pe buzele ei nu se aude nici un cuvânt rău, nici o învăţătură strâmbă. Oricine dispune de până şi cel mai mic grad de discernământ şi pricepere va constata că învăţăturile înţelepciunii sunt drepte şi juste.

Valoarea învăţăturilor înţelepciunii este inestimabil de mare. Ele sunt de dorit mai presus de argint, de aurul cel mai ales, de rubine sau de orice ar putea fi cel mai de valoare pentru oameni.

Înţelepciunea face casă bună cu prudenţa, acestea fiind indisolubil legate între ele, aşa încât dacă cineva posedă înţelepciune are şi pricepere. Înţelepciunea îi dăruieşte omului cunoştinţele necesare şi discernământul de care are nevoie pentru a-şi administra cum se cuvine treburile vieţii. Există însă şi lucruri cu care înţelepciunea nu face casă bună. Astfel ea nu se împacă deloc cu toate formele de rău, fie că e vorba de mândrie, fie de aroganţă sau de comportament imoral sau de minciună.

Iată câteva din beneficiile sau recompensele înţelepciunii:

Sfaturi bune (v. 14a) Judecată sănătoasă (v. 14b) Priceperea (v. 14c) Tăria morală de a face ceea ce este drept şi de a te împotrivi răului (v. 14d) Capacitatea de a fi un bun lider (v. 15a, 16a) îndemânare în administrarea justiţiei (v. 15b, 16b) Sentimente de afecţiune şi de bună tovărăşie (vezi Ioan 14:21) (v. 17a) Acces liber la oamenii de treabă (v. 17b) Bogăţii durabile, însoţite de onoare şi neprihănire (v. 18) Un caracter admirabil, care valorează mai mult decât aurul de mare preţ sau decât argintul scump (v. 19) Călăuzire pe cărările neprihănirii şi dreptăţii, încununată cu bogăţii din belşug (v. 20,21).

Am menţionat deja că pasajele acestea ce se ocupă de înţelepciune se pot aplica cu deplină siguranţă la Domnul Isus, întrucât NT îl numeşte înţelepciunea (Matei 11:19; Luca 11:49; 1Corinteni 1:24, 30; Coloseni 2:3). Nicăieri nu este această aplicaţie mai clară şi mai frumoasă decât în versetele următoare. Biserica Creştină din totdeauna a interpretat acest verset ca referindu-se la Domnul Isus Cristos.

Aşadar, ce aflăm despre Cristos în „acest specimen nobil de elocvenţă sacră?"

Existenţa Domnului Isus din veşnicia veşniciilor: „Domnul mă avea la începutul căilor Lui." Nu trebuie să înţelegem prin formularea „mă avea" că Cristos ar fi avut vreun început. Dumnezeu nu a existat niciodată fără calitatea sau atributul înţelepciunii, după cum n-a existat fără Persoana Fiului Său. Mai degrabă, sensul din acest verset este identic cu cel din Ioan 1:1: „La început... Cuvântul era cu Dumnezeu...."

Rânduirea Sa, din veşnicia veşniciilor. Termenul „aşezată" înseamnă unsă sau rânduită. Cu mult înainte de a fi avut loc creaţia, El a fost rânduit sau numit să fie Mesia al Israelului şi Mântuitorul lumii.

Pre-existenţa Sa. Cuvintele: „Am fost adusă" nu trebuie interpretate în sensul că El ar fi fost creat şi, în consecinţă, că ar fi avut un început. Mai degrabă, avem aici o exprimare poetică a existenţei eterne a Fiului şi a personalităţii Sale distincte faţă de aceea a lui Dumnezeu Tatăl. Nici cea dintâi fărâmă din pulberea lumii se referă la începuturile lumii.

Prezenţa Sa la Creaţie. El S-a aflat acolo când cerurile au fost întinse peste uscat şi mare. când au fost făuriţi norii şi când au început să ţâşnească izvoarele adâncului. A fost prezent când au luat fiinţă temeliile pământului, inclusiv structura internă care susţine învelişul exterior al Terrei.

- a Activitatea Sa în cadrul creaţiei. Aflăm din acest verset că Domnul Isus a fost Agentul activ în cadrul creaţiei. Traducerea NKJV redă corect prima parte a versetului 30: „Atunci eu m-am aflat lângă El ca un meşter iscusit...." Desigur expresia e în deplină concordanţă cu textele de la Ioan 1:3, Coloseni 1:16 şi Evrei 1:2.

- b Poziţia Sa de afecţiune şi desfătare înaintea lui Dumnezeu. Dragostea eternă şi infinită a Tatălui pentru Fiul Său sporeşte minunăţia faptului că El L-a trimis pe acest Fiu să moară pentru păcătoşi.

- c Desfătarea Sa personală înaintea lui Dumnezeu. Aceasta preamăreşte harul Domnului nostru Isus Cristos - anume faptul că El a binevoit să părăsească acel loc de pură şi desăvârşită bucurie pentru a veni în această junglă de ruşine, întristare şi suferinţă.

Faptul că El Şi-a găsit bucuria în locuitorii lumii locuite. Este uimitor că din tot universul acesta uriaş, El S-a oprit tocmai asupra acestei planete minuscule, interesându-Se de ea. Ataşamentul Său deosebit faţă de fiii oamenilor. În fine ne surprinde şi ne umple de minunăţie faptul că El Şi-a manifestat dragostea faţă de omenirea răzvrătită.

William Cowper ne-a lăsat moştenire acest imn de neasemuită frumuseţe bazat pe versetele 22-31 din capitolul 9 al cărţii Proverbe:

Înainte de a fi creat Domnul munţii,

De a fi înălţat dealurile roditoare;

înainte de a fi săturat munţii ce hrănesc păraiele clocotitoare;

în Tine, din veşnicii

Minunăţiile „EU SUNT"

A clocotit iubirea,

Tu, al cărui nume este înţelepciunea.

Când asemenea unui cort de locuit

El a întins cerurile

Şi a pus hotare talazurilor

Falnicelor oceane ale lumii,

El a lucrat cu măsură şi cumpănire.

Şi Tu, Isuse, ai fost alături de El atunci;

Tu, întreaga desfătare a Tatălui,

Cel ce-Ţi găseşti desfătarea în fiii oamenilor.

Cum de Ţi-ai găsit Tu, Doamne, desfătarea

în fiinţe cum suntem noi,

Cei care, chiar atunci când Te-am văzut.

Pe cruce Te-am ţintuit?

Minunăţie nepătrunsă?

Taină divină?

Glasul ce din tunet răsună afirmă:

„Păcătosule, Eu sunt al tău!"

Acest ultim paragraf din capitolul 8 ne prezintă problemele de ordin etern pe care le implică răspunsul dat de om chemării înţelepciunii. Ea rosteşte o binecuvântare peste cei ce ascultă de învăţăturile ei şi păşesc pe cărările ei. Înţelepciunea promite fericire celor care aşteaptă zilnic la porţile ei şi veghează cu credincioşie la uşile ei. Ea le oferă viaţă şi bunăvoinţă divină celor care o găsesc. În schimb celor care nu o primesc le aduce pierderi pe plan personal şi moarte.

Aplicaţi aceste ultime două versete la Cristos. Oricine îl găseşte pe El primeşte viaţă eternă, fiind aşezat în deplină acceptare de către Dumnezeu (vezi Ioan 8:51; 17:3; Efeseni 1:6; 1 Ioan 5:12). Dar cei ce refuză să-L primească îşi fac rău lor înşişi iar cei care îl urăsc iubesc, în fond, moartea (cf. Ioan 3:36b).

Aici înţelepciunea este prezentată în ipostaza în care îşi clădeşte casa şi pregăteşte un ospăţ mare pentru cei ce răspund la invitaţia ei. Parcă nimic nu reprezintă mai elocvent bucuria, părtăşia şi satisfacţia pe care le asigură ea oaspeţilor ei decât această imagine a ospăţului. S-au formulat diverse interpretări pentru cei şapte stâlpi. Unii comentatori ne îndreaptă atenţia spre textul de la Isaia 11:2, unde sunt prezentate cele şapte daruri pe care Duhul Sfânt le-a conferit lui Mesia. Însă numai şase sunt consemnate. O altă interpretare o găsim la Iacov 3:17 unde înţelepciunea de sus este prezentată ca fiind:

(1) curată,

(2) paşnică,

(3) blândă.

(4) gata să cedeze (uşor de înduplecat),

(5) plină de îndurare şi roade bune,

(6) fără părtinire

(7) fără ipocrizie.

La această masă îmbelşugată se servesc bucate şi vinuri alese. Amfitrioana regală îşi trimite fecioarele să lanseze invitaţia din locurile cele mai înalte ale cetăţii. Trimiterea fecioarelor ar trebui să ne îndemne şi pe noi, cei care am ajuns să cunoaştem înţelepciunea lui Dumnezeu, adică pe Domnul Isus, să facem cunoscut şi altora această înţelepciune, invitându-i să vină şi să se bucure şi ei.

Sunt redate chiar cuvintele ce alcătuiesc invitaţia lansată către cei simpli, adică oamenilor uşor de impresionat şi, prin urmare, predispuşi la rătăcire, drept care trebuie îndrumaţi şi călăuziţi. Invitaţia nu le este făcută celor înţelepţi, deoarece aceştia deja se află înăuntrul palatului. Cum spuneam, la masă se servesc bucate alese, precum şi vin pregătit de însăşi înţelepciunea. Cei care acceptă invitaţia, venind la ospăţ, trebuie să se despartă de nebunie şi să demonstreze că în viaţa lor a avut loc o schimbare morală.

Aici pare să intervină o întrerupere a firului naraţiunii. Dar poate că aceste versete explică: (1) de ce nu sunt invitaţi şi batjocoritorii şi (2) de ce trebuie să-i dea oaspeţii înţelepciunii uitării pe aceşti oameni. Dacă-l vei îndreptă pe un batjocoritor, nu te vei alege decât cu ponoase. Dacă-l vei mustra pe un om rău, acesta se va îndrepta împotriva ta, atacându-te. Modul în care primeşte un om mustrarea este un barometru exact al caracterului său. Un batjocoritor te va urî, pe când un om înţelept îţi va mulţumi. Cum reacţionezi tu, stimate cititor, când părintele, dascălul, şeful de la serviciu sau un prieten te dojeneşte, încercând să-ţi îndrepte purtarea? În loc să se îmbufneze şi să respingă critica, un om înţelept va pune la inimă ceea ce i se spune, devenind şi mai înţelept. Un om drept beneficiază de pe urma îndreptării, sporindu-şi bagajul de cunoştinţe practice.

Din nou ni se aminteşte că punctul de plecare pentru orice înţelepciune adevărată este frica de Domnul. „A cunoaşte Dumnezeirea - iată ce înseamnă cunoştinţa" este traducerea oferită de Moffatt. Pentru că-L cunoaşte pe Cel Sfânt, credinciosul adevărat poate vedea, de pe genunchi, mai mult decât văd alţii când stau pe vârfurile picioarelor.

Sfântul (plural în original) ar putea fi pluralul majestăţii excelenţei şi comprehensiunii sau ar putea fi un modificator al lui Elohim (înţeles), termen plural prin care este redat Dumnezeu.

Înţelepciunea atrage după sine prelungirea zilelor vieţii cuiva, adăugarea unor ani la existenţa sa pe acest pământ. Dar înţelepciunea nu dăruieşte doar viaţă lungă, ci şi împliniri şi rodnicie, pentru ca, desigur, la urmă să-i dea omului respectiv o viaţă ce nu se va sfârşi niciodată.

Este în avantajul său şi spre binele lui suprem ca omul să fie înţelept, prin asta el deosebindu-se radical faţă de alţii. Pe de altă parte, dacă va prefera batjocurile, va suferi pierderi şi va plăti scump pentru această opţiune, consecinţele răsfrângându-se şi asupra altora. În cele din urmă, el va fi ori un învingător, ori un învins.

Cei care resping invitaţia de a participa la ospăţul înţelepciunii sunt cei mai vulnerabili pentru a fi înfometaţi de Nebunie. Observaţi contrastul izbitor dintre eleganta ofertă a înţelepciunii (v. 1 -6) şi jalnica propunere a Nebuniei (v. 13-18). Femeia nebună are gura mare, capul sec şi faţa neruşinată.

Ea stă în faţa casei sale sau în văzul tuturor în mijlocul cetăţii, dar nu ca o femeie plină de cuviosenie, ci ca o curvă neruşinată, cum şi este! Scopul ei este de a-i prinde pe oameni în cursa ei - adică pe cei naivi şi lipsiţi de pricepere.

Refrenul ei constant este următorul: „Apele de furat sunt dulci şi pâinea mâncată pe ascuns este plăcută." în esenţă ea spune că relaţiile sexuale nelegitime sunt atrăgătoare tocmai prin faptul că sunt interzise, pentru că au în ele un element de intrigă şi de taină. Când naturii umane decăzute i se interzice să facă un anumit lucru, prohibiţia respectivă stârneşte şi mai tare dorinţa de a face acel lucru (vezi Romani 7:7, 8). Curva este deosebit de atrăgătoare pentru instinctul depravat din acest om. Ea îi invită să-i calce pragul pe cei naivi şi creduli.

Dar ea nu le prezintă şi cealaltă faţă a monedei, când, după o clipă de plăcere urmează o viaţă întreagă de remuşcări şi veşnicia petrecută în fundul iadului. Chiar şi lumea recunoaşte uneori adevărul acestui verset. O melodie franceză foarte populară din veacul trecut exprimă foarte exact ce înţelege lumea prin „dragoste": Plăcerile iubirii ţin doar o noapte; Regretele iubirii - o viaţă întreagă!?

Comportamentul unui fiu are o înrâurire directă asupra sănătăţii mentale a părinţilor săi. Orice fiu care li se naşte unor părinţi poate deveni un Pavel (un fiu înţelept) ori un Iuda (un fiu nebun), cu tot ce implică asta pe plan emotiv, aducând fie bucurie, fie întristare.

Bogăţiile obţinute pe căi ilegale nu au trăinicie, ci se duc cum au venit. Iar în ceasul morţii sunt cu totul neputincioase când e vorba să adauge măcar o clipă la viaţa omului. Pe de altă parte, neprihănirea salvează de la moarte în cel puţin două modalităţi: îl păzeşte pe un om de pericolele unei vieţi de păcat şi, ca dovadă exterioară a naşterii din nou, ea demonstrează că acel om posedă viaţa veşnică.

În general se poate afirma că Dumnezeu nu va permite sufletului neprihănit să rămână înfometat. David a spus: „Am fost tânăr şi am îmbătrânit, dar n-am văzut pe cel drept părăsit, nici pe urmaşii lui cerşindu-şi pâinea" (Psalmi 37:25). Dar tot atât de adevărat este şi faptul că Domnul „zădărniceşte pofta celor răi" (RSV). Când aceştia întind mâinile să apuce fericirea şi împlinirea, acestea le scapă printre degete.

Cel leneş şi nepăsător nu culege decât sărăcie. Pe când cel harnic şi sârguincios propăşeşte.

Vara se strâng recoltele. E în zadar să trudeşti, arând, sădind şi cultivând pământul, pentru ca mai târziu, când se coc recoltele, „să tragi pe dreapta," dormind. Isus a spus tuturor ucenicilor Săi: „Ridicaţi-vă ochii şi priviţi holdele, care sunt albe acum, gata pentru seceriş" (In 4:35).

Legea secerişului spune că vom culege exact ceea ce am semănat. Dacă semănăm pentru o viaţă corectă, vom primi binecuvântări de la Dumnezeu şi ne vom atrage elogiile semenilor noştri. Dacă vom semăna neghina păcatului, gura noastră va fi umplută cu violenţă. Exact aşa s-a întâmplat cu Haman: gura lui a fost acoperită, el fiind omorât printr-o moarte violentă (Estera 7:8-10).

O viaţă de sfinţenie va avea înrâurire asupra oamenilor mult timp după ce persoana în cauză a plecat dintre cei vii. Numele celor răi evocă însă o duhoare, iar nu o mireasmă. Oamenii continuă să-şi numească odraslele Pavel - nu însă şi Iuda!

Omul cu inima înţeleaptă va primi poruncile, în sensul că va fi dispus să asculte sfaturile sănătoase. Din pricina refuzului său de a se lăsa învăţat şi de a asculta, nebunul va ajunge de râpa.

Există siguranţă şi adăpost în viaţa neprihănită, dar viaţa clădită pe înşelăciune va fi dată în vileag şi demascată.

Contrastul dintre versetul acesta este şi mai limpede dacă vom cita aici versiunea traducerii RSV: „Cine face cu ochiul provoacă multe necazuri, dar cel nu se sfiieşte să mustre va face pace." A face cu ochiul presupune recurgerea la subterfugii, la viclenie. Când această formă de înşelăciune este mustrată fără cruţare, întristarea e preschimbată în pace.

Gura unui om neprihănit este un izvor de viaţă, din care se revarsă cuvinte de edificare, mângâiere şi sfătuire. Gura celui rău este redusă la tăcere de violenţa şi răutatea sa.

Omul dominat de un spirit de ură nu se va mulţumi să ierte şi să uite, ci va ţine cont de orice frecuşuri şi certuri, punându-le la dosar. În schimb, inima plină de iubire trage perdeaua uitării peste greşelile şi eşecurile altora. Desigur, aceste greşeli şi eşecuri trebuie mărturisite şi lepădate, dar dragostea nu bârfeşte cu privire la ele şi nu întreţine o atmosferă de intrigă.

Conversaţia omului inteligent este de folos altora, pe când nebunul nu ajută pe nimeni, reuşind doar să-şi atragă pedeapsă asupra sa.

Oamenii înţelepţi pun preţ pe cunoştinţe, înmagazinându-le pentru a le fi de folos la momentul potrivit. „El rezervă ceea ce are de spus pentru momentul, locul şi omul potrivit, (cf. Matei 7:6)," scrie Barnes. În schimb de la cel cu gura spartă niciodată nu ştii la ce te poţi aştepta să spună. Întotdeauna va aduce necazuri asupra altora şi asupra lui însuşi.

Bogaţii se îmbogăţesc mereu, pe când săracii sărăcesc mereu. Cei care au bani ştiu cum să facă bani. Dar săracul nu mai poate să se ridice, căci sărăcia îl doboară la pământ. Bogaţii pot să-şi procure bunuri de calitate, cu durată îndelungată de folosinţă, pe când săracilor nu le dă mâna să cumpere decât lucruri uzate, de mâna a doua, care le vor da mult de furcă şi pentru care vor fi nevoiţi să cheltuiască o mulţime de bani pentru reparaţii. Aşa se prezintă situaţia în viaţă, deşi nu ar trebui să fie aşa.

Bogăţiile obţinute de pe urma unei slujbe respectabile sunt o binecuvântare. Dar profitul obţinut din munci necinstite conduce la păcat. Comparaţi un tâmplar creştin cu un barman necreştin. Venitul unui tâmplar reprezintă o muncă pozitivă şi productivă, în scopuri benefice, în schimb, lucrarea unui barman este distructivă în însăşi natura ei. Cu cât va munci mai mult, cu atât va păcătui mai mult. Şi cu cât va păcătui mai mult, cu atât va face mai mulţi bani.

Cel care-şi face obicei din a asculta de învăţăturile evlavioase va rămâne pe cărarea vieţii. Cel care întoarce spatele sfaturilor sănătoase se rătăceşte pe el însuşi şi pe alţii.

Proverbul acesta pune faţă în faţă omul care îşi disimulează sentimentele de ură rostind cuvinte nesincere cu omul care-şi exprimă pe faţă ura, prin bârfirea semenului său. Primul este un ipocrit, iar al doilea un nebun, între ei neexistând prea mare deosebire. O a treia alternativă, pe care credincioşii trebuie s-o pună în practică, este de a nu aduna nici un pic de ură în inima noastră.

Cu cât vorbim mai mult, cu atât sporeşte posibilitatea de a spune ceva greşit, nelalocul lui. Vorbăreţii impulsivi trebuie să ia bine seama la acest verset. Pofta de a vorbi la nesfârşit duce adesea la exagerări, la dezvăluirea unor secrete şi confidenţe ce ţi-au fost făcute în particular şi la toate celelalte păcate ce însoţesc această slăbiciune. Încercarea de a întrerupe gluma rostită de cineva adesea dă naştere la povestiri deocheate. Înţelept este omul care dă dovadă de stăpânire de sine în vorbirea sa. El se va cruţa pe sine de multe momente penibile, de nevoia de a-şi cere scuze şi de păcate propriu-zise.

Ceea ce spune un om bun reflectă ceea ce este acest om. Întrucât posedă un caracter curat şi nobil, vorbirea sa va reflecta acest lucru. Pe când, fiindcă inima (sau mintea) omului rău este netrebnică, netrebnică va fi şi conversaţia ce va ieşi de pe buzele sale.

Cineva a parafrazat esenţa acestui proverb în felul următor: „Binele se hrăneşte pe sine şi pe alţii. În schimb, răul nu se poate întreţine nici măcar pe el însuşi.". Nebunii din acest verset sunt oamenii încăpăţânaţi şi neînduplecaţi.

Numai binecuvântarea Domnului înnobilează cu adevărat viaţa cuiva. Dar este oare adevărat că El nu adaugă întristare la ea? Cum se împacă această afirmaţie cu faptul că cei mai mulţi oameni evlavioşi trec în viaţa aceasta prin momente de adâncă întristare?

Există, mai multe explicaţii posibile pentru a doua parte a acestui proverb:

1. Nu Dumnezeu este Cel care trimite întristarea. Toate întristările, suferinţele şi bolile vin de la Satana. Dumnezeu adesea le îngăduie să vină în viaţa copiilor Săi, dar ele nu provin de la El.

2. Întristarea nu e un ingredient al binecuvântării lui Dumnezeu, cât al prosperităţii realizate când oamenii sunt despărţiţi de El. .

3.0 altă traducere posibilă este următoarea: „şi truda nu adaugă nimic la ea" (text marginal al RV şi RSV). Ideea din această traducere este că truda oamenilor, când aceştia sunt despărţiţi de Dumnezeu, nu adaugă nimic la binecuvântare. Truda este bună, dar dacă nu e îndreptată spre Dumnezeu, nu duce la nimic bun (vezi Psalmi 127:1, 2).

Nebunul se distrează dând mereu de necazuri, intrând mereu la bucluc. Este sportul său favorit. Omul priceput îşi găseşte plăcerea într-o conduită înţeleaptă.

Nenorocirea de care se teme făcătorul de rele se va întoarce asupra lui însuşi. Dorinţa celor neprihăniţi - adică voia lui Dumnezeu în viaţa de acum şi prezenţa lui Dumnezeu în viaţa de apoi - va fi împlinită. Iată ce scrie în această privinţă C. S. Lewis: În final, Faţa aceea care trezeşte sentimente de bucurie sau de groază în univers se va îndrepta şi asupra fiecăruia dintre noi, fie cu aprobare, fie cu dezaprobare, fie conferindu-ne o glorie inexprimabilă, fie umplându-ne de ruşinea pe care n-o vom putea spăla sau acoperi.

Când se va abate vârtejul judecăţii lui Dumnezeu, cel rău nu va fi de găsit. Dar omul drept va fi la adăpost în Stânca Veacurilor, neclintit orice-ar veni.

Oţetul strepezeşte dinţii iar fumul face ochii să usture. Tot aşa şi solul leneş, care zăboveşte pe drum se dovedeşte exasperant, deprimant şi agasant pentru cei care l-au trimis.

O viaţă devotată aduce cu sine binecuvântarea longevităţii. Oamenii răi sunt seceraţi înainte de timp prin diverse morţi năprasnice, cum ar - fi omorul la comandă, omuciderea din răzbunare, pierderea vieţii în urma beţiei, a drogurilor şi a risipei.

Lucrurile pe care şi le doresc cei neprihăniţi se vor realiza cu bucurie. Nu tot aşa este cu cei răi. Speranţele acestora vor fi năruite, după cum arată G. S. Bowes: Alexandru cel Mare nu s-a mulţumit nici după ce a cucerit toate naţiunile din vremea aceea. El a plâns fiindcă nu mai avea lumi de cucerit şi a murit la o vârstă timpurie, într-o stare de dezmăţ. Hanibal, care a umplut trei baniţe cu inelele de aur luate de la nobilii pe care i-a măcelărit, s-a sinucis prin otrăvire. Puţini sunt cei ce au marcat plecarea sa pe lumea cealaltă; a părăsit acest pământ fără ca cineva să fi fost îndoliat pentru el. Iulius Cezar, cel despre care s-a spus că şi-a vopsit veşmintele în sângele celor aproximativ un milion de inamici ai săi, a cucerit 800 de cetăţi, pentru ca ia urmă să fie înjunghiat de prietenii săi cei mai apropiaţi cu prilejul celebrărilor legate de cea mai mare din izbânzile sale militare. Şi apoi Napoleon, temutul cuceritor, după ce a băgat spaima în Europa, şi-a petrecut ultimele zile din viaţă în izolare şi surghiun. Negreşit speranţa celor răi va pieri!

În providenţa Sa, Domnul Se dovedeşte a fi un turn de scăpare pentru cei drepţi, dar o nimicire pentru răufăcători.

Dumnezeu le garantează celor neprihăniţi o locuinţă, dar cei răi vor fi exilaţi şi vagabonzi. Captivitatea Israelului este o bună ilustraţie a acestui principiu.

Gura unui om bun este ca un pom din care înfloreşte înţelepciunea. Dar vorbirea stricată va fi nimicită.

Te poţi bizui pe un om bun să spună ceea ce este plăcut, pe când gura celor răi denaturează mereu faptele, spunând răutăţi.

Se ştie că negustorii necinstiţii au două seturi de greutăţi: unul pentru cumpărat şi altul pentru vândut. Greutăţile pentru cumpărat atârnă mai greu la cântar, pentru ca să se aleagă cu o cantitate sporită din produsul achiziţionat decât cea pentru care a plătit. Iar greutăţile pentru vânzare sunt mai uşoare decât etalonul, pentru ca să fie înşelat cumpărătorul, primind mai puţin decât cantitatea cumpărată. Tot aşa şi astăzi

există practici necinstite în lumea afacerilor care se înscriu la acest capitol de cumpănă înşelătoare, după cum principiul se aplică şi la alte domenii ale vieţii în şcoală, în societate, acasă şi la biserică.

Mai întâi vine mândria, care este urmată de cădere. Apoi vine ruşinea legată de acea cădere. Dar cei smeriţi, cu picioarele pe pământ, vor fi păndiţi de mai puţine pericole de a se poticni.

Cinstea este cea mai bună politica. Integritatea celor drepţi îi va călăuzi şi îndruma pe drumul cel bun, experienţa lui Iosif fiind un exemplu grăitor. În schimb, duplicitatea celor necredincioşi este însăşi căderea lor, viaţa lui Balaam ilustrând acest adevăr cu prisosinţă.

Bogăţiile nu pot abate mânia lui Dumnezeu, nici în timp, nici în eternitate. Neprihănirea este o pază bună împotriva unei morţi premature, în lumea în care trăim. Şi doar cei ce sunt îmbrăcaţi cu neprihănirea lui Dumnezeu vor scăpa de moartea a doua.

Omul integru este călăuzit de nevinovăţia sa, neprihănirea fiindu-i călăuză ideală. Cel rău va cădea victimă propriei sale răutăţi.

Neprihănirea nu numai că-i va călăuzi pe oamenii buni, ci îi va şi izbăvi de pericolele văzute şi nevăzute. Apostaţii de teapa lui Iuda vor fi prinşi în mrejele propriilor pofte şi lăcomii.

S-a spus că nebunul este omul ale cărui planuri încetează la mormânt. Când i se pune sicriului capacul, toate speranţele sale se vor fi năruit. Lucrurile pentru care a trăit nu-i mai aparţin, pierzând speranţa prosperităţii.

Dumnezeu îi izbăveşte pe cei drepţi de necazuri, trimiţându-le asupra celor răi. Aşa au fost izbăviţi cei trei evrei din cuptorul cu foc, pe când cei ce au răspuns de execuţia lor au fost mistuiţi de flăcări (Daniel 3:22-26).

Apostatul sau făţarnicul caută să submineze credinţa aproapelui său, împresurându-l cu îndoieli şi tăgăduiri. Cunoaşterea adevărului îl învredniceşte pe cel neprihănit să depisteze falsul şi să se salveze pe el şi pe alţii de subversiune.

Două sunt ocaziile când o cetate izbucneşte în strigăte de bucurie: când cei neprihăniţi prosperă şi când cei răi pier.

Cuvintele: „Binecuvântarea celor drepţi" se referă probabil la rugăciunile rostite pentru binele cetăţii (1 Timotei 2:1, 2) sau la beneficiile pe care le pot aduce prezenţa şi influenţa lor evlavioasă acestei cetăţi (cf. citatul din Matei 5:13 în care Isus îşi descrie adepţii drept sarea pământului).

Înşelăciunea, promisiunile călcate, frauda şi limbajul murdar al celor răi sunt suficiente pentru a duce de râpă orice administraţie locală.

Cel lipsit de înţelepciune îşi dispreţuieşte aproapele, dar omul cu pricepere tace (în ediţia GBV: îşi păstrează pacea). A-l dispreţui pe un om înseamnă a-L insulta pe Dumnezeu, a-i face rău acelui om, a da loc dezbinării, toate acestea nefiind de nici ajutor pentru nimeni. Omul cu pricepere ştie că e mai bine să nu spună nimic, dacă nu poate elogia sau edifica.

Cel ce umblă cu defăimări pare să-şi găsească o plăcere perversă în a răspândi vestea despre orice scandal, în a-i informa pe alţii şi a da în vileag secrete. Nimic nu reţine omul acesta, ci spune tot ce ştie.

Un prieten credincios ştie însă să păstreze un secret, să nu dea în vileag confidenţele ce i s-au făcut şi să fie reţinut în vorbire.

Când poporul duce lipsă de conducători înţelepţi şi de oameni cu prestanţă îl paşte pericolul de a da de necaz. Pe de altă parte, este siguranţă atunci când ai la îndemână judecata colectivă a multor sfetnici înţelepţi.

A te pune garant pentru un străin înseamnă a garanta achitarea datoriei sale sau a împrumutului pe care l-a luat. Persoana care procedează astfel va suferi pentru asta, adică va plăti o usturătoare penalizare. Dar cel ce se teme să se pună garant se scuteşte de o mulţime de dureri de cap. Vezi notele asupra textului 6:1-5.

O femeie plăcută va păstra respectul şi cinstea, după cum reiese din cazul lui Abigail (1Samuel 25). În schimb oamenii fără cruţare, deşi s-ar putea să-şi păstreze bogăţiile, vor pierde bunul nume.

Dispoziţia unui om va afecta starea sănătăţii sale. Cel bun la inimă va fi păzit de dispepsie, apoplexie, ulcere gastro-intestinale şi boli cardiace, pe care omul crud şi le va atrage asupra-i. Astfel omul milos îşi face bine sufletului său. În revista British Medical Journal s-a afirmat la un moment dat că nu există ţesut din organismul uman care să fie total separată de spirit. Or, cel ce este plin de cruzime va suferi grave repercusiuni asupra trupului său. Un om stăpânit de un atare temperament îşi tulbură însăşi carnea lui.

Cel rău face o lucrare înşelătoare, dar cel ce seamănă neprihănirea se va alege cu o răsplată sigură. E drept că oamenii răi adesea par să se îmbogăţească peste noapte, dar bogăţia lor nu aduce satisfacţii, nu dăinuie şi nu le poate veni în ajutor când au mai mare nevoie de ea. Pe când, răsplăţile rezultate în urma unei vieţi neprihănite sunt reale si necurmate.

Orice faptă, orice atitudine ne conduce într-una din două direcţii: fie spre viaţă, fie spre moarte: Totuşi, proverbul acesta nu propagă teoria după care mântuirea s-ar căpăta prin săvârşirea de fapte bune. Nimeni nu poate rămâne statornic în neprihănire dacă nu este într-o relaţie corespunzătoare cu Dumnezeu. Mai întâi acea persoană trebuie să se fi născut din nou. Omul care urmăreşte răul demonstrează că nu a fost convertit niciodată.

Din punctul de vedere al Domnului, inima falsă este plină de ură şi de viclenie. Domnului îi plac oamenii integri. Nici o concepţie despre Dumnezeu nu este întreagă dacă nu percepe faptul că El e capabil deopotrivă de ură şi de dragoste. În schimb, inima celui fără vină îi este plăcută Lui.

Cuvintele „Though they join forces" („Deşi îşi vor uni forţele" - s-a redat aici versiunea din engleză. În româneşte e cu totul altceva: „Hotărât: cel rău nu va trece drept nevinovat," n.tr.) ar trebui de fapt traduse prin: „hand in hand" (adică „mână în mână," n.tr.). S-ar putea ca textul să se refere la două lucruri sigure în această lume nesigură: faptul că cei răi vor fi negreşit pedepsiţi şi că „sămânţa celor drepţi va fi scăpată."

„Un inel de aur în râtul unui porc" este o imagine de mare incongruenţă. Pe cât de ne-atrăgător este râtul, pe atât de frumos este inelul. Femeia frumoasă dar fără minte combină astfel în ea cele două trăsături diametral opuse: aspect fizic atrăgător convieţuind însă cu o

deficienţă pe plan moral.

Dorinţa celor drepţi este numai bine şi de obicei ei îl dobândesc. În schimb cei răi umblă numai după ceea ce este rău, alegându-se cu răul, sub forma mâniei sau a judecăţii. Proverbul acesta subliniază importanţa de a avea ţeluri în viaţă, deoarece în ultimă instanţă vom obţine ceea ce am urmărit în viaţă, după cum a afirmat Emerson: „Remorchează-ţi căruţa la o stea." Iar un om de stat britanic şi-a îndemnat membrii cabinetului ca indiferent ce-ar face, să aibă grijă să cumpere hărţi mari.

Avem aici un paradox de toată frumuseţea: Ne vom îmbogăţi atunci când vom da dovadă de generozitate, în schimb vom sărăci când ne vom aduna comori aici pe pământ. Pierdem ceea ce încercăm să salvăm, dar reţinem ceea ce dăruim cu mână largă. Jim Elliot a spus: „Nu e deloc nechibzuit cel ce dăruieşte ceea ce oricum nu poate păstra, pentru a dobândi ceea ce oricum nu poate pierde." Iar Dr. Barnhouse a spus că toţi oamenii dau zeciuială: fie Domnului, fie medicului, fie dentistului, fie mecanicului auto.

Persoana generoasă va dobândi câştiguri pe care cel zgârcit nu le va cunoaşte niciodată. Tot ce facem pentru alţii se va întoarce sub formă de binecuvântare. Când o profesoară de la Şcoala Duminicală se pregăteşte temeinic şi predă, oare cine credeţi că va beneficia cel mai mult de pe urma acestei pregătiri: elevii sau ea însăşi?

Omul egoist nu scoate pe piaţă cerealele când este foamete, sperând să obţină un venit mai mare după ce preţurile vor urca. Este un profitor, care se îmbogăţeşte de pe urma sărăcirii şi înfometării altora. Nici nu e de mirare că oamenii îl vor blestema, întrucât ei au nevoie de unul care să le împlinească acum nevoia lor disperată de alimente. Lumea piere din lipsa pâinii vieţii. Pâinea se dă şi se va da pe gratis. Noi avem această pâine, pe care trebuie s-o împărţirii cu cei din jurul nostru. Atunci, ce mai aşteptăm? Binecuvântarea se va odihni peste cel care vinde cerealele, adică răspândeşte vestea bună a evangheliei.

Când motivele din spatele acţiunilor unui om sunt curate şi altruiste, el îşi va atrage stima şi preţuirea oamenilor. Dar cel ce ţine cu tot dinadinsul să le facă necaz altora va avea parte el însuşi de necaz.

Textul corespondent al acestui verset în Nouţ Testament se găseşte la 1 Timotei 6:17-19. Bogăţiile sunt nesigure şi, prin urmare, nu trebuie să ne încredem în ele. Încrederea trebuie să ne-o punem doar în Dumnezeul cel viu, care ne dă din belşug toate lucrurile ca să ne bucurăm de ele.

„Lăcomia după aur," a spus Samuel Johnson, „ce-i face pe oameni nesimţitori şi nepocăiţi, constituie corupţia supremă a omului degenerat." Cei drepţi, adică cei ce se încred în Domnul, vor înverzi ca frunzişul, fiind plini de viaţă şi de vitalitate.

Există mai multe genuri de oameni care îşi tulbură propria lor casă: beţivul, nebunul şi adulterul - ar putea fi o primă categorie. Dar aici se are în vedere, după câte se pare, omul lacom după câştig (vezi 15:27) şi cel care pierde din vedere valorile trainice ale vieţii, în goana lui nebună după bogăţii. Un astfel de om va moşteni vântul, adică va fi la urmă cu mâinile goale, lipsit de orice lucru tangibil care să-i satisfacă lăcomia. Pedeapsa pentru o atare cochetare cu nebunia va fi faptul că va deveni servitorul celui ce va proceda mai înţelept.

O viaţă de neprihănire este ca un pom roditor care-i hrăneşte şi-i înviorează pe cei din jurul său. Cel înţelept îi câştigă pe alţii la o viaţă de înţelepciune şi neprihănire. Avem aici unul din cele mai superbe texte din toată Biblia pentru câştigătorii de suflete, care ne aminteşte de promisiunea făcută de Isus lui Petru: ,,de, acum încolo vei fi pescar de oameni" (Luca 5:10). Ce privilegiu nespus de mare de a ne lăsa folosiţi de Dumnezeu întru săvârşirea în viaţa oamenilor a unei lucrări ce va avea drept urmare o binecuvântare eternă! Fiecare suflet câştigat pentru Domnul constituie un închinător al Mielului lui Dumnezeu, pe veci de veci!

Chiar şi cei neprihăniţi îşi primesc în viaţa aceasta răsplata pentru greşelile lor. Astfel citim că lui Moise nu i s-a îngăduit să intre. În Ţara Promisă iar David a trebuit să plătească împătrit pentru greşelile sale. Dacă cei neprihăniţi culeg ce au secerat, cu cât mai mult o vor face cei răi! Sau, cum s-a exprimat Petru: „Şi dacă cel drept scapă cu greu, ce se va face cel nelegiuit şi cel păcătos?" (1Petru 4:18).

Oricine este dispus să primească îndreptarea şi învăţătura demonstrează că doreşte cu adevărat să înveţe. Dar omul care nu primeşte nimic, căruia nu poţi să-i spui nici un lucru şi care refuză să se lase îndreptat este prost.

Persoana cu caracter moral şi etic poate conta pe bunăvoinţa Domnului. Cel dominat de intenţii rele poate conta, cu aceeaşi certitudine, pe faptul că va suferi condamnarea Domnului. „Gândiţi-vă numai," a scris Foreman, „Puterea supremă din univers îndreptată împotriva răului comis de un om nelegiuit, hotărâtă să-i strice planurile! Puterea supremă ce-l lasă pe om în plata lui, acoperindu-l cu dispreţuitoarea Sa tăcere."

Cel ce este cu băgare de seamă la cuvintele pe care le rosteşte îşi stăpâneşte întreaga viaţă (vezi Iacov 3:2b). Cel ce nu-şi stăpâneşte limba riscă să dea peste tot felul de necazuri. Învăţământul care se desprinde de aici este că trebuie să fim cu deosebită băgare de seamă la ceea ce spunem, pentru că poate fi folosit împotriva noastră.

O soţie excelentă aduce bucurie şi veselie soţului ei. Cea care îi aduce dezonoare soţului îl va dezamăgi, producându-i o pagubă asemănătoare putregaiului din oasele lui!

Ţelurile celui drept sunt onorabile, pe când planurile celui rău sunt înşelătoare. Cu alte cuvinte, scopurile unui om sunt oglinda caracterului său.

Prin vorbirea lor, păcătoşii întind tot felul de curse celor nevinovaţi şi neveghetori. Oamenii drepţi se izbăvesc pe ei înşişi şi pe alţii prin rostirea adevărului.

Când dreptatea îi ajunge din urma pe cei răi, s-a terminat cu ei. Oamenii evlavioşi au în schimb o bună temelie, nefiind clătinaţi de nenorocirile care se abat.

Oamenii îl vorbesc de bine pe cel ce are pricepere şi se comportă înţelept, dar pentru cei lipsit de principii nu au nici un pic de respect.

Mai bine să fii într-o stare smerită şi să ai un servitor, decât să pretinzi că eşti cineva şi să n-ai ce mânca. Cu alte cuvinte combinaţia: rang inferior, dar pâine pe masă este preferabilă statutului de om sus-pus, dar pe punct de a fi înfometat.

Bunătatea unui om se răsfrânge chiar asupra animalelor necuvântătoare, dar omul rău este plin de cruzime, chiar atunci când se crede cel mai blând om din lume.

Deşi Dumnezeu este transcendent, El nu este prea departe de noi pentru a nu avea grijă de animale. El are legi potrivite chiar pentru ele (Exod 20:10; 23:4, 5). Ba chiar El are legi şi pentru cuibul unei păsări (Deuteronom 22:6).

Omul care se angajează într-o muncă pozitivă şi constructivă, cum ar fi construirea de case, nu va rămâne cu nevoile descoperite. Dar cel ce-şi cheltuieşte timpul cu preocupări fără rost nu numai că va avea cămara goală, dar şi capul.

Aplicând principiul metonimiei, vom spune că sintagma „prada celor ticăloşi" înseamnă ceea ce s-a prins în laţul răului sau ceea ce este luat cu forţa de la alţii pe căi necinstite. Cu alte cuvinte, cei răi poftesc ceea ce este al altora.

În contrast cu ei, cei neprihăniţi se mulţumesc să-şi asigure cele necesare traiului pe căi cinstite, muncind în linişte.

Oamenii răi sunt adesea prinşi în cursa propriilor lor cuvinte. Prin faptul că relatarea lor este plină de inconsecvenţe, se încurcă şi viclenia le este dată în vileag. Mincinosul e nevoit să aibă o memorie bună, deoarece altminteri relatarea sa nu se va potrivi. Pentru a-şi sprijini minciuna, el trebuie să clădească un eşafodaj din alte şi alte minciuni.

Cel drept scapă din încurcătură. Dumnezeu nu le promite copiilor Săi că vor fi scutiţi de orice necazuri, ci mai degrabă că-i va scăpa din orice necazuri.

Vorbirea înţeleaptă şi comportamentul corect îşi au propria lor răsplată. Cuvintele înţelepte, blânde şi curate vor fi recompensate cu dragoste, bunăvoinţă şi respect. Faptele bune se întorc asupra unui om sub formă de binecuvântări.

Unui nebun nu poţi să-i spui nimic, pentru că el le ştie pe toate, nefiind dispus să ia seama la sfaturi. Dar omul înţelept va primi sfaturile, recunoscând că este cu neputinţă ca o singură persoană să cunoască răspunsurile la multitudinea de faţete pe care le prezintă o singură întrebare.

Nebunul nu se va reţine în explozia sa de mânie, ci va izbucni la cea mai mică provocare. Omul prudent ştie cum să ignore insultele şi să dea dovadă de stăpânire de sine.

Martorul care spune adevărul la tribunal va face o depoziţie conformă adevărului, pe când martorul mincinos va spune neadevăruri.

Unii oameni se folosesc de limbă ca de sabie, sfâşiindu-i pe alţii şi provocându-le o mulţime de dureri. Cel înţelept rosteşte cuvinte pline de sevă, care tămăduiesc rănile pricinuite de bârfitor.

Adevărul este etern. De ce? Pentru că adevărul reprezintă ceea ce spune Dumnezeu despre un anumit lucru. Prin urmare, putem fi siguri că nu se va schimba niciodată.

Inima celor ce urzesc planuri rele este plină de viclenie. Dar inima celor ce urmăresc pacea este plină de bucurie.

În general, e adevărată afirmaţia că nici un necaz „de proporţii" nu se va întâmpla celor neprihăniţi. Dar orice regulă îşi are excepţia. Ceea ce este adevărat, fără nici o excepţie, este că cei drepţi sunt păziţi de consecinţele rele care decurg din comportamentul celor răi. Pe când cei răi se aleg cu o mulţime de necazuri de acest fel.

Dumnezeu îi urăşte pe mincinoşi. Cu câtă băgare de seamă trebuie să ne purtăm ca nu cumva să umbrim adevărul, spunând vreuna din acele aşa-zise minciuni „nevinovate," exagerări sau jumătăţi de adevăr! Calea sigură de a aduce bucurie inimii lui Dumnezeu este de a ne purta cu absolută cinste, fiind total cinstiţi şi vrednici de încredere.

Omul prudent nu se dă în vânt, încercând să-i impresioneze pe oameni cu cunoştinţele sale. Mai degrabă, el îşi ascunde cunoştinţele. Dar când te afli în prezenţa nebunilor, nu-ţi trebuie mult să descoperi prostia lor.

În cursul obişnuit al vieţii, oamenii harnici şi dedicaţi se ridică la poziţii de conducere, după cum se ridică smântână la suprafaţă. În schimb lenevia îi aduce pe oameni la sapă de lemn, sărăcia făcând din ei robi. Oswald Chambers a spus că munca făcută de mântuială este o insultă adusă Duhului Sfânt - această afirmaţie fiind deopotrivă valabilă şi în cazul lenei.

Anxietatea provoacă deprimare. Dar un cuvânt bun face minuni când vine vorba să-i ridice pe cineva din starea de apăsare în care a căzut.

Contrar aparenţelor, cel neprihănit o duce mai bine decât vecinul său nedrept. Păcătosului pare să-i meargă totul bine, ceea ce-i face pe oameni să creadă că fructul oprit ar fi mai dulce la gust. Prin urmare, creştinul trebuie să-şi aleagă prietenii cu multă grijă.

Trândavul din acest verset fie că nu vânează, fie că nu frige ceea ce a prins la vânătoare. În primul rând, lui îi lipseşte curajul de a ieşi din punctul mort, de a porni la drum, învingând inerţia. În al doilea rând, îi lipseşte hotărârea de a duce la capăt lucrul început. Textul ebraic din ultima parte a acestui proverb este la fel de greu de descifrat ca prima parte. Totuşi sensul pare să fie acela că cel harnic preţuieşte ceea ce a agonisit prin muncă, folosindu-l în scopul atingerii celor mai bune scopuri pentru el. Exemplul lui Rut este grăitor în această privinţă, deoarece citim la Rut 2:17 că a treierat ceea ce culesese. În studiul nostru biblic trebuie să avem grijă să îmbunătăţim ceea ce am învăţat, putând realiza acest lucru prin meditaţie, rugăciune şi o viaţă practică de ascultare:

Şi astfel ne hrănim din Cuvântul Tău cel Sfânt,

Având viaţa şi crescând în omul dinăuntru.

Să mergem dar înainte, cunoscându-L pe Domnul

Şi punând în practică ceea ce ne-am însuşit.

Pe cărarea îngustă a neprihănirii avem viaţă pe parcurs şi viaţa la capătul drumului. Pe ea nu e moarte, spre deosebire de calea largă ce duce la pierzare. „Viaţa" din acest verset priveşte dincolo de mormânt, spre viaţa veşnică. Iată cum este tradus acest verset în versiunea NIV: „Pe

calea neprihănirii este viaţă, de-a lungul ei este nemurirea."

Atât în creşterea fizică, cât şi în cea spirituală există un proces normal de dezvoltare. De pildă, un prunc trebuie să se târască înainte de a putea merge pe picioare sau a vorbi. Pe tărâm spiritual un convertit trebuie să asculte şi să înveţe, înainte de a se lansa în slujirea creştină. Un fiu înţelept se va supune disciplinei învăţăturii - ceea ce batjocoritorul refuză să facă crezând că posedă toate răspunsurile, drept care nu acceptă îndreptarea.

Iată un om a cărui vorbire este edificatoare, încurajatoare şi mângâietoare. El însuşi este răsplătit când vede urmările benefice ale cuvântului rostit. În contrast cu acesta, omul necredincios urzeşte planuri rele menite să-i atace pe alţii, primindu-şi însă răsplata pe măsura faptelor sale.

„Dacă dorinţele ar fi cai, cerşetorii ar putea încăleca pe ele" spune un proverb în engleză. Multe sunt dorinţele celui leneş, dar nu e de ajuns să dorească. „A dori ceva, fără a depune efortul de a-l obţine, este o mare zădărnicie," spune o altă zicătoare în engleză. Omul harnic îşi dă silinţele să-şi ducă la bun sfârşit lucrarea începută şi să pună pâine pe masa familiei sale. Principiul este valabil şi atât în chestiunile vremelnice, cât şi în cele spirituale, după cum arată Bosch:

Se spune că lui Adam Clark i-a trebuit 40 de ani să-şi scrie comentariul asupra Scripturii, sir Noah Webster a trudit 36 de ani pentru a-şi compune dicţionarul ce-i poartă numele. De fapt a traversat oceanul de două ori, pentru a-şi strânge materialele necesare asigurării unui mare grad de acurateţe operei sale. Milton se scula în fiecare dimineaţă la ora patru pentru a avea suficient răgaz să-şi compună şi să rescrie versurile, care sunt cotate printre cele mai alese din literatura universală. Gibbon a petrecut 26 de ani cu redactarea monumentalei sale lucrări Tiu-Decline and Fall of the Roman Empire (Declinul şi căderea imperiului roman), care se remarcă printr-o excepţională muncă de cercetare minuţioasă şi neobosită consacrare din partea autorului. Bryant şi-a rescris una din capodoperele sale poetice de o sută de ori, înainte de a o publica, pentru a se asigura că a realizat gradul maxim posibil de frumuseţe şi perfecţiune expresivă. Oamenii aceştia au găsit o plăcere imensă în munca lor, fiecare din ei punând în joc toate energiile în vederea împlinirii scopului avut în vedere, indiferent cât de dificilă a fost lucrarea sa.

Cei mai fericiţi şi mai productivi oameni sunt cei ce trudesc cu hărnicie în folosul omenirii şi pentru slava lui Dumnezeu.

Cel drept urăşte orice fel de necinste, dar cel rău „acţionează ruşinos şi dezgustător” (RSV). J. Allen Blair ilustrează acest adevăr din viaţa unui mare american:

Se spune că Abraham Lincoln nu accepta nici un caz în care clientul său nu avea de partea sa dreptatea. Odată un om a venit să-i angajeze serviciile. Lincoln şi-a aţintit privirea în tavan, ascultând însă cu atenţie prezentarea faptelor pertinente cazului. Deodată s-a întors spre prezumtivul său client, spunând: „Ai destule temeiuri în drept, din motive tehnice, dar cazul dumitale stă foarte şubred pe temeiul echităţii şi justiţiei. Va trebui să angajezi serviciile altui avocat care să te ajute să câştigi, pentru că eu nu mă pot angaja la una ca asta. În tot timpul cat aş pleda în faţa juriului, m-aş gândi: Lincoln, eşti un mincinos! Or, nu se ştie dacă nu cumva aş uita unde mă aflu şi aş rosti aceste cuvinte cu glas tare."

Minciuna şi toate formele de vinovăţie întristează inima lui Dumnezeu. Nici un creştin nu are voie să mintă sau să înşele, indiferent de consecinţele pe care şi le-ar atrage printr-o atare acţiune. Dacă va comite totuşi aceste păcate, nu va înainta în lucrurile lui Dumnezeu.

O viaţă neprihănită este o viaţă protejată. Dumnezeu Se angajează să-i păzească pe cei integri. Dar păcătosul este pândit mereu de pericole, pentru că răutatea lui îl va doborî mai devreme sau mai târziu.

Putem privi proverbul acesta în două modalităţi: mai întâi, omul care nu posedă nimic de natură materială poate crea impresia că este bogat, pe când unul care dispune realmente de o mulţime de bani poate părea că este sărac.

Sau proverbul ar putea însemna următorul lucru: milionarul fără Dumnezeu este în realitate foarte sărac pe plan spiritual, pe când până şi cel mai umil credincios, deşi este sărac pe plan financiar, este un moştenitor al lui Dumnezeu şi e moştenitor cu Isus Cristos. Morgan ilustrează principiul:

În vremea noastră avem o mulţime de oameni care s-au îmbogăţii şi totuşi nu au nimic. Ei au strâns averi uriaşe, dar nu dispun de o putere de cumpărare în privinţa adevăratelor lucruri ale vieţii. Ele nu le pot asigura sănătate, nu le aduc fericire adevărată şi adesea distrug până şi pacea care o mai au. Pe de altă parte sunt cei care s-au sărăcit pe ei înşişi, devenind, prin asta, bogaţi în cel mai adevărat sens al cuvântului. Cum se explică asta? Soluţia nu se găseşte în punerea accentului, în fiecare din aceste declaraţii contrastante, asupra cuvântului „sine." Este imposibil să judecăm această afirmaţie la justa ei valoare fără să ne gândim la Cel care a devenit înţelepciunea întrupată.

Omul bogat este adesea ameninţat de cei care doresc să pună mâna pe banii lui. Este confruntat cu pericolul de a fi prădat, şantajat sau răpit pentru obţinerea unui preţ de răscumpărare. În plus va trebui să-şi păzească viaţa, angajându-şi un serviciu de pază sau cedând la presiunea unor cereri de sume fabuloase pe care unii estorcatori i le vor cere. Pe când cel sărac nu va fi niciodată confruntat cu acest gen de ameninţări.

Mărturia celor drepţi este ca o lumină ce străluceşte puternic. Înveselindu-i pe cei din jur. Viaţa şi speranţele celor răi sunt o lampă ce se va stinge.

În primul rând avem probabil două idei. Una este că atunci când se ivesc discordii, cauza trebuie totdeauna căutată în prezenţa mândriei, a orgoliului. Sau cealaltă idee care s-ar putea desprinde din primul rând ar fi cea prinsă de traducerea JND: „prin mândrie nu vine decât discordia." Cu alte cuvinte nimic bun nu rezultă în urma mândriei, ci doar frecuşuri şi vrăjmăşii, cum arată şi C. S. Lewis:

Mândria a fost principala cauză care a dus la prăbuşirea tuturor naţiunilor şi tuturor familiilor de la începutul lumii. Alte vicii au uneori darul de a-i apropia pe oameni. De pildă, între beţivi şi între oameni declasaţi se constată un anumit spirit de camaraderie, de voie bună - o atmosferă de glume. Dar Mândria înseamnă întotdeauna vrăjmăşie - şi este duşmănie. Şi nu numai duşmănie între om şi om, ci duşmănie faţă de Dumnezeu. Cei care sunt dispuşi să asculte de sfaturile bune sunt oameni înţelepţi, care evită mândria şi conflictele de personalitate ce însoţesc păcatul mândriei.

Bogăţia câştigată prin necinste se câştigă în timp record şi fără prea multe eforturi. Aici sunt incluse câştigurile obţinute din jocurile de noroc, din tombole sau din speculaţii la bursa. Acest gen de avere are însă tendinţa de a i se strecura printre degetele omului. Bogăţia câştigată prin muncă cinstită se acumulează, în loc să se diminueze.

Amânarea repetată a speranţelor cuiva are efect descurajator. Dar când dorinţa este, în cele din urmă, împlinită, ea este o sursă extraordinară de satisfacţie. Aplicaţi acest lucru la venirea Domnului.

„Cuvântul" din acest verset este Cuvântul lui Dumnezeu. Atitudinea noastră faţă de el este o chestiune de viaţă şi de moarte. Oricine îl dispreţuieşte se face pasibil de autodistrugere. Oricine se încrede şi ascultă de poruncă va fi răsplătit din belşug.

Sfaturile şi învăţăturile dăruite de cel înţelept sunt un izvor de viaţă şi o înviorare pentru cei ce şi le însuşesc. Ele îl vor scăpa pe cineva de cursele morţii ce zac de-a lungul cărării vieţii.

O bună pricepere îi va aduce unui om bunăvoinţa lui Dumnezeu şi a omului, „Un om cu bun simţ va fi apreciat" (LB).

În a doua parte a proverbului, cuvântul tradus prin „pietroasă" înseamnă de fapt „permanentă, durabilă sau perenă." Înseamnă o cale aspră, grea. Dacă sensul ei principal este „permanentă", atunci trebuie adăugată şi concepţia negativă, adică: „calea celor necredincioşi nu este permanentă." Poate ca cel mai indicat este să rămânem la textul tradiţional: „calea celor necredincioşi este grea." Cotidianele din jurul nostru ne dau zilnic exemple numeroase ale acestui adevăr!

Conduita unui om dezvăluie caracterul său. Dacă un om este prudent, lucrul acesta se va evidenţia prin modul responsabil în care va acţiona. Nebunul îşi etalează nebunia în văzul tuturor.

Un sol necredincios aduce numai necazuri, tuturor celor implicaţi. Mai bine e să trimiţi un ambasador credincios, care să îndeplinească misiunea spre satisfacţia tuturor.

„Aşadar noi suntem ambasadori pentru Cristos..." (2Corinteni 5:20).

Cel care dispreţuieşte îndreptarea şi disciplina se alege cu sărăcie şi ruşine, datorită încăpăţânării sale. În schimb omul care ia seama la mustrare va fi onorat.

Oamenii buni sunt încântaţi când îşi ating ţelurile, dar nebunilor nu le place să se lase de păcatul lor. Aici contrastul pare să fie între oamenii buni care urmăresc scopuri nobile şi păcătoşii care nu sunt dispuşi să se îndepărteze de rău.

Avem datoria să căutăm tovărăşia unor oameni înţelepţi, care să ne ridice. „Tovărăşiile rele corup obiceiurile bune'" (1 Corinteni 15:33). Adesea omul se cunoaşte după cei cu care se însoţeşte. Un însoţitor al nebunilor va fi dus de râpă.

Păcătoşii nu mai scapă de tot felul de necazuri, de vătămare fizică, de reputaţie proastă şi de pierderea bunurilor lor. Pe când cel neprihănit se bucură de o bună reputaţie, de o viaţă bună şi de o răsplată bună.

Omul bun lasă moştenire nu doar copiilor săi, ci şi nepoţilor săi. În VT, prin asta se înţelegea probabil o moştenire materială. Dar creştinul de azi este mult mai câştigat dacă va lăsa urmaşilor săi o moştenire spirituală. Bogăţia păcătosului este adunată pentru cel neprihănit; „câştigurile ilicite ajung până la urmă în mâna altor oameni, mai buni."

Oamenii săraci îşi cultivă pământul intensiv, obţinând roade bogate de pe o parcelă mică, folosind astfel puţinul ce-l au pentru obţinerea unor avantaje maxime.

A doua parte a versetului ar putea însemna următoarele:

(1) oamenii bogaţi, dispunând de terenuri întinse de pământ, adesea ajung la faliment din pricina nedreptăţii lor.

(2) truda celor săraci este adesea zădărnicită de nedreptate.

Biblia ne învaţă că pedeapsa corporală îşi are locul bine definit în cadrul educaţiei copiilor - indiferent ce cred aşa-zişii „experţi" din zilele noastre. A nu-l pedepsi pe un copil atunci când merită să fie pedepsit înseamnă a-l încuraja să păcătuiască şi a-l împinge astfel pe calea ce duce la ruinare. Părintele care cruţă nuiaua crede, probabil, că dă dovadă de dragoste, dar Dumnezeu spune că asta e o formă de ură.

Ani de zile Dr. Benjamin Spock a încurajat părinţii să fie îngăduitori cu copiii. Dar după ce a apucat să vadă o generaţie de copii prost crescuţi şi îndărătnici, el a recunoscut că a greşit şi a făcut următoarea afirmaţie: „Incapacitatea de a da dovadă de fermitate este, în opinia mea, problema cu care se confruntă cel mai des părinţii din America zilelor noastre". El a dat vina, cel puţin parţial, pe experţi, adică pe „psihiatrii pentru copii, psihologi, cadre didactice, lucrători sociali şi pediatri, ca mine."

Părintele care-şi iubeşte cu adevărat copilul nu va trece cu vederea faptele rele, ci îşi va disciplina copilul fără întârziere.

Dumnezeu poartă de grijă, pentru ca nevoile celor neprihăniţi să fie acoperite, dar cei răi pot fi tot atât de siguri că stomacul lor va fi gol.

O soţie cumsecade va avea grijă de casa şi de familia ei. În schimb, femeia nechibzuită îşi va neglija soţul şi copiii, întrebându-se apoi de ce familia ei se duce de râpă. E posibil oare ca o femeie să aducă daune familiei sale printr-o activitate religioasă prea intensă?

Conduita unui om se reflectă în atitudinea sa faţă de Domnul. Cel drept se călăuzeşte după ceea ce ştie că-I este plăcut lui Dumnezeu. Dar omului pervers nu-i pasă ce crede Dumnezeu, dezvăluindu-şi astfel dispreţul faţă de El. Kidner scrie: Orice depărtare de la calea lui Dumnezeu este un act de afirmare semeaţă a voinţei omului şi o încercare de a impune judecata sa împotriva judecăţii lui Dumnezeu. Dar dispreţul pe care îl presupune o atare acţiune este nespus de iraţional.

În gura nebunului este o nuia pentru mândria lui. Aroganţa cuvintelor sale trebuie pedepsită. Pe de altă parte, vorbirea înţeleaptă a unora îi va păzi de o atare pedeapsă.

Un grajd fără boi poate fi păstrat într-o stare de curăţenie, dar oare nu este mai bine ca acesta să fie prăfuit şi chiar murdar, ştiind că de pe urma eforturilor unui bou se va culege o recoltă îmbelşugată? Răsplăţile hărniciei compensează orice aspecte dezagreabile implicate în procesul muncii. Proverbul acesta nu trebuie interpretat drept scuză pentru ca oamenii să fie delăsători şi să permită locuinţelor sau lăcaşurilor lor de cult să cadă în paragină. Mai degrabă, el atrage atenţia asupra unei preocupări excesive pentru ordine desăvârşită şi curăţenie exagerată, în dauna progresului şi a productivităţii.

C.H. Mackintosh a spus odată că mai bine este să mergi în rai cu un cuget curat, decât să rămâi pe pământ eu un cuget încărcat. Ce mare atenţie trebuie să avem ca întotdeauna să fim curaţi şi sinceri!

Prin refuzul său permanent de a lua aminte, batjocoritorul îşi pierde capacitatea de a mai auzi. Nu va găsi adevărata înţelepciune atâta timp cât îl va respinge pe Domnul.

Cel priceput percepe numaidecât ce este bine. „Căci oricui are i se va mai da. pentru ca să aibă din belşug..." (Matei 13:12).

Nu cultiva relaţii de prietenie cu un nebun, „căci nu vei găsi acolo cuvintele cunoştinţei" (RSV) sau „nu vei găsi la el nici o vorbă înţeleaptă" (Moffatt).

Pentru un om prudent înţelepciunea înseamnă a şti cum să se poarte cinstit, conştiincios şi ascultător. Ceea ce consideră nebunul drept înţelepciune este, în realitate, nebunie, esenţa ei fiind înşelarea altora, ce va duce, în final, la auto-înşelarea sa.

Deşi textul original ebraic nu este prea desluşit aici, ediţia NKJV redă textul cu claritate.

Proştii îşi râd de păcat, refuzând să creadă.

Dar pe mâneca păcatului e un pumnal.

„Cum este posibil," spun ei, „ca un lucru atât de plăcut şi de atrăgător

Să înţepe atât de usturător?"

Ei dovedesc astfel că nu cunosc vraja păcatului,

Ce-i face s-o ţină întruna numai cu petreceri şi râsete

Până când se trezesc c-au ajuns în iad.

Ia, prin urmare, seama la tine însuţi!

Cu păcatul nu te mai juca,

Pentru ca nu cumva Mântuitorul

Uşa în nas să ţi-o trântească!

-John Bunyan

Cei drepţi se bucură de bunăvoinţa Domnului, fiind liberi de vinovăţia şi condamnarea păcatului.

În inima omului sunt întristări şi dureri pe care nici o altă fiinţă omenească nu le poate cunoaşte (deşi Domnul, desigur, le cunoaşte). Tot aşa şi bucuria din inima omului o cunoaşte doar cel în cauză.

Observaţi contrastul dintre casă şi cort. Casei îi asociem ideea de permanenţă, pe când cortul îl considerăm ca pe ceva vremelnic, temporar. Dar cortul celui drept este cel care va dăinui, pe când casa celui rău se va prăbuşi.

Calea ce li se pare dreaptă oamenilor este mântuirea prin fapte bune, prin cultivarea unui caracter nobil. Mult mai mulţi oameni se duc în iad munciţi de această concepţie falsă decât de oricare alta. (Vezi şi 16:25.)

Într-un sens mai larg, calea care i se pare omului dreaptă este cea pe care merge el, cărarea voii sale proprii, care dispreţuieşte călăuzirea divină şi sfaturile oamenilor. O atare cale nu poate sfârşi decât în dezastru şi moarte spirituală.

În viaţă nu există bucurii pure, neumbrite de tristeţe. Oricât de mare ar fi bucuria, există întotdeauna şi un element de întristare, după cum s-a exprimat Knox: „Bucuria se îmbină cu întristarea, râsul cu lacrimile."

Cel cu inima rătăcită se va sătura de căile lui, dar omul bun va fi săturat de sus. Cel ce se îndepărtează de Domnul va culege consecinţele rătăcirii lui. Aşa a spus Naomi: „Cel Atotputernic m-a umplut de amărăciune. La plecare eram în belşug, dar acum Domnul mă duce înapoi cu mâinile goale" (Rut 1:20b, 21a). Iar fiul risipitor a spus: „Câţi argaţi ai tatălui meu au belşug de. pâine, iar eu mor aici de foame!" (Luca 15:17).

Cel drept e mulţumit de căile sale deoarece sunt ale Domnului. El poate afirma împreună cu David: „Paharul meu este plin de dă peste el" (Psalmi 23:5c) sau cu Pavel: „Am luptat lupta cea bună, am terminat de alergat cursa, am păstrat credinţa" (2Timotei 4:7).

Cel naiv şi credul cade uşor pradă oricăror idei sau teorii noi. Cel prudent nu se lasă chiar aşa de uşor înduplecat, cântărind bine tot ceea ce i se prezintă, păzindu-şi astfel paşii de cădere. Credinţa insistă întotdeauna să i se prezinte cele mai solide probe, pe care le află în Cuvântul lui Dumnezeu. Credulitatea acceptă ca pe o realitate tot ce spune vremelnicul savant, filozof sau psiholog.

Omul înţelept se teme, în sensul că este atent şi cumpăneşte bine lucrurile. Desigur, versetul mai subliniază şi cealaltă idee, ca omul respectiv se teme de Domnul.

Nebunul este arogant şi neatent, dispreţuind orice înfrânare şi dând dovadă de o nemărginită încredere în sine.

Cine este iute la mânie face prostii. La supărare el comite fapte fără să se oprească pentru a lua în considerare consecinţele. Trânteşte uşi, azvârle tot ce-i stă în cale, urlă, rosteşte înjurături şi insulte, sfărâmă mobilierul, pentru ca în cele din urmă să părăsească scena dezastrului în culmea mâniei. Dar dacă ar fi să alegem, parcă l-am suporta mai uşor pe acest om, decât pe cel dominat de intenţii rele. Pe acesta toţi îl urăsc din pricina vicleniei şi a sângelui rece cu care comite actele sale de duplicitate.

Cei proşti moştenesc nebunia. De vreme ce refuză să ia seama la învăţătura sănătoasă, înseamnă că prefera să îmbrăţişeze prostia. Oamenii prudenţi sunt onoraţi şi răsplătiţi datorită faptului că acumulează încontinuu alte şi alte cunoştinţe.

Proverbul acesta ne îndreaptă privirile spre triumful final al binelui asupra răului. Dumnezeu va răzbuna cauza celor drepţi. Şi pentru Haman a venit ziua în care a trebuit să se plece înaintea lui Mardoheu. Tot aşa va veni ziua când orice genunchi se va pleca în univers în faţa iui Isus Cristos Regele regilor şi Domnul domnilor.

Săracul este urât până şi de aproapele său. N-ar trebui să fie aşa, dar este, de multe ori. Mulţi oameni leagă prietenii pornind de la interese proprii. Din această pricină ei îi evită pe cei săraci, întreţinând relaţii doar cu cei bogaţi, în scopul atingerii scopurilor lor egoiste. Dar pe noi ar trebui să ne intereseze oamenii în funcţie de ceea ce putem face noi pentru ei, iar nu de ceea ce am putea obţine de la ei.

Într-o anumită privinţă, bogatul are mulţi prieteni, dar în alta el nu va şti niciodată câţi prieteni adevăraţi are, cu alte cuvinte prieteni care să-l iubească pentru ceea ce este, iar nu pentru ceea ce posedă.

Versetul acesta are negreşit legătură cu cel precedent. Este păcat să-i dispreţuieşti pe săraci, deoarece Dumnezeu i-a ales (Iacov 2:5). Omul care are milă de cei săraci este binecuvântat prin înseşi actele de milostenie pe care le săvârşeşte. Să nu uităm niciodată că Domnul Isus a venit pe lume ca om sărac. Cineva L-a numit: „prietenul meu din Nazareth fără nici un ban în buzunar."

Cei care urzesc răutăţi şi pun la cale planuri rele sunt sortiţi să se rătăcească. Cei care gândesc bine despre alţii sunt răsplătiţi cu îndurare şi adevăr. Asta înseamnă că Dumnezeu îşi arată bunăvoinţa faţă de ei şi-Şi ţine promisiunile de a-i ocroti şi răsplăti. În plus mai înseamnă că oamenii îi vor răsplăti cu loialitate şi credincioşie.

Orice lucrare vrednică de cinste va fi de folos. În schimb, vorbăria goală nu duce decât la sărăcie. Cunoaştem cu toţii oameni care sunt în stare să vorbească ore întregi despre problemele lor, fără însă ca să mişte vreun deget pentru a le rezolva. Discută cu înflăcărare despre evanghelizare, dar nu se clintesc din fotoliile lor pentru a da vecinilor vreo mărturie despre Domnul Isus. Cu răsuflarea întretăiată îşi vor spune despre ce intenţionează să realizeze în viitor, dar nu duc niciodată la îndeplinire planurile lor.

Gloria celor înţelepţi sta în bogăţiile lor. Ei pot să se laude cu ceva de pe urma înţelepciunii lor - fie că este o valoare spirituală, fie materială. În schimb proştii (nebunii) n-au ce să arate după ci viaţă întreagă de trudă decât prostia lor.

Un martor care spune adevărul în faţa instanţei îi va scăpa pe oameni de pericolul de a li se face o înscenare. Dar martorul înşelător denaturează faptele, cu toate consecinţele dezastruoase care decurg dintr-o atare înşelăciune. Cel ce vesteşte Evanghelia este un martor adevărat, care scapă sufletele de la moartea veşnică. În - schimb, „liberalii" şi „adepţii cultelor deraiate" sunt martori perfizi care spun minciuni şi duc sufletele în rătăcire.

Omul care se teme de Domnul are toate motivele să se încreadă în El, să fie sigur că e la adăpost. Dacă Dumnezeu este pentru el, nimeni nu va putea să-i stea împotrivă, în ultimă instanţă (Romani 8:31). Copiii acelui om vor avea un loc de refugiu la umbra aripilor lui Dumnezeu când vor fi atacaţi de cei răi.

Încrederea în Dumnezeu este un izvor de tărie şi vitalitate spirituală, care îl învredniceşte pe cineva să evite cursele morţii.

Cinstea unui rege depinde de dimensiunea loialităţii poporului, de gradul său de mulţumire. Nu e cine ştie ce prestigiu pentru un prinţ să deţină un titlu, dacă nu va avea decât un număr mare de supuşi sau chiar deloc.

Omul care dă dovadă de răbdare când este provocat demonstrează un grad ridicat de pricepere şi înţelegere. În schimb cel impulsiv promovează prostia, etalând-o în faţa tuturor.

Inima sănătoasă din acest verset înseamnă o minte împăcată, mulţumită. Iată cum traduce Knox proverbul: „Pacea minţii înseamnă sănătate pentru trup."

Invidia şi patima sunt însă în detrimentul sănătăţii trupului, fapt confirmat de Dr. Paul Adolph: Printre cele mai frecvente cauze ale aşa-numitor boli de nervi, recunoscute de psihiatri, sunt sentimentul de culpă, resentimentele (refuzul de a ierta), frica, anxietatea, frustrarea, nehotărârea, îndoiala, gelozia, egoismul şi plictiseala. Din nefericire, deşi au reuşit să depisteze cauzele tulburărilor de ordin emotiv, care provoacă boala, au eşuat lamentabil în efortul de tratare a acestor tulburări, pentru simplul fapt că din metoda lor lipseşte credinţa în Dumnezeu.

Oricine profită de cel sărac îl insultă pe Creatorul acestuia. George Herbert a spus că omul a fost făcut după chipul lui Dumnezeu, dar, în plus, un sărac reprezintă fidel amprenta lui Cristos.

Al doilea rând al proverbului înseamnă că cei care se îndură de cei nevoiaşi îl cinstesc astfel pe Dumnezeu.

,,Când celui rău i se face după cum merită, viaţa lui încetează, în schimb pentru cel drept până şi în pragul morţii tot mai este speranţă" (Knox). Iuda este o ilustraţie adecvată pentru prima parte a proverbului, pe când Pavel e o un exemplu grăitor al adevărului din a ultima parte a versetului.

Fraza: „înţelepciunea se odihneşte într-o inimă pricepută" ar putea însemna: (1) că înţelepciunea se simte în largul ei în inima unui astfel de om sau (2) că omul respectiv nu face paradă inutilă de tot ce ştie.

Al doilea rând este mai dificil de interpretat, sensul putând fi:

(1) că nu-ţi va trebui mult până când vei afla ce se află în inima celor nesocotiţi;

(2) înţelepciunea nu se cunoaşte în inima nebunilor;

(3) „înţelepciunea trebuie să dea din coate şi să facă gălăgie înainte de a fi recunoscută de nebuni"

(Text marginal Berkeley).

Pentru ca o naţiune să fie mare, liderii ei, guvernanţii, precum şi cei guvernaţi trebuie să fie oameni drepţi, cu un caracter moral, cărora să le meargă vestea pentru neprihănirea lor. În schimb corupţia, şpaga, mita, „subterfugiile murdare," scandalurile şi toate formele de nelegiuire civilă îi aduc unei ţări doar dizgraţie.

Un dregător va privi cu bunăvoinţă asupra unui slujitor care se comportă înţelept (vezi exemplele lui Iosif, Mardoheu şi Daniel). Dar mânia lui se îndreaptă asupra celui ce are o purtare ruşinoasă. „Regele îşi manifestă bunăvoinţa faţă de un ministru capabil, dar se aprinde de mânie împotriva unui incompetent" (Moffatt).

O mare parte a capitolului 15 este consacrată temei vorbirii. Un răspuns blând sau conciliant va preveni izbucnirea sau amplificarea mâniei. Dacă-i vei răspunde unui om cu un cuvânt aspru, asta nu va face altceva decât să alimenteze natura lui păcătoasă, drept care în curând vei fi implicat într-o ceartă aprinsă cu ei. Spurgeon ne oferă o pertinentă ilustraţie în această privinţă:

Pe vremuri locuiam într-un cartier în care grădina mea era despărţită de proprietatea vecinului doar printr-un gard viu destul de permeabil. Vecinul avea un câine, care s-a dovedit a fi un grădinar înfiorător de prost, drept care plantele mele n-au dus-o deloc bine. Prin urmare, într-o seară, pe când mă plimbam de unul singur, l-am surprins pe câine provocând stricăciuni grave şi, întrucât mă aflam la mare distanţă, am aruncat cu băţ în direcţia lui, spunându-i să plece numaidecât acasă. Dar potaia, în loc sa meargă acasă, a luat în gură băţul şi s-a înfăţişat înaintea mea dând clin coadă fericit. Apoi a lăsat băţul la picioarele mele, privindu-mă în chip tare înduioşător. Ce mai puteam face, decât să-l mângâi şi să-i spun ca e un câine cuminte şi că regret că i-am vorbit atât de aspru cu câteva minute mai înainte.

De pe limba unui înţelept se preling informaţii de mare preţ. El ştie ce, când şi cum să vorbească. În schimb, din gura nebunilor ţâşneşte încontinuu prostia.

Dumnezeu este omniscient; ochii Săi sunt peste tot. Nimic nu-I este ascuns. El veghează asupra oricărui cuvânt, faptă, gând sau motiv şi al celor răi, şi al celor buni. Asta l-a determinat pe David să exclame: „O atare cunoştinţă este prea minunată pentru mine; este prea înaltă ca s-o pot atinge" (Psalmi 139:6).

Limba dulce înviorează, alină şi restaurează. În schimb vorbele perverse şi maliţioase frâng duhul.

Ne-am mai întâlnit cu acest gen de om nebun, care îi consideră pe tatăl sau drept înapoiat, demodat, incapabil de a-i mai da vreun sfat util. Dar fiul înţelept primeşte îndreptarea părintească, beneficiind de pe urma ei. El este prudent şi pe viitor va fi şi mai prudent.

Cei ce au fost crescuţi într-o familie credincioasă pot adeveri adevărul din primul rând al proverbului. Chiar dacă părinţii lor nu au fost bogaţi, le-au lăsat copiilor o moştenire spirituală de o imensă valoare. Câştigurile necinstite ale celui lipsit de scrupule îi aduc numai necazuri, lui şi întregii sale familii. O ilustraţie adecvată o găsim în cazul lui Acan (Iosua 7).

Conversaţia unui om înţelept este plină de cunoştinţe practice. Dar cel nechibzuit nu poate fi de nici un folos pentru alţii, deoarece n-are minte.

Primul rând al proverbului ne învaţă cât de lipsit de valoare este un ritual din care lipseşte realitatea. Omul rău poate să-I aducă Domnului ofrande, dar Dumnezeu le dispreţuieşte. „Ascultarea este mai bună decât jertfa" (1 Samuel 15:22). Dumnezeu îşi găseşte plăcerea în rugăciunea smerită a celui drept. „Jertfele plăcute lui Dumnezeu sunt un duh zdrobit; Dumnezeule, Tu nu dispreţuieşti o inimă zdrobită şi mâhnită" (Psalmi 51:17).

Calea celui rău îi este foarte neplăcută Domnului. Dar El îl iubeşte pe cel ce trăieşte în ascultare de Cuvântul Său.

Proverbul acesta poate fi examinat din două unghiuri. În primul rând ar putea fi considerat o descriere a doi oameni diferiţi - cel rătăcit, care părăseşte cărarea şi cel ce nu vrea să se lase învăţat (cel ce urăşte mustrarea), şi a pedepselor pe care le merită: unul este aspru corectat iar celălalt moare. Sau e posibil ca proverbul să descrie unul şi acelaşi om, în ambele segmente. Mai întâi rătăcirea lui îi atrage o aspră corectare. Dar el refuză să înveţe din această experienţă, drept care îşi va pierde viaţa. Structura specifică poeziei ebraice (paralelismul) face ca a doua variantă să fie cea plauzibilă.

Iadul şi Nimicirea (în ebraică: Şeoi şi Abaddon; în ediţia GBV: „Locuinţa Morţilor şi Adâncul") simbolizează lumea nevăzută de dincolo de mormânt. Dacă Dumnezeu ştie tot ce se întâmplă dincolo de moarte, în viaţa de apoi, cu cât mai mult inimile şi gândurile secrete ale fiilor oamenilor de pe pământ? „Nici o făptură nu este ascunsă de El, ci totul este gol şi descoperit înaintea ochilor Aceluia cu care avem de a face" (Evrei 4:13).

Cel batjocoritor se zburleşte, refuzând să fie corectat, de aceea nu se duce la cei înţelepţi să primească sfaturi, ci la cel de la care crede că va primi ceea ce doreşte să audă. O atare politică este sortită eşecului, nefăcând altceva decât să-l pecetluiască în încăpăţânarea lui, lăsându-l în cloaca stagnării.

O inimă veselă se reflectă prin zâmbetul cuiva, pe când o inimă frântă lasă urme adânci asupra fiinţei omeneşti, provocând descurajare şi disperare.

Oamenii cei mai culţi nu încetează niciodată efortul de a-şi însuşi noi cunoştinţe. Dar gura nesocotiţilor se hrăneşte din nebunie. „înţelepţii se înţelepţesc şi mai mult, nepricepuţii devin tot mai opaci."

Proverbul pare să contrasteze pesimistul şi optimistul. Primul este mereu abătut, timid şi negativ, pe când al doilea pare să fie mereu pe înălţimi, bucurându-se din plin de viaţă.

Mai bine un credincios sărac decât un bogat care se frământă tot timpul. Bogăţiile sunt însoţite de tulburări, pe când credinţa implică o viaţă fără îngrijorare.

Un blid de legume într-o atmosferă de iubire face mai mult decât un cotlet delicios într-un mediu marcat de certuri. „Mai bine o mâncare de legume, decât cele mai alese bucate servite pe fond de ură," spune Moffatt. Un viţel îngrăşat este cel crescut în grajd, cu cele mai alese nutreţuri, a cărui carne este fragedă şi cu gust plăcut. Joseph R. Sizoo spune: Într-un oraş din apropiere am vizitat una din cele mai luxoase moşii pe care le-am văzut vreodată în America. Imobilul era prevăzut cu şemineuri italiene, tapiserii belgiene, covoare orientale şi picturi scumpe. I-am spus unui prieten: „Ce fericiţi trebuie să fi fost cei ce au locuit în acest palat!" „N-au fost deloc fericiţi," mi-a răspuns el. „Deşi au fost milionari, soţul şi soţia nu şi-au vorbit niciodată. Palatul acesta a fost un viespar de ură! Oamenii aceştia n-au avut pic de dragoste pentru Dumnezeu sau unul pentru celălalt."

Un om iute la mânie mereu va da naştere la certuri. În schimb omul mai înţelept va şti cum să evite neînţelegerile sau cum să le aplaneze, după ce au izbucnit.

Drumul leneşului este presărat cu tot felul de greutăţi. Poate că acestea sunt pretextul de care se foloseşte pentru a sta cu mâinile în sân. Cărarea celor drepţi este netezită.

Fiul înţelept aduce multă bucurie tatălui său. Dar cel îndărătnic îşi tratează mama cu dispreţ, împotrivindu-se voinţei ei şi neavând nici consideraţie pentru lacrimile ei.

Un prost se lăfăieşte în prostia lui, căci n-a cunoscut altceva mai bun. Pentru un înţelept bucuria vieţii este să trăiască în cumpătare şi neîntinare de orice lucru imoral.

Unui porc îi place să se tăvălească în noroi, pe când o oaie caută păşunea curată.

Când oamenii acţionează de capul lor, fără să caute sfatul altora, praful se alege de planurile lor. Mult mai sigur este să culegi o gamă largă de informaţii şi sfaturi. Oamenii cu experienţă te pot preveni cu privire la pericolele ce trebuie evitate, îţi pot sugera metodele cele mai bune, etc.

Mare este satisfacţia de a putea da un răspuns sincer şi util. De asemenea, un cuvânt rostit la timpul său, pentru împlinirea unei anumite nevoi, este de mare preţ. Vezi Isaia 50:4: „...un cuvânt la timpul său pentru cel obosit." Isus ştie să rostească acel cuvânt.

Cărarea celui înţelept duce în sus, ajutându-l să evite cărarea ce duce în jos, la moarte şi pierzare. Din nou ni se aminteşte despre cele două drumuri şi două destine ale omenirii.

Domnul va surpa averea celui arogant şi dur, dar va apăra hotarul micii parcele a văduvei asuprite.

Domnul detestă planurile rele ale celor lipsiţi de scrupule, dar îşi găseşte plăcerea în cuvintele celor curaţi.

Proverbul acesta se referă probabil la un judecător sau alt slujbaş public ce-şi sporeşte conturile bancare prin mita ce o ia. Procedând astfel el încalcă principiile dreptăţii şi se compromite. Dar, ceea ce e şi mai grav, aduce necazuri nesfârşite peste familia sa. Omul care refuză să primească mita este cel ce-şi preţuieşte viaţa.

Un om bun se gândeşte înainte de a vorbi, cumpănind cum să răspundă. Dar de îndată ce deschide gura cel rău, din ea năvăleşte un şuvoi de cuvinte nepotrivite, murdare şi imorale.

Domnul Se depărtează de cei răi în sensul că nu are părtăşie cu ei iar ei nu ţin legătura cu El prin rugăciune. Credincioşii au însă acces imediat la Suveranul universului, fiind primiţi în chiar sala tronului cerului, atunci când se roagă. „Ştim că Dumnezeu nu ascultă pe păcătoşi, ci, dacă este cineva temător de Dumnezeu şi face voia Lui, pe acela îl ascultă" (Ioan 9:31).

Atitudinea de optimism tonifiant a cuiva, manifestată printr-o faţă mereu zâmbitoare, este contagioasă, îmbărbătându-i pe cei cu care intră în contact. De asemenea, veştile bune înviorează fiinţa.

Cel ce ţine seama de sfatul bun ce duce la adevărata cale a vieţii va ocupa loc printre înţelepţii pământului. Învăţăturile Bibliei în general şi cele ale evangheliei în special sunt dătătoare de viaţă.

Dacă cineva refuză să asculte de învăţăturile sănătoase, înseamnă că se dispreţuieşte pe sine şi se aruncă în prăpastia pierzării. Dar cel care ascultă mustrarea îşi promovează interesele supreme.

Frica de Domnul este disciplina ce conduce la înţelepciune. Smerenia merge înaintea slavei.

Numele Iehova (Domnul) apare de nouă ori în primele unsprezece versete ale capitolului 16. Omul poate face planuri din timp, dar Domnul este suveran, anulând toate cuvintele omului, întru împlinirea planurilor sale. „Omul propune dar Dumnezeu dispune."

De pildă, Balaam a vrut să-l blesteme pe Israel, dar cuvintele ce i-au ieşit din gură au fost, în realitate, o binecuvântare (Numeri 22:38; 23:7-10). Sau să luăm exemplul lui Caiafa, care a rostit cuvinte ce au depăşit propria sa înţelepciune (Ioan 11:49-52). Irod şi Pilat au conspirat pentru a-l face lui Isus ceea ce Dumnezeu deja rânduise să facă (Fapte 4:27, 28).

Proverbul ar mai putea însemna că deşi copiii lui Dumnezeu persecutaţi plănuiesc adesea dinainte ce să spună la procesul lor, Dumnezeu le dăruieşte cuvintele adecvate la vremea potrivită (Matei 10:19).

Căile unui om sunt acţiunile sale exterioare, după care el se judeca şi pe care le declară curate. Dar Dumnezeu vede motivele şi intenţiile inimii. „Cine poate să-şi înţeleagă erorile? Curăţă-mă de greşeli secrete" (Psalmi 19:12)!

Cea mai bună modalitate de a ne asigura că visele şi ţelurile noastre se vor împlini este să le încredinţăm Domnului. J. Allen Blair spune: Uneori ne trezim că suntem tulburaţi şi deprimaţi, chiar atunci când ne străduim să facem lucrarea Domnului. Oare ar putea fi vreun lucru mai potrivnic dorinţei lui Dumnezeu faţă de noi? Dumnezeu nu poate lucra cu inimi pline de nelinişte. Ori de câte ori-un creştin ajunge în această

stare, va trebui să se oprească numaidecât şi să se întrebe: ,,A cui este lucrarea?" Dacă este lucrarea lui Dumnezeu, să nu uiţi niciodată că şi povara ei îi aparţine tot lui Dumnezeu. Nu tu eşti cel important, ci Cristos! El lucrează prin noi. Prin urmare, ce trebuie să facem când lucrurile nu merg cum ar trebui? Să mergem la El! Orice alt lucru va constitui un act de neascultare.

Rugăciune: „Dăruieşte-mi ochiul care să-L vadă pe Dumnezeu în toate si mâna care să-L slujească în toate, şi inima care să-L binecuvânteze pentru toate" (Daily Notes).

Versetul acesta nu sugerează că Dumnezeu i-ar fi creat pe unii oameni pentru a fi condamnaţi. Nicăieri Biblia nu propagă doctrina reprobării. Oamenii sunt condamnaţi în urma propriilor lor decizii, luate de bună voie, nu prin vreun decret al lui Dumnezeu.

Proverbul ne spune, mai degrabă, că Dumnezeu are un scop, un ţel, un plan în toate lucrurile. Pentru orice cauză există un rezultat, pentru fiecare faptă este o răsplată sau o pedeapsă. El a rânduit o zi a necazului sau răului pentru cei răi, după cum a pregătit raiul pentru cei ce-L iubesc. „Tot ce a făcut Domnul îşi are destinul; iar destinul omului rău este nimicirea".

Domnul urăşte orgoliul omului. După cum s-a arătat deja, sintagma: „deşi îşi vor uni forţele" înseamnă, textual: „mână în mână." În acest context expresia sugerează, probabil, certitudinea faptului că cel rău va fi pedepsit.

Doctrina acestui verset trebuie studiată în lumina tuturor celorlalte versete din Scriptură pe această temă. Nicidecum nu se poate interpreta în sensul că omul ar putea fi mântuit prin manifestarea unei atitudini de milostenie şi de sinceritate. Mântuirea este numai prin har, prin credinţa în Domnul. Numai în măsura în care îndurarea şi, adevărul sunt semnele existenţei unei credinţe mântuitoare se poate spune că acestea îl curăţă pe un om de fărădelege.

A doua parte a proverbului este clară, cel puţin la prima privire, încrezându-se în Domnul, oamenii pot scăpa de necazuri şi nenorociri.

Ca atâtea alte proverbe, şi aici putem afirma că aceasta e regula generală, dar nu fără excepţii. „O viaţă neprihănită dezarmează opoziţia." Sau, după cum s-a exprimat Barnes: „Bunătatea are puterea de a-i încânta şi a-i cuceri pentru sine până şi pe duşmani."

Stanton l-a tratat pe Lincoln cu un dispreţ total, numindu-l: „un clovn de speţa joasă" şi „gorila primară." Ba mai mult, a spus el, nu e nevoie să te duci în Africa pentru a prinde o gorilă, pentru că ai deja una în Springfield, Illinois. Lincoln nu s-a răzbunat niciodată. Mai degrabă, l-a numit pe Stanton în fruntea ministerului apărării, crezând că era cel mai calificat pentru a ocupa acest post. După ani şi ani, când Lincoln a fost asasinat prin împuşcare, Stanton a privit faţa lui aspră şi a spus, cu lacrimi în ochi: „Aici zace cel mai mare dregător de oameni pe care l-a văzut lumea."

Mai bine este să ai un venit modest, pe care l-ai câştigat însă pe căi cinstite, decât venituri uriaşe, dar în condiţii de nedreptate sau de fraudă.

După cum ni s-a amintit în versetul 1, omul depune eforturi asidue pentru a-şi clădi o carieră, dar numai Domnul stabileşte care dintre planuri se vor împlini. Saul din Tars şi-a făcut planul să-i persecute pe sfinţii creştini din Damasc, dar a sfârşit prin a deveni unul dintre ei! Onisim a intenţionat să-l părăsească pe Filimon pentru totdeauna, dar Dumnezeu l-a adus înapoi, în condiţii mai bune decât ar fi avut dacă n-ar fi plecat.

Pentru că un rege este reprezentantul lui Dumnezeu (Romani 13:1), edictele şi deciziile sale sunt însoţite de autoritate şi de finalitate. Prin urmare, gura lui nu are voie să greşească la judecată.

La Dumnezeu funcţionează un oficiu al standardelor, în cadrul căruia El stabileşte cumpăna dreaptă şi greutăţile de cântărit. Când oamenii se poartă în conformitate cu standardele Sale, El îi aprobă şi-i binecuvântează.

Realmente este o ruşine pentru oricine să facă rău, dar în special pentru regi. Ei Îl reprezintă pe Dumnezeu în postul pe care îl ocupă şi, prin urmare, au o responsabilitate mai mare. Tronul este întărit pe temelia faptelor bune.

Trebuie să adăugăm că versetul ar mai putea însemna că este o ruşine pentru regi ca supuşii lor să facă răul. Un guvern legal şi drept trebuie susţinut prin neprihănire. Acolo unde au fost abandonate normele morale va domni anarhia.

Regii buni nu-i apreciază pe cei ce flatează sau dau dovadă de făţărnicie în vorbirea lor. În schimb îi preţuiesc pe cei pe al căror cuvânt le poţi bizui, pe cei ce sunt oameni sinceri, dintr-o bucată.

Trebuie să te porţi cu mare atenţie faţă de rege, deoarece dacă l-ai ofensat, una-două te condamnă la moarte. Înţeleptul nu-l va provoca pe dregător fără rost, ci va căuta să-l îmbuneze.

Când regele e bine dispus, fericirea de pe faţa lui răspândeşte în jurul său bucurie în tot regatul său. Bunăvoinţa sa are acelaşi efect înviorător pe care-l au norii ce aduc ploaia târzie.

Bogăţiile pământeşti nu se pot compara cu înţelepciunea şi cunoaşterea. Bogăţiile adesea dispar peste noapte, dar înţelepciunea divină dăinuie în veac.

Cei drepţi merg pe calea sfinţeniei şi nu se abat pe cărările lăturalnice ale păcatului. Cine merge drept înainte pe această cărare îşi păzeşte viaţa de greutăţi şi necazuri.

Un arbore înalt atrage fulgerele. Tot aşa Dumnezeu îi doboară pe cei trufaşi. Oamenii încrezuţi ajung în cele din urmă, să sufere vreo experienţă umilitoare, menită să-i dezumfle, să le reteze trufia. În fond, e de ajuns să ai un mic ac, pentru a perfora un balon mare.

Mândria este cea care a provocat căderea lui Lucifer - după cum a descris Marlowe acest eveniment: „mândria lui cutezătoare şi obrăznicia sa sunt cauzele pentru care Dumnezeu l-a alungat din faţa raiului."

Mai bine este să ai tu însuţi un duh smerit şi să te însoţeşti cu cei de jos, decât să împărţi cine ştie ce avantaje cu cei mândri.

Doreşti cumva să fii cel dintâi? - atunci slujeşte cu smerenie. Vrei să te înalţi? - atunci coboară. Dar oricât de jos te-ai coborî, Cel Preaînalt a coborât mai mult decât tine. - Autor necunoscut

Cine cugetă cu înţelepciune la cuvânt va găsi binele şi oricine se încrede în Domnul este fericit. Prin urmare, proverbul spune: „Citeşte Biblia! Cugetă la ceea ce ai citit şi încrede-te în Cel care a scris-o."

Omul cu adevărat înţelept va fi recunoscut pentru discernământul şi pătrunderea sa spirituală. În plus, maniera plăcută în care vorbeşte el îi va determina pe alţii să fie mai dispuşi de a-l asculta şi a învăţa. „Cuvintele înţelepte te fac mai convingător" (NASB) (sau cum se spune pe româneşte: „Vorba dulce mult aduce," n.tr.)

Priceperea are rolul unui izvor de viaţă, aducându-i celui ce o posedă multă înviorare, pe când nebunia este un bici pentru nebuni, care sunt pedepsiţi prin propria lor prostie. „Nebunia este pedeapsa nebunilor" (Berkeley).

Vorbirea unui om înţelept este un indiciu pentru ceea ce se află în inima sa. El îşi etalează cunoştinţele prin ceea ce spune. Iar afirmaţiile sale sunt dublate de o anumită persuasiune. El vorbeşte cu autoritate.

Cuvintele plăcute şi blânde au calităţile unui fagure de miere - fiind plăcute la gust şi sănătoase pentru oase. Cum se exprimă Kidner: „A spune lucruri frumoase când putem face acest lucru este un bine simplu pe care-l putem face unei persoane, pe plan mental şi apoi pentru organismul său."

Watchman Nee a relatat cazul unei femei al cărei soţ nu avea niciodată cuvinte de apreciere pentru nici un lucru făcut de ea. Drept care ea era mereu îngrijorată că s-ar fi putut să greşească în datoria ei de soţie sau mamă. E posibil ca aceasta să fi declanşat în ea tuberculoza. Pe când se afla pe patul de moarte, soţul i-a spus: „Nu ştiu ce-o să ne facem fără tine, deoarece tu ai făcut atât de mult şi atât de bine." „De ce nu ai spus acest lucru mai devreme?" a întrebat ea. ,,Vezi, eu m-am blamat tot timpul pe mine, doar pentru că tu niciodată nu mi-ai spus Bravo!"

Adevărul acesta se găseşte şi la 14:12, fiind repetat din raţiuni de subliniere. S-ar părea că e la mintea cocoşului că în rai se ajunge fiind bun şi făcând ceea ce e bine. Dar realitatea este că singurii care vor ajunge în rai sunt păcătoşii salvaţi prin har.

Cine munceşte, pentru el munceşte, căci foamea lui îl îndeamnă la lucru. El ştie că dacă nu munceşte, nu va primi salariul. Or, fără bani nu va putea cumpăra alimente de la băcănie. Prin urmare, dacă s-ar întâmpla să se lase la un moment dat de lucru, foamea l-ar îndemna să reia munca.

Principiul este adevărat şi în domeniul spiritual. Când ne dăm seama de profunda noastră nevoie spirituală, suntem împinşi către Cuvântul lui Dumnezeu şi către rugăciune.

Versetele 27-30 ne oferă diverse faţete ale răutăţii. Mai întâi vedem omul rău în postura celui care sapă (sau „pregăteşte") nenorocirea şi a cărui vorbire este ca un foc aprins, provocând arsuri şi răni acute.

Omul pervers este cel ce denaturează adevărul. Prin minciuni, prin jumătăţi de adevăr sau prin prezentarea incompletă a faptelor, el răspândeşte discordia. Cel ce umblă cu vorba îi va despărţi pe prieteni apropiaţi.

Omul violent caută să-l ducă în eroare pe aproapele său, încurajându-l să ia parte împreună cu el la diverse infracţiuni (vezi Romani 1:32)

Expresia feţei poate transmite conotaţii rele. De pildă, când un om trage cu ochiul asta poate indica colaborare în direcţia comiterii unor fapte rele. Buzele strânse pot exprima hotărârea de a duce la capăt un asemenea plan.

„Dacă" din acest verset trebuie eliminat. Perii albi reprezintă o viaţă lungă - o cunună de slavă sau de frumuseţe, deoarece este considerată în acest context o răsplată pentru o viaţă dreaptă. Prin urmare, versetul 31 este contrariul versetului 23 din Psalmul 55: „Oamenii setoşi de sânge şi înşelători nu vor trăi nici jumătate din zilele lor."

Omul care ştie să-şi stăpânească nervii este un erou mai mare decât un cuceritor militar. Izbânda în acest domeniu este mai greu de obţinut decât cucerirea unei cetăţi. Dacă nu mă credeţi, nu aveţi decât să încercaţi!

Deşi a fost unul din cei mai puternici Ţari ai Rusiei, Petru cel Mare a eşuat în acest domeniu, într-un acces de mânie, l-a lovit pe grădinarul său, care, după câteva zile, a decedat. „Vai," a spus Petru cu tristeţe, „am cucerit naţiuni, dar n-am fost în stare să mă cuceresc pe mine!"

În VT şi chiar până la Rusalii, tragerea la sorţi era o modalitate legitimă de a afla voia lui Dumnezeu. La prima vedere era un proces aleatoriu, dar Domnul a intervenit, arătându-Şi călăuzirea.

Astăzi Cuvântul integral al lui Dumnezeu ne oferă o cunoaştere temeinică a voii lui Dumnezeu. Când avem nevoie de călăuzire specială în chestiuni pe care nu le găsim tratate în Cuvânt, putem afla voia Sa aşteptând să primim răspuns la rugăciunile noastre. Apoi constatăm că toate deciziile vin de la Domnul.

O bucată de pâine uscată mâncată într-un cadru liniştit este mai bună decât o masă bogată într-o casă luxoasă, unde se petrece din plin, dar din care se aud certuri şi în care oamenii nu sunt fericiţi.

Un slujitor capabil adesea se va ridica mai presus de un fiu care aduce ruşine. Astfel, slujitorul lui Solomon. Ieroboam, a obţinut controlul asupra a zece din seminţiile Israelului, lăsându-i fiului lui Solomon, Roboam, doar două. Slujitorul are adesea parte de moştenire alături de fii, pe picior de egalitate. În cazul lui Avram, se părea la un moment dat că slujitorul său avea să-i fie singurul moştenitor (Geneza 15:2,3).

Dumnezeu poate face ceea ce nici un cuptor nu poate face. În cuptor se încearcă argintul şi aurul, dar Domnul poate încerca inima omului. În procesul acestei încercări, El înlătură zgura, purificând viaţa până când îşi vede oglindit chipul în acea viaţă.

Când cărarea vieţii te va duce prin încercări de foc, Harul Meu îţi va fi de ajuns; Flacăra nu te va vătăma, căci Eu am grijă ca ea doar zgura s-o înlăture şi aurul să-l lămurească. - George K.

Cel care face rău ascultă cu luare aminte la buzele nelegiuite, găsindu-şi plăcerea în minciuni, zvonuri neîntemeiate şi acuzaţii false. La rândul lor, mincinoşilor le place să asculte tot felul de bârfe şi relatări izvorâte din maliţie. În această privinţă, genul de cuvinte cu care se hrăneşte un om este un bun indiciu pentru ceea ce zace în inima sa.

Deja am văzut la 14:31 că oricine îl batjocoreşte pe cel sărac ÎI insultă de fapt pe Creatorul acestuia (vezi Iacov 5:1-4). Oricine priveşte fără milă, cu satisfacţie în inima sa, la nenorocirea (care aproape întotdeauna îi duce pe cei săraci la şi mai mare sărăcie) nu va rămâne nepedepsit de către Domnul. Cartea Obadia rosteşte sentinţa de pierzare pentru Edom, pentru faptul că s-a bucurat de căderea Ierusalimului.

Bătrânilor le face cinste să aibă o mulţime de urmaşi evlavioşi (vezi Psalmi 127:3-5;128:3). Tot aşa şi copiii pot fi recunoscători pentru tatăl lor. Nu găsim aici nici o justificare pentru existenţa aşa-numitei prăpăstii dintre generaţii.

Cuvintele alese şi nobile par nelalocul lor în gura unui nebun. Chiar şi mai nepotrivite sunt buzele mincinoase în cazul unui prinţ. Lumea se aşteaptă la mai mult din partea copiilor lui Dumnezeu, întrucât ea ne măsoară după un standard mai înalt decât cel folosit în cazul ei.

Mita poate părea, la prima vedere, ca un lucru care aduce noroc. Dar oricine recurge la mită va constata că într-adevăr aceasta face minuni pentru el, deschizând uşi, obţinând favoruri şi privilegii sau ajutându-l să iasă din bucluc.

Omul care refuză să-şi aducă aminte de ofensa ce i s-a adus urmăreşte dragostea şi prietenia. Cel care insistă să scoată la iveală supărări din trecut nu face altceva decât sa pună ziduri de despărţire între el şi prietenii săi.

„Când învăţăm să iubim," scrie Adams „învăţăm să acoperim, să uităm şi să trecem cu vederea multe greşeli ale altora."

O femeie îi spune alteia: „Nu-ţi aminteşti ce lucruri rele a spus despre tine?" La care femeia îi răspunde: „Îmi amintesc, dar îmi mai amintesc şi faptul că le-am uitat!"

Lui George Washington Carver i s-a refuzat intrarea la colegiu pe motiv că era negru. După mulţi ani, când cineva l-a întrebat cum se numea colegiul respectiv, el a răspuns: „Nu are importanţă!" Vedeţi, dragostea a învins.

O simplă mustrare produce o impresie mai puternică asupra unui om înţelept decât o bătaie straşnică aplicată unui nebun. De obicei oamenii sensibili nu au nevoie să li se aplice forme drastice de disciplină. Dar cei ce nu iau seama la mustrări au nevoie să fie luaţi din scurt, pentru că acestor oameni le vine foarte greu să accepte că au greşit vreodată.

Cel rău nu caută decât răscoală, nefiind dispus să se supună în faţa autorităţilor legitime. Un astfel de om este hotărât să-şi facă voia cu orice preţ. Solul fără milă din acest verset ar putea fi un organ al legii care vine să-l aresteze la porunca regelui sau ar putea fi solul morţii, trimis de Dumnezeu.

Ursoaica jefuită de puii ei este fioroasă, neputând să i te împotriveşti. Dar ea nu e nici pe departe atât de periculoasă cât este nebunul într-un acces de nervi. De îndată ce-i intră în cap o idee, nimic nu-l mai poate opri până nu o vede adusă la îndeplinire.

Blestemul planează-asupra casei celui ce răsplăteşte un act de bunătate cu unul ostil. David l-a răsplătit pe fidelul său general Urie cu un act de perfidie şi, în consecinţă, a adus nenorocire asupra casei regale (2Samuel 12:9,10).

Când digul este străpuns, apa care năvăleşte cu viteză mare prin el lărgeşte numaidecât spărtura. Tot aşa este şi cu certurile. Mici neînţelegeri se transformă adesea în conflicte de mari proporţii. Prin urmare, este mai bine să pui capăt unei certe în faza incipientă. Altminteri s-ar putea să te trezeşti atras într-un război cumplit.

Lui Dumnezeu nu-I plac cazurile de încălcare a dreptăţii. A-l achita pe cel vinovat sau a-l condamna pe cel nevinovat - iată două lucruri care nu-I fac deloc plăcere. Tribunalele noastre sunt pline de aceste cazuri, dar oamenii vor da socoteală pentru aceste nedreptăţi când vor sta înaintea lui Dumnezeu. Dictonul: „Dreptate, dreptatea s-o urmăreşti" răsună de-a lungul coridoarelor istoriei.

Nechibzuit este omul care cheltuieşte o mulţime de bani pentru dobândirea multor cunoştinţe, fără ca să aplice apoi aceste cunoştinţe. Pentru a-ţi însuşi temeinic aceste cunoştinţe se cere să fii animat de motive bine stabilite. Trebuie să posezi „o minte dispusă să înveţe" (Moffatt).

Un al doilea sens al proverbului, mult mai plauzibil, pare să fie următorul: nebunul nu trebuie să-şi cheltuiască banii pentru dobândirea înţelepciunii, când de fapt nu posedă din start capacitatea de a pricepe. „Cum vine asta? Un preţ în mâna nebunului, ce doreşte să cumpere înţelepciune, când îi lipseşte capacitatea de a-si însuşi înţelepciunea? (Berkley). El crede ca poate cumpăra înţelepciunea, ca şi când ar fi o pâine, nerealizând că trebuie să aibă o inimă pricepută.

Prietenul adevărat iubeşte oricând - şi la bine, şi la rău. Adesea e nevoie să vină vremuri grele pentru a se arăta cine sunt prietenii adevăraţi. În Biblia lui D. L. Moody se găseşte această însemnare: „Un prieten adevărat este ca iedera - cu cât este mai mare ruina, cu atât mai strâns se lipeşte de tine."

Prietenul... în nenorocire ajunge ca un frate. Cu alte cuvinte, unul din cele mai mari privilegii pe care le ai de la un frate este să stea alături de tine când ai mai mare nevoie de el.

Nu putem să nu-L descoperim pe Domnul Isus în acest verset.

Nu e ceas în care El să nu fie aproape de noi,

Nici unul, nici unul!

Nu e noapte atât de neagră încât dragostea Sa

Pentru noi să n-o străpungă,

Nici una, nici una!

- Johnson Oatman

Versetul acesta îl modifică pe cel anterior, arătând că dragostea nu trebuie să fie lipsită de discernământ. Ar fi un gest necugetat să te învoieşti să garantezi achitarea de către un prieten a datoriilor sale, când acesta ar putea ajunge în imposibilitatea de a şi le achita. Orice om care are nevoie de un garant prezintă un grad ridicat de risc pe plan financiar. Atunci de ce să te pui garant pentru o astfel de persoană?

Cine iubeşte păcatul iubeşte certurile şi vice-versa. Omul care-şi zideşte poarta prea înaltă este cel care (1) vorbeşte cu aroganţă ; (2) face paradă de bogăţiile sale; sau (3) trăieşte în huzur şi, probabil, se întinde mai mult decât îi este pătura. Un astfel de om se joacă cu viaţa sa, periclitând-o.

Cel cu inima prefăcută nu va câştiga niciodată iar limba perversă nu va prospera. Acestea două atrag răul şi împiedică fericirea.

Părintele unui batjocoritor trăieşte încolţit de durere. Nu e nici o bucurie în a şti că eşti tatăl unui prost.

Aici aflăm din nou că felul cum arată cineva în exterior depinde în mare măsură cu refacerea sa de pe urma bolii sau a unui accident. Cel bine dispus, va favoriza o vindecare mai rapidă. Pe când un duh frânt şi copleşit de întristare va secătui vitalitatea cuiva.

Într-o notă de subsol la acest verset din Versiunea Berkeley se spune: „Terapie adusă la zi, neîntrecută."

Medicii din zilele noastre ne spun că râsul este binefăcător pentru organism. Astfel, arată ei, când râdem, expirăm puternic, provocând o coborâre a diafragmei şi o expansiune a plămânilor, soldată cu sporirea cantităţii de oxigen absorbită de aceste organe. În acelaşi timp, prin expansiunea ei laterală, diafragma îi face inimii lin uşor masaj ritmic. Iar acest organ nobil reacţionează prin intensificarea bătăilor sale, antrenând o accelerare a circuitului sangvin. Ficatul, stomacul, pancreasul, splina şi băşica udului sunt astfel puternic stimulate, toate confirmând ceea ce spunea înţeleptul grec Aristotel, referitor la râs: „Este un exerciţiu fizic de mare preţ pentru menţinerea sănătăţi i."

Dar nu toate formele de râs sunt sănătoase, după cum arată Howard Pollis, profesor de psihologie de la Universitatea statului Tennessee. Astfel, când râsul şi zâmbetul sunt folosite în mod agresiv - de pildă, pentru a batjocori pe cineva, a-l pune într-o situaţie jenantă - ele nu mai sunt sănătoase, ci pot provoca mai mult rău celui care râde decât celui asupra căruia este îndreptată batjocura;

Un duh mâhnit usucă oasele - afirmaţie cu care Blake Clark este întru totul de acord:

Emoţiile te pot îmbolnăvi. Pot să-ţi provoace pierderea părului, să declanşeze dureri cumplite de cap, să blocheze căile respiratorii şi să declanşeze astma şi alergii; pot cauza o îngustare a gâtului, provocând laringita, după cum pot face să apară tot felul de eczeme, ba chiar pot duce la pierderea dinţilor. Emoţiile pot vătăma şi interiorul unui om, declanşând ulcere şi alte boli, iar la femei pot duce la pierderea sarcinii, la impotenţă pentru bărbat - şi multe alte rele. Emoţiile pot ucide.

Cel rău primeşte mită pe ascuns pentru a influenţa decizia judecătorului, făcând să fie în favoarea lui.

Un om priceput îşi fixează înţelepciunea ca ţel înaintea ochilor săi, pe care purcede apoi să-l atingă. În schimb nebunul nu are ambiţii bine definite. În loc să caute înţelepciunea, act care ar reclama un grad ridicat de disciplină din partea sa, ochii lui rătăcesc peste tot în lume, hrănindu-se cu tot felul de închipuiri.

Una din marile întristări de care au parte părinţii este să le fie dat un copil ce nu le aduce decât durere şi amărăciune.

Nu este bine să pedepseşti pe cel drept, nici să loveşti pe nobil din cauza integrităţii sale. Şi totuşi, această perversitate are loc în fiecare zi.

Cel ce are cunoştinţă îşi controlează cuvintele şi cine are un spirit calm este un om de înţeles. Vorbele necugetate şi nervii trădează un caracter defectuos.

Pe nebun nu-l poţi recunoaşte după expresia feţei, deoarece uneori pare foarte înţelept. „Dacă nu deschide gura, ar putea trece drept înţelept".

„Uneori," spune James G. Sinclair, „este mai bine să nu-ţi deschizi gura, chiar dacă oamenii te vor considera un prost, decât să ţi-o deschizi şi să dovedeşti că eşti aşa cum te consideră ei."

Dificultatea înţelegerii acestui proverb reiese şi din numărul mare de tălmăciri ce i s-au dat.

Un om care se izolează urmăreşte împlinirea propriei sale dorinţe şi se revoltă împotriva oricărei judecăţi sănătoase. Este neconformistul, care insistă să i se facă pe plac, chiar atunci când opinia lui este în vădită contradicţie cu metodele şi cunoştinţele dovedite în mod clar corecte. El sfidează înţelepciunea sănătoasă prin afirmarea eului său.

Versiunea RSV traduce total diferit acest verset: „Cel ce este înstrăinat caută pretexte pentru a respinge orice judecată sănătoasă." Cu alte cuvinte, cel înstrăinat caută scuze pentru a-şi justifica tot felul de purtări iresponsabile.

Traducerea lui Knox este oarecum similară, neavând nevoie de nici o explicaţie: „Nu e om care să caute mai repede pretexte decât cel ce rupe relaţiile cu un prieten. Dar el nu are niciodată dreptate."

Comentatorii evrei cred că acest proverb elogiază viaţa de separare faţă de păcat şi nechibzuinţă. Omul care procedează aşa urmăreşte interese proprii superioare, dând dovadă de adevărată înţelepciune. Deşi interpretarea aceasta e valabilă în esenţa ei, nu e plauzibilă în lumina textului.

Nebunul refuză să asculte de ce-i spun oamenii pricepuţi. Pe el nu-l interesează decât să-şi exprime propriile sale păreri, decât să dea în vileag adevăratul său caracter.

Când vine cel rău, vine şi dispreţul; şi, odată cu ruşinea, vine şi înjosirea. Este un alt mod de a spune că în afară un om va avea parte de ruşine şi de ocară, când înăuntru a adunat în inima sa răutate şi josnicie.

În general vorbind, cuvintele gurii unui om nu-l trădează. Ele sunt ape adânci ce ascund adevăratele sale gânduri şi motivaţii. În contrast cu aceasta, izvorul de înţelepciune este ca un şuvoi care curge întruna. Cu alte cuvinte, mesajul înţelepciunii este limpede, transparent.

După Moffatt cuvintele unui om înţelept sunt ca un izvor adânc, ca un şuvoi năvalnic şi ca o fântână a vieţii. Adică sunt profunde, nu superficiale; curgătoare, nu stătătoare; înviorătoare, nu insipide.

Dumnezeu condamnă aici răsturnarea unor valori morale. A te purta părtinitor faţă de cei răi înseamnă a tolera răutatea lor. A-i deposeda pe cei neprihăniţi de dreptate - spune Lowell - e ca şi când ai pune Adevărul pe eşafod, întronând în schimb Nedreptatea.

Nebunul cu gura mare caută zâzanie, umblând după scandal. Beţivul e mare specialist în acest domeniu, alegându-se doar cu cucuie, contuzii şi răni.

Gura nebunului este cea care-i aduce pierzarea. Limbajul său porcos şi necugetat îl va duce în cele din urmă de râpă.

Cuvintele defăimătorului sunt ca prăjiturile - adică sunt devorate cu poftă de către ascultători. Este ca şi când ascultătorii ar spune: „Vai, ce gustoase sunt! Mai dă-mi! Spune-mi şi alte. lucruri de acest fel."

Leneşul se aseamănă mult cu distrugătorul, întrucât ambii provoacă multe perturbaţii şi necazuri, după cum ne avertizează Griffiths:

Ştim, la ora actuală, că lucrările executate de mântuială la automobile, avioane, clădiri şi alte elemente similare sunt cauza accidentelor mortale. Principiul este valabil şi în unele posturi de conducere din biserică, unde neglijarea responsabilităţii poate duce la o întreruperea părtăşiei. O biserica se poate dezintegra prin nechibzuinţă şi nepricepere, prin lenevie, ca şi printr-un atac satanic.

Numele Domnului îl reprezintă chiar pe Domnul însuşi. Domnul este un loc de refugiu şi ocrotire pentru cei ce se încred în El. Prin urmare, în clipa când suntem aprig ispitiţi, să chemăm Numele Domnului, şi El ne va păzi să nu păcătuim.

Bogatul îşi pune încrederea în bogăţiile sale, crezând că acestea îl pot ocroti. După socoteala lui el crede că ele vor fi ca un zid înalt, care să-l păzească de pericole de tot felul. Dar bogăţiile sale îl vor dezamăgi, când va avea mai mare nevoie de ele.

Versetul 10 este o realitate; versetul 11 este ficţiune. Omul neprihănit din versetul 10 se încrede în fapte, pe când bogatul din versetul 11 îşi pune încrederea în ficţiune, în închipuiri.

Mândria poate fi asemănată cu un om ce stă cu un picior în mormânt iar cu celălalt pe o coajă de banană. Smerenia face paşi siguri către onoare. William Law a realizat un contrast izbutit aici: „Nu priviţi mândria doar ca pe o trăsătură neplăcută, nici smerenia doar ca pe o virtute de mare preţ. Prima este în realitate esenţa iadului, pe când a doua este esenţa raiului."

E bine ca un om să se documenteze, aflând toate faptele pertinente, înainte de a-şi formula o opinie. Altminteri va fi pus într-o situaţie penibilă când vor fi date în vileag toate amănuntele. Orice dispută, orice chestiune are două feţe - fie că e vorba de un divorţ, fie de o ceartă sau altceva de felul acesta. Nu-i da dreptate unei persoane înainte de a fi auzit şi versiunea celeilalte persoane.

Spiritul unui om poate rezista, poate îndura tot felul de neputinţe fizice, dar un duh frânt este mult mai greu de suportat. Problemele de natură emotivă sunt adesea mai grave decât metehnele fizice.

Dr. Paul Adolph ne oferă exemplul unei paciente vârstnice internate la spital, ce se vindeca destul de bine de pe urma unei luxaţii la şold. La externare, a fost transferată într-un cămin de bătrâni. În câteva ore, pacienta a manifestat o vertiginoasă deteriorare fizică, decedând în mai puţin de o zi. Cauza? „nu o luxaţie de şold, ci o inimă frântă."

Un om care a suportat cu bărbăţie toate ororile lagărului de concentrare a descoperit după eliberare că fiul său a fost cel care l-a denunţat. „Această dezvăluire l-a îngenuncheat şi în curând el a murit. Atacurile vrăjmaşului le-a putut suporta, dar atacul celui iubit de el l-a răpus."

Cel înţelept nu ajunge niciodată în situaţia în care să nu mai aibă ce învăţa. Mintea lui este mereu deschisă pentru a primi învăţătură iar urechea îi este receptivă, ca să dobândească noi cunoştinţe.

Mita sau gratuităţile oferite de cineva îl ajută să pătrundă în prezenţa celui pe care doreşte să-l influenţeze în favoarea sa.

Tot atât de adevărat este, conform altei interpretări a proverbului, că darul spiritual pe care-l posedă cineva îi asigură prilejuri de a pune acest dar în slujba lui Dumnezeu. De pildă, dacă ştie să predea sau să predice Cuvântul, va avea o mulţime de ocazii s-o facă. Dar nu acesta este sensul versetului 16.

Când cineva îţi relatează versiunea sa, aceasta pare convingătoare. Eşti gata-gata să-l crezi. Dar când vine celălalt şi-i pune câteva întrebări cheie, reiese că de fapt nu a avut dreptate.

Când credincioşii din VT trăgeau la sorţi, ei apelau la Dumnezeu, rugându-L pe El să rezolve chestiuni care pentru ei erau prea greu de rezolvat. Sorţii asigurau reglementarea paşnică a chestiunilor dintre pretendenţi puternici, care, în alte condiţii, s-ar fi luat la harţă.

Şi noi trebuie să-L lăsăm pe Domnul să fie Judecătorul final în situaţii dificile ce se ivesc în raport cu alţii. Lucrul acesta îl putem face însă nu prin tragere la sorţi (sau datul cu zarul), ci prin citirea şi ascultarea de Cuvântul lui Dumnezeu, Biblia, mărturisindu-ne unii altora greşelile noastre, prin rugăciune şi prin mărturia lăuntrică a Duhului.

Certurile dintre rude apropiate sunt adesea cel mai greu de aplanat. Este mai uşor să cucereşti o cetate întărită, decât să împaci doi fraţi jigniţi. Certurile dintre ei sunt ca zăbrelele unui castel - reci, neclintite şi implacabile. Războaiele civile sunt adesea cele mai aprige.

Uneori spunem că cineva este nevoit să-şi înghită cuvintele. Dacă au fost cuvinte bune, îi vor aduce satisfacţie. El va fi răsplătit în funcţie de natura cuvântării sale.

Limba este înzestrată cu un mare potenţial - în bine sau în rău. Cei cărora le place să facă uz excesiv de ea vor fi nevoiţi să suporte consecinţele.

Cine găseşte o soţie bună găseşte o comoară. Este un semn al bunăvoinţei lui Dumnezeu când un om găseşte o mireasă evlavioasă, de mare ajutor.

Adesea oamenii săraci vorbesc pe un ton reţinut, cu smerenie şi reverenţă. În schimb, bogaţii adesea răspund pe un ton aspru, privindu-i de sus pe cei săraci. Dar nu toţi bogaţii se poartă necivilizat!

Iată încă un proverb ce se pretează la mai multe interpretări. Cine are mulţi prieteni trebuie să fie el însuşi prietenos. Dacă adoptăm varianta ediţiilor KJV şi NKJV, atunci sensul este că cei prietenoşi îşi vor face prieteni şi că unii din aceşti prieteni sunt mai apropiaţi decât alţii. Textul marginal din ediţiile NASB, ASV, NKJV şi JND (şi unele ediţii româneşti) arată că un om cu „mulţi prieteni va ajunge la ruină, dar este un prieten care ţine mai mult la tine decât un frate." Asta înseamnă că este mai bine să ai un singur prieten adevărat, decât o mulţime de prieteni care te vor duce în rătăcire. În traducerea RSV se spune: „Există prieteni ce se prefac că sunt prieteni, dar există un prieten care ţine mai mult la tine decât un frate." Asta ne prezintă contrastul dintre prietenii „doar de zile bune" şi cei ce rămân fideli şi la bine, şi la rău.

Din fericire, cele mai multe traduceri sunt de acord cu rândul al doilea, respectiv că este un prieten care ţine mai mult la tine decât un frate. G. Campbell Morgan scrie: Toate analizele acestui măreţ verset ne conduc, în cele din urmă, la un singur loc, la o Singură Persoană: La Cel care este Prietenul păcătoşilor. Acolo comentariile încetează. Să se minuneze inima şi să se închine!

Contrastul prezentat aici este între un om sărac, dar cinstit, şi un nebun viclean (şi, probabil, bogat), care denaturează adevărul. Cel sărac e cu mult deasupra celui nebun, fiind mult mai bun decât el.

Lipsa cunoştinţei este o pagubă pentru suflet. Omul acesta ştie ce vrea să facă, dar nu şi cum să facă, drept care face lucrurile de mântuială.

Graba nu face decât să-i sporească problemele. El este prea grăbit pentru a mai cere îndrumări sau pentru a le urma, în cazul în care i se dau, drept care nu nimereşte pe drumul cel bun, ci se învârte pe loc.

Când oamenii îşi ruinează viaţa, de obicei dau vina pe Domnul. Astfel, Adam a încercat să dea vina pe Dumnezeu, spunând: „Femeia pe care mi-ai dat-o să fie cu mine..." (Geneza 3:12).

De cele mai multe ori, apostazia îşi are rădăcinile în eşec pe plan moral. Un om cade într-o anumită formă de imoralitate, după care, în loc să mărturisească şi să se lase de acel păcat, se îndepărtează de credinţa creştină, tunând şi fulgerând împotriva Domnului. W. F. Adeney spune: „Este un lucru monstruos să dai vina pe providenţa lui Dumnezeu pentru consecinţele unor acţiuni pe care El le-a interzis."

Faptul că bogăţia aduce un mare număr de prieteni este o dovadă a egoismului înnăscut din inima omului. Dar săracul este despărţit de prietenul lui întrucât acesta din urmă doreşte doar acele prietenii care îi vor fi lui de folos.

Cine depune mărturie mincinoasă sau se angajează în alte fapte necinstite nu va rămâne nepedepsit de Domnul, chiar dacă nu va fi prins în viaţa de acum.

Prin termenul nobil se înţelege aici o persoană generoasă sau puternică. Mulţi încearcă să câştige prietenia unui astfel de om, în speranţa obţinerii unor avantaje. Oamenii se împrietenesc de obicei cu cei de la care speră să câştige ceva.

Rudele unui om sărac îl părăsesc. Iar prietenii săi îl ocolesc şi mai mult, întorcându-i spatele. El se roagă însă de ei să-l ajute şi să fie binevoitori faţă de el, dar ei îl părăsesc.

Este în interesul suprem al cuiva să caute înţelepciunea şi bunul simţ. Iar a dobândi pricepere şi pătrundere interioară este o cale sigură de a propăşi.

Nu trebuie să ne mire frecvenţa cu care se repetă acest refren. La urma urmelor, una din cele zece porunci se ocupă tocmai de sperjur (Exod 20:16).

Luxul nu se potriveşte unui nebun. El nu ştie cum să se poarte într-o societate cultă şi rafinată. După cum nici un sclav nu ar şti cum să se comporte dacă ar fi înălţat la o poziţie de autoritate. Aproape sigur şi-ar trata foştii stăpâni cu aroganţă.

Omul cu bun simţ ştie să-şi stăpânească nervii, având capacitatea de a trece cu vederea când cineva i-a greşit. Generozitatea cu care s-a purtat David de atâtea ori faţă de Saul ilustrează foarte bine acest proverb.

Mânia regelui, asemănătoare răcnetului unui leu, are darul de a-i avertiza pe infractori de pericolul ce-i paşte. Dar bunăvoinţa sa faţă de supuşii ascultători este ca rouă de pe iarbă.

Textul, de la Romani 13:1-7 prezintă aceste două aspecte ale autorităţii stăpânirii, atrăgându-ne atenţia că „trebuie să fiţi supuşi nu numai de frica pedepsei, ci şi datorită conştiinţei" (v. 5).

Două lucruri care fac viaţa de familie extrem de grea sunt: un fiu îndărătnic şi o soţie cicălitoare. Primul aduce întristare tatălui său, pe când a doua este tot atât de supărătoare ca o streaşină car picură întruna.

Poţi moşteni proprietăţi imobiliare şi bani de la părinţi, dar numai Domnul poate să-ţi dăruiască o soţie prevăzătoare. Da, ea este un dar de la Dumnezeu.

Asta ne aminteşte de căsătoria minunată pe care au avut-o Isaac şi Rebeca, despre care se spune: ,,Lucrul acesta vine de la Domnul" (Geneza 24:50). A fost o căsnicie aranjată în ceruri.

Lenea este ca un drog ce te cufundă într-un somn adânc. Cel trândav va ajunge la sapă de lemn şi va suferi de foame. Lucrul acesta e valabil şi în cazul studierii Bibliei şi a rugăciunii.

Cel care ascultă de porunca Domnului îşi face, în cele din urmă, un bine suprem, atât pe plan fizic, cât şi spiritual, în schimb, cel care-şi face de cap va muri.

A avea milă de săraci înseamnă a-L împrumuta pe Domnul. Dumnezeu nu numai că va achita suma împrumutată, dar va adăuga şi dobândă la ea. Chiar un pahar de apă rece dat în numele Său nu va rămâne nerăsplătit (Matei 10:42), cum arată Henry Boscb:

Un tată i-a dat odată băiatului, său o jumătate de dolar, spunându-i ca poate face ce vrea cu el. Ulterior, când l-a întrebat ce a făcut cu suma dăruită, băieţelul a spus să l-a împrumut cuiva. „Ai avut grijă să te asiguri că vei primi banii înapoi?" a întrebat tatăl. „Da am dat jumătatea de dolar unui cerşetor sărac, ce părea înfometat!" „O, ce mare prostie ai făcut. Niciodată n-ai să primeşti înapoi banii!" „Bine, tată, dar aşa m-am

asigurat cel mai bine, deoarece Biblia spune că cine dă săracului îl împrumută pe Domnul!" Cumpănind aceste spuse, tatăl - un bun creştin! - a fost atât de încântat încât i-a dat fiului şi cealaltă jumătate de dolar! „Vezi!" a spus băiatul. „Ţi-am spus, tată, că voi primi banii înapoi, dar nu credeam că-i voi primi atât de curând!"

Pierdem ceea ce cheltuim pentru noi înşine Dar câştigăm comori nesfârşite Când, Doamne, pe Tine Te împrumutăm. Căci Tu ne dăruieşti totul. - Christopher V/ordsworth

Disciplinează-ţi fiul câtă vreme este la o vârstă fragedă şi poate fi învăţat. Pedeapsa corporală, administrată echitabil şi într-o atmosferă de iubire neprefăcută, nu-i va face rău, ci dimpotrivă îi va face un bine imens.

Al doilea rând al proverbului: nu dori să-l omori înseamnă că nu trebuie să permiţi ca viaţa lui să-i fie ruinată prin faptul că ai refuzat să-l pedepseşti. Atitudinea de îngăduinţă şi permisivitate echivalează cu un act de cruzime. Desigur, cuvintele mai pot avea şi sensul: ,,Nu te mânia atât de tare, încât să rişti să-l pedepseşti prea tare."

Cel iute la mânie va trebui să sufere pedeapsa pentru asta. Chiar dacă-l vei scăpa de consecinţele firii lui aprinse, se va întoarce iarăşi la nervii săi şi va trebui să-l scapi din nou.

Ascultă de sfaturile sănătoase încă în zorii vieţii, pentru ca mai târziu să dai dovadă de înţelepciune. „înţelepciunea este o investiţie pe termen lung."

Omul face tot felul de planuri, dar scopurile Domnului se vor împlini. „Omul îşi are răutatea sa, dar Dumnezeu îşi are calea Sa." (Joc de cuvinte, sensul fiind acela că Dumnezeu face ce vrea, n.tr.) în cele din urmă, omul nu se poate împotrivi adevărului (2Corinteni 13:8).

Traducerea lui Darby în acest punct este de toată frumuseţea: „Farmecul unui om stă în bunătatea sa iar un sărac preţuieşte mai mult decât un mincinos." Calitatea care te atrage cel mai mult la un om este bunătatea sa. Asta îl face de dorit ca prieten. Săracul care n-are ce să-ţi ofere decât prietenie este mai bun decât bogatul care promite că te va ajuta, dar apoi nu se ţine de promisiune.

Frica de Domnul este cărarea ce duce spre viaţă. Cel ce posedă această frică are toate motivele să fie mulţumit. El nu va fi copleşit de vreo nenorocire.

Leneşul îşi bagă mâna în strachină şi n-o duce înapoi la gură. Cu alte cuvinte, întinde mâna în farfurie să ia nişte cartofi prăjiţi, dar este prea leneş pentru a-i duce la gură, căci se dovedesc a fi prea grei pentru el.

Chiar dacă-l vei lovi pe un batjocoritor, nu se va schimba. Dar cel puţin ai dat prilejul unor spectatori mai cu scaun la cap să tragă unele învăţăminte. Asta ne aminteşte de 1 Timotei 5:20: „Pe cei ce păcătuiesc mustră-i înaintea tuturor, ca şi ceilalţi să aibă frică." Pe cel ce dă dovadă de înţelegere nu ai de ce să-l loveşti. O mustrare va fi de ajuns pentru a-l face să se îndrepte şi să se lase de greşeala sa, devenind prin această experienţă mai înţelept.

Fiul care îşi maltratează sau defăimează tatăl (Berkeley) şi-şi dă mama afară din casă se acoperă de ruşine şi de ocară, umplând de întristare inima amărâtă a părinţilor săi. Aşa înţelege el să le mulţumească părinţilor pentru tot ce au făcut pentru el!

Proverbul acesta este ca un diamant: în orice direcţie l-ai întoarce, va străluci, răspândind mereu alte luminozităţi. Iată cele trei interpretări mai plauzibile:

Sensul traducerii KJV ar fi următorul: „Acestea sunt sfaturi excelente pentru tinerii din şcoli şi facultăţi în care Biblia este atacată! Mai bine să renunţi la o educaţie universitară, decât să te supui unui baraj de îndoieli şi tăgăduiri."

Iar versiunile RSV şi Berkeley spun: „Încetează, fiule, să asculţi învăţătura, dacă după aceea te vei îndepărta de cuvintele cunoştinţei." Cu alte cuvinte, nu are rost să obţii învăţături bune, dacă nu le vei pune în practică. Pierzi timpul tău şi al profesorului şi te împovărezi cu un sentiment de şi mai mare culpă. „Mai bine este să nu ştii, decât ştiind să nu pui în practică ceea ce ştii."

A treia interpretare este un avertisment: „Încetează să mai asculţi de învăţătură, fiule, şi [ai să vezi că] te vei îndepărta de cunoştinţă" (NKJV).

Un martor netrebnic disprețuiește justiția, pentru care are respect doar atunci când el însuși este implicat într-un proces! El devorează cu lăcomie sau răspândește fărădelegea. El corespunde felului în care îl descrie Elifaz pe om - sorbind fărădelegea ca pe apă (Iov 15:16).

Dacă batjocoritorii şi nebunii joacă pentru a reţine atenţia celor din lojele istoriei umane, în culise îi aşteaptă pedeapsa şi judecăţile. De îndată ce cade cortina, se va produce inevitabilul.

Într-adevăr vinul îşi bate joc de oameni, dar ideea avută în vedere de acest verset este că vinul îi face pe oameni să fie batjocoritori. Băuturile tari îi transformăm scandalagii. Vinul este făcut din struguri, iar băuturile tari din cereale. Ambele îi duc în rătăcire pe oameni. Mai întâi, omul devine ceea ce se numeşte un băutor social, apoi începe să tragă vârtos la măsea, după care devine alcoolic. Desigur, va încerca să se lase de acest obicei rău, dar nu va putea, de parcă ar fi legat cu lanţuri. Cristos dăruieşte puterea de a frânge lanţurile, dar mai întâi omul trebuie să dorească izbăvirea.

Când un rege se mânie, toţi cei de la curtea sa se umplu de groază. Frica aceea este ca răcnetul unui leu, avertizându-i de pericolul ce-i paşte. Oricine-l provoacă pe rege la mânie îşi pune viaţa în pericol.

Pentru noi învăţământul de care trebuie să ţinem seama se afla la Romani 13:4: „Căci el (adică dregătorul, demnitarul) este slujitorul lui Dumnezeu pentru binele tău. Dar dacă faci răul, teme-te, căci nu degeaba poartă sabia. El este slujitorul lui Dumnezeu, un răzbunător al mâniei asupra celui ce practică răul."

Omul cu caracter nobil are grijă să se ferească de certuri. În schimb, nebunul nu are linişte până când nu se ceartă cu cineva.

În Israel aratul se face în lunile noiembrie şi decembrie, când vântul bate de obicei dinspre nord. Pentru un leneş vremea rece este un pretext să nu muncească. Dar unde nu se ară nu se poate nici sădi iar dacă nu se sădeşte nu se poate nici culege. Leneşul va cutreiera ogoarele sale, în căutare de roade, şi se va mira de ce nu au crescut.

Gândurile şi intenţiile unui om sunt adesea învăluite în mister, în adâncul minţii lui. Foarte arareori şi le va dezvălui el. Dar o persoană cu discernământ va şti cum să le scoată la iveală, prin formularea unor întrebări înţelepte. De pildă, un bun consilier va şti cum să determine pe un om cu gândirea strâmbă să-şi dea în vileag gândurile rele, pentru a putea fi îndreptate.

Nu e greu să găseşti oameni care spun că sunt fideli, dar cu totul alta este să găseşti oameni care sunt cu adevărat credincioşi. E o mare diferenţă între ceea ce sunt oamenii în realitate şi ceea ce ar dori să creadă alţii că sunt. Este deosebirea dintre „persoană" şi „personalitate."

Omul neprihănit se poartă cinstit si integru. Copiii lui au parte de o moştenire nobilă, beneficiind de pe urma vieţii şi pildei lăsate de tatăl lor.

Un rege care stă pe tronul judecăţii împrăştie orice rău cu privirea. Când Cristos va ocupa tronul Său de judecată, privirea Sa omniscientă, ca o flacără de foc ,,va da la iveală orice prefăcătorie, va cerne toate probele”

Nimeni nu se poate curăţi de păcat prin propriile sale eforturi. Cine poale spune: „Mi-am curăţit inima, sunt curăţit de păcatul meu"? Dacă cineva se crede curat, este victima unei auto-înşelări. Există totuşi vindecare prin sângele scump al lui Cristos. Credincioşii adevăraţi şi-au „spălat hainele şi le-au albit în sângele Mielului" (Apocalipsa 7:14).

Sângele care ne-a răscumpărat şi ne-a curăţit de petele noastre roşii precum cârmâzul

Am dori să provocăm pământul şi iadul să ne arate dacă e vreun păcat pe care nu-l poate curăţi.

- Augustus M. Toplady

Dumnezeu urăşte greutăţile şi măsurătorile înşelătoare. În această categorie se înscrie orice dispozitiv menit să-i înşele pe oameni şi să-l îmbogăţească necinstit pe proprietar. Tot aici se înscrie şi trucul măcelarului de a adăuga la greutatea cărnii cântărite apăsând pe taler cu degetul. După cum tot aici se înscrie şi practica de a pretinde norme mai stringente din partea altora decât cele la care aderăm noi înşine.

Natura de bază a unui om se conturează încă de timpuriu în viaţa sa. Unii copii îşi dezvăluie firea îndărătnică din primii ani de viaţă, pe când alţii demonstrează că au o dispoziţie plăcută. „Copilul este tatăl omului." În procesul maturizării, el poartă caracterul cu care s-a născut - fie unul bun, fie unul rău.

Domnul a creat urechea care aude şi ochiul care vede. Asta înseamnă că acestea sunt ale Lui şi, prin urmare, trebuie folosite spre slava Lui.

Nu-ţi permite să dormi mai mult decât se cuvine, pentru ca nu cumva să ajungi la sapă de lemn. Scoală-te şi apucă-te de lucru. Astfel vei câştiga destul ca să-ţi plăteşti chiria, să-ţi cumperi de-ale mâncării şi să dăruieşti pentru înaintarea lucrării Domnului.

Este un truc vechi de când lumea, la care recurg cumpărătorii. De pildă, clientul care doreşte să cumpere o maşină second hand imediat începe să-i arate vânzătorului toate zgârieturile, pneurile roase, motorul zgomotos şi culoarea ţipătoare. „Nu e bună de nimic." Şi vânzătorul, care nu şi-a dat seama până atunci ce grămadă de fiare vechi are în faţă, imediat coboară preţul. Cumpărătorul îi dă banii şi apoi se duce la prieteni să se laude ce târg bun a făcut, cum a reuşit să ia un autoturism atât de bun pentru un preţ de nimic.

Cineva poate fi împodobit cu bijuterii de aur şi pietre nestemate, dar cea mai aleasă podoabă pe care o poate avea este vorbirea înţeleaptă. Iată cu ce trebuie să ne îmbrăcăm!

Ia-i haina celui care s-a pus garant pentru un străin şi ţine-o ca gaj atunci când este pentru o seducătoare. Oricine este atât de nepriceput încât să nu-şi dea seama că nu trebuie să se pună garant financiar pentru cineva pe care nu-l cunoaşte se expune la mari riscuri. Dacă închei vreo tranzacţie cu el, ai grijă să te asiguri că a pus la bătaie suficient colateral, pentru ca să fii protejat în eventualitatea în care nu va reuşi să achite împrumutul sau va da faliment. Sfatul acesta este cu atât mai actual când străinul respectiv este o persoană imorală.

Orice bogăţii câştigate pe căi necinstite pot aduce o satisfacţie vremelnică, dar în cele din urmă se vor dovedi amare şi supărătoare ca o gură plină de pietriş. Proverbul acesta condamnă activităţi cum ar fi falsificarea declaraţiilor de venit pentru fisc, exagerarea sumelor de pe fişele de decontare, mituirea inspectorilor, etichetarea falsă a produselor şi reclama la produse care nici măcar nu există.

Este de dorit să culegi toate staturile posibile, înainte de a întocmi orice planuri. Nici un general nu porneşte la război fără a se consulta cu alţi experţi militari.

Cine umblă cu defăimări dezvăluie secrete - prin urmare, nu te asocia cu un gură-spartă, pentru că în mod sigur te va vorbi de rău pe la spate.

Sub legea lui Moise blestemarea părinţilor era o infracţiune pentru care se prevedea pedeapsa cu moartea (Exod 21:17). Asta ar trebui să-i facă să se gândească pe tinerii de azi care sunt ostili faţă de părinţi. Căci dacă această ostilitate nu va fi rezolvată, va conduce la obscuritate temporară şi la pierzare veşnică.

Fiul risipitor şi-a primit partea de moştenire în grabă, dar a pierdut-o tot atât de repede. Proverbul se ocupă şi de stratagemele de îmbogăţire rapidă. De obicei asemenea bogăţii se duc precum au venit.

Nu căuta să te răzbuni pe duşmanii tăi, căci răzbunarea este a Domnului. El este cel ce va răsplăti. Aşteaptă-L pe Domnul. El te va izbăvi şi te va răzbuna.

Adam Clarke era salariat la un negustor de mătase, care i-a spus să întindă pânza când măsura cantitatea cerută de client. Răspunsul lui Adam a fost: „Poale că mătasea dvs. se întinde, dar nu şi conştiinţa mea." Dumnezeu l-a onorat pe Adam Clarke, învrednicindu-l să scrie, mulţi ani mai târziu, un foarte uzitat comentariu asupra Bibliei.

Versetul acesta subliniază suveranitatea Domnului, nu libertatea de opţiune a omului sau liberul arbitru. Ideea care se desprinde de aici este că El ştie ce este mai bun pentru noi. Prin urmare, trebuie să ne lăsăm călăuziţi de El, fără să încercăm să fim stăpâni pe soarta noastră sau să ne croim singuri drum în viaţă, după voia noastră.

Este o cursă pentru om să facă în pripă o făgăduinţă sfântă, şi abia după ce a făcut juruinţa să se gândească. Este periculos ca cineva să consacre un lucru Domnului, pentru ca apoi să aibă îndoieli cu privire la ceea ce a făcut. Înainte de a face o juruinţă, trebuie să se asigure că

va putea s-o împlinească şi că neapărat intenţionează să se ţină de cuvânt.

Un rege înţelept nu-i va tolera pe cei răi, ci va trece cu roata de treierat peste ei, adică îi va despărţi de cei drepţi, aducându-i pe cei răi la judecată si pedepsindu-i.

Cei mai mulţi comentatori cred că „duhul omului" din acest verset se referă la conştiinţă, care ne este dată de Domnul ca să ne slujească, având rolul de candelă ce luminează gândurile noastre, motivaţiile, afecţiunile şi acţiunile noastre. Conştiinţa noastră aprobă sau dezaprobă gândurile şi intenţiile cele mai ascunse ale vieţii noastre lăuntrice (vezi Romani 2:14, 15).

Un lider ce se călăuzeşte după îndurare şi adevăr va beneficia de respectul şi susţinerea supuşilor săi. El îşi păstrează poziţia de autoritate prin bunătate şi îndurare, nu prin tiranie.

Slava tinerilor constă în tăria lor, pe când perii cărunţi denotă înţelepciune şi experienţă. În orice biserică este nevoie atât de tărie pentru slujire, cât şi de maturitate, adică de oameni vârstnici care să poată da sfaturi înţelepte.

„Nuiaua care doare înlătură răul şi loviturile curăţă străfundurile inimii."

Cu alte cuvinte, pedeapsa fizică îşi are rostul ei, pentru că se ocupă de răul moral. Un copil îşi va aminti bătaia pe care a primit-o ultima oară de la mama sa când va fi ispitit să fure din poşeta ei.

După cum un canal dirijează apa, tot aşa Domnul aprobă sau dezaprobă gândurile şi acţiunile unui rege. Aceste cuvinte ar trebui să fie o mângâiere pentru creştinii care trăiesc sub regimuri totalitare sau pentru misionari care vestesc Evanghelia în ţări ostile creştinismului.

Un om nu este cel mai îndreptăţit să-şi cântărească propria sa viaţă şi slujire, căci el judecă după înfăţişarea exterioară a lucrurilor. Domnul este cel care cântăreşte gândurile şi motivele care animă inima oamenilor.

Domnului nu-i sunt atât de plăcute arderile de tot şi jertfele cum îi este plăcută ascultarea de glasul Său (1 Samuel 15:22). La Dumnezeu nu sunt importante ritualurile, ci realitatea interioară este cea care contează.

Proverbul acesta enumera trei lucruri care sunt un păcat înaintea lui Dumnezeu: o privire trufaşă, adică expresia exterioară de îngâmfare; o inimă îngâmfată, adică izvorul din care purced aceste atitudini şi aratul celor răi, care poate să însemne prosperitatea lor, fericirea, viaţa sau nădejdea lor.

Aici se stabileşte un contrast între coliba celui înţelept, unde se găseşte belşug de lucruri bune, şi casa nebunului, unde păcatul, risipa şi extravaganţa conduc la sărăcie.

Ni se aminteşte despre alcoolicul care obişnuia să vândă mobilă şi alte bunuri casnice pentru a-şi cumpăra whiskey. După ce s-a convertit la Cristos, cineva i-a spus: „Nu-i aşa că nu crezi că Isus a transformat apa în vin?" La care el a răspuns: „Nu mă pot pronunţa în legătură cu transformarea apei în vin, dar ştiu că în casa mea El a transformat whiskey-ul în mobilă!"

Cei care muncesc cu hărnicie pentru a-şi câştiga existenţa sunt contrastaţi aici cu cei ce caută să se îmbogăţească peste noapte. Cei dintâi sunt asiguraţi că vor avea din belşug, pe când cei din a doua categorie vor avea parte de sărăcie.

Ideea care se desprinde de aici pare să fie că cel care urmăreşte neprihănirea şi îndurarea se alege cu mai mult decât se aştepta. Pe lângă neprihănire el primeşte şi viaţă şi cinste.

Despre cei care caută să se îmbogăţească prin fraudă şi prin minciuni se spune că aleargă după vânt, nereuşind niciodată să prindă ceea ce caută şi pierzându-şi viaţa în cursul acestei alergări. Poziţia lor este asemănătoare călătorului prin deşert care aleargă după un miraj ce se dovedeşte în cele din urmă o cursă ce-i aduce pierzarea.

Creştinul înţelept cucereşte cetatea nu cu ajutorul artileriei şi al bombelor, ci prin credinţă, rugăciune şi Cuvântul lui Dumnezeu (vezi 2 Corinteni 10:4). În lupta spirituală înţelepciunea poate realiza ceea ce forţa armată nu poate face.

Violenţa celor răi îi va nimici, pentru că refuză să facă dreptate. Există în univers un principiu moral ce garantează că în mod sigur violenţa,răutatea şi nedreptatea nu vor rămâne nerăsplătite!

Oricine ştie să-şi stăpânească limba se scuteşte de o mulţime de necazuri. „Tot aşa şi limba: este un mădular mic şi se laudă cu lucruri mari. Iată, un foc mic, ce pădure mare aprinde! Limba este şi ea un foc, o lume de nedreptăţi. Ea este aceea dintre mădularele noastre care întinează tot trupul şi aruncă în foc cursul vieţii, fiind aprinsă de focul gheenei" (Iacov 3:5, 6).

„Strâmbă mai e cărarea celui vinovat, dar pentru cel curat lucrarea sa este dreaptă". Sentimentul de culpă îl face pe om să mintă, să camufleze lucrurile, să recurgă la mascaradă, să se teamă şi să se dedea la tot felul de înşelăciuni. Omul care şi-a mărturisit şi uitat păcatele nu are nimic de ascuns, drept care îşi poate permite să umble în lumină.

Dacă vei întâlni un om mândru şi trufaş, să-i spui: „Batjocoritor," căci acesta îi este numele! Or, numele reprezintă sau reflectă caracterul acelui om. „Căci aşa cum îi este numele, aşa este şi el" (1 Samuel 25:25).

În ţările biblice casele aveau acoperişuri plate. Proverbul acesta spune că ar fi mai bine să trăieşti singur într-un colţ de pe un asemenea acoperiş, expus la căldură, frig, ploaie sau zăpadă, vânt sau grindină, decât să trăieşti în casă alături de o femeie gâlcevitoare şi cicălitoare. Furtunile de afară ar fi mai uşor de suportat decât furtuna dinăuntru.

Leneşul este sfâşiat de dorinţe contrare: pe de o parte ar dori să aibă bogăţii, dar pe de alta nu ar vrea să mişte nici un deget pentru a le obţine. Este într-un impas fără nici o ieşire! În timp ce leneşul îşi cheltuieşte timpul într-o lume de vise ireale şi speranţe neîmplinite, omul neprihănit munceşte din greu, câştigând banii necesari pentru a putea face contribuţii generoase în folosul unor cauze onorabile.

Sufletul celui rău mereu urzeşte alte şi alte forme de rău, acest om fiind fără milă faţă de aproapele său. Astfel păcatul lui este deliberat şi marcat de cruzime. Oricâte scuze i s-ar găsi păcatului în epoca modernă în care trăim, orice explicaţii de natură sociologică ar fi invocate,

păcatul rămâne păcat.

Dumnezeu este nemulţumit de donaţiile unor păcătoşi nepocăiţi, dar ceea ce-I este şi mai neplăcut este darul cuiva făcut cu scopul de „a-L cumpăra," ca să spunem aşa sau de a-L determina să tolereze, să aprobe sau să binecuvânteze un plan rău.

Chiar dacă un batjocoritor nu învaţă din pedeapsa ce-i este aplicată, cel naiv va lua aminte la acest avertisment, procedând ca atare. În schimb, înţeleptul n-are trebuinţă să fie pedepsit, căci va învăţa din instruirea ce i se dă.

„Un martor fals va pieri, dar cuvântul unui om care ascultă va dăinui". Martorul fals se jură înaintea lui Dumnezeu că va spune adevărul, dar apoi comite sperjur cu bună ştiinţă. Omul care ascultă atent şi dă răspunsuri sincere este cel a cărui mărturie nu poate fi clătinată.

Dumnezeul neprihănit ia în considerare cu înţelepciune casa celui rău, răsturnându-i pe cei răi pentru răutatea lor. (S-a tradus din engleză, deoarece ediţia română diferă radical de textul englez, n.tr.) Cu alte cuvinte, Dumnezeu urmăreşte de aproape toate treburile celor răi. La vremea cuvenită El intervine, aducându-le pierzarea.

Faţa neruşinată a celui rău arată că este înrăit, că persistă în fărădelegea sa. El are o frunte de aramă. În schimb, omul drept, prin faptul că se lasă învăţat, este la adăpost, îmbunătăţindu-şi comportarea.

Bogatului din Luca 16:19-31 nu-i păsa deloc de nevoile disperate ale cerşetorului de la poarta sa. Dar mai târziu, în viaţa de apoi, el însuşi a cerşit îndurare şi izbăvire din chinul sau, dar rugămintea nu i-a fost ascultată.

Omul este total neputincios în dorinţa sa de a-L întrece pe Dumnezeu în înţelepciunea, priceperea sau strategia Sa. Nici unul din planurile omului nu va reuşi împotriva Domnului. „Toate planurile Domnului se vor împlini" (Ieremia 51:29).

Biblia adesea prezintă o serie de fapte, fără însă a le aproba. Aşa, de pildă, în acest verset se arată că cel furios va putea fi potolit dacă infractorul îi va da un dar, după cum mânia unui om poate fi aplanată când i se strecoară un cadou pe ascuns.

Oamenii fac eforturi disperate pentru a-şi asigura izbânda pe câmpul de luptă, dar adevărata biruinţă în ziua bătăliei vine numai de la Domnul. Mai bine este să te încrezi în El decât în cai - sau în arme nucleare - (vezi Psalmi 20:7).

Plumptre rezumă versetele 30 şi 31 după cum urmează:

Versetul 30: Nici o faptă de răzvrătire împotriva lui Dumnezeu nu va reuşi.

Versetul 31: Nici o faptă fără Dumnezeu nu va reuşi.

Este o bucurie pentru cel drept să facă ce este bine, dar este o groază pentru lucrătorii nelegiuirii. Acest adevăr este ilustrat prin a doua venire a lui Cristos - care va fi un prilej de bucurii nespuse pentru cei răscumpăraţi, dar un timp de groază pentru toţi ceilalţi (2Tesaloniceni 1:6-9).

Un nume bun înseamnă o reputaţie bună. Este rodul unui caracter nobil şi este mai de preţ decât bogăţiile, deoarece este mai puternic şi mai trainic. Din aceleaşi motive, a fi iubit preţuieşte mai mult decât argintul şi aurul.

În cartea Proverbe întâlnim tot felul de personaje. Astfel omul care se abate de la calea înţeleaptă este ca un vagabond în Sahara păcatului. Curând îl vei vedea odihnindu-se în adunarea celor morţi.

Distincţiile sociale sunt artificiale în sensul că noi toţi aparţinem aceleiaşi familii universale de oameni şi toţi avem acelaşi Creator. Distincţiile de clasă care se manifestă în această viaţă încetează odată cu moartea.

În loc să dea satisfacţia şi împlinirea pe care le promit, plăcerile şi traiul luxos (vinul şi untdelemnul) nu fac altceva decât să-l ducă pe om la sapă de lemn. Îl secătuiesc de resursele financiare, sărăcindu-l în acelaşi timp şi pe plan spiritual.

Omul chibzuit priveşte înainte, ascunzându-se de judecata viitoare. Aşa au procedat israeliţii în noaptea de Paşte, stropindu-şi uşile locuinţelor lor cu sânge. Iar noi facem acelaşi lucru, adăpostindu-ne în Cristos. Cei nechibzuiţi nu se opresc, ci dau curs nebuniei lor, „plătind pentru asta".

La Isaia 43:3, Dumnezeu spune că a dat Egiptul ca preţ de răscumpărare pentru poporul Său, Israel. Domnul l-a răsplătit pe Cirus pentru că i-a eliberat pe evrei, permiţându-i să cucerească Egiptul şi regatele din jur. În general vorbind, versetul acesta înseamnă că cei răi sunt pedepsiţi pentru ca cei drepţi să poată fi liberi.

Smerenia şi frica de Domnul pot părea, la prima vedere, plictisitoare şi comune, dar nu trebuie abandonate înainte de a le fi încercat. Cei ce le pun în practică vor fi răsplătiţi cu bogăţii spirituale, cu onoare divină şi cu viaţă din belşug.

Iată un exemplu de umor sacru! Scriitorul preferă lipsa de confort, distanţa mare şi sentimentul de singurătate pe care ţi-l creează deşertul traiului alături de o soţie cicălitoare şi supărăcioasă.

Tot felul de greutăţi şi necazuri se află pe calea omului pervers. Dar cel ce se păstrează curat le va evita.

Interpretarea cea mai frecventă a acestui proverb este că dacă-ţi vei educa copilul cum trebuie (pe calea pe care trebuie s-o urmeze), îi va merge bine în viaţă. Desigur, există şi excepţii, dar regula rămâne în picioare. Henry Beecher face următoarele remarci:

Nu e greu să faci un copil sau un copac să crească drept, dacă îi îndrumi cum trebuie la o vârstă timpurie. Dar nu e deloc uşor să încerci să-i îndrepţi mai târziu, după ce au crescut strâmb.

Susannah Wesley, mama lui Charles, John şi 15 alţi copii, a aplicat următoarele reguli în creşterea lor:

(1) Supune încăpăţânarea unui copil şi astfel vei colabora cu Dumnezeu în salvarea sufletului său.

(2) Învaţă-l să se roage de îndată ce a învăţat să vorbească.

(3) Nu-i da nici unul din lucrurile pe care se smiorcăie să le primească, ci numai ceea ce-i este de folos şi doar acele lucruri pe care le-a cerut cuviincios.

(4) Pentru a-l ajuta să nu mintă, nu pedepsi nici o greşeală pe care a mărturisit-o de bună voie. Dar nu permite niciodată ca o faptă păcătoasă sau un act de răzvrătire să treacă neobservate.

(5) Elogiază şi răsplăteşte purtarea bună.

(6) împlineşte cu stricteţe toate promisiunile pe care i le-ai făcut copilului tău.

Proverbul acesta mai poate fi înţeles şi ca o încurajare pentru părinţi, să-şi educe copiii în funcţie de talentele naturale cu care au fost înzestraţi, mai degrabă decât să-i forţeze să se pregătească pentru profesii sau meserii pentru care nu au nici o înclinaţie înnăscută. Astfel, în opinia lui Kidner, versetul 6 ne învaţă să respectăm individualitatea copilului, vocaţia sa, nu însă şi îndărătnicia sau încăpăţânarea sa.

Totodată proverbul ar mai putea constitui un avertisment în sensul că dacă-ţi vei creşte copilul pe calea dorită de el, îl vei răsfăţa în continuare, făcându-l sa devină egoist în anii ce vor veni. Jay Adams scrie: Versetul nu constituie o promisiune, ci un avertisment pentru părinţi că dacă îi vor permite copilului să se educe singur, ca să spunem aşa, după propriile sale dorinţe (deci permisiv), atunci să nu se aştepte ca el să dorească să-şi modifice aceste tipare comportamentale mai târziu în cursul vieţii sate. Copii se nasc păcătoşi şi atunci când li se permite să dea curs dorinţelor lor proprii, vor deprinde năravuri şi reflexe păcătoase. Ideea de bază din acest verset este că atari tipare comportamentale se înrădăcinează şi mai mult atunci când au fost întipărite în copil la o vârstă fragedă.

Banii conferă putere, putând fi întrebuinţaţi în scopuri bune sau rele. Din păcate, de cele mai multe ori bogaţii folosesc banii în scopuri rele, ceea ce explică de ce banii au fost numiţi „mamona nelegiuirii." Cel ce se împrumută este robul creditorului. Datoria este o formă de robie şi presupune achitarea unor sume exorbitante sub formă de dobândă. Această robie îl obligă pe om să muncească din greu, limitându-i libertatea de mişcare şi acţiune, precum şi capacitatea de a profita de oportunităţile ce i se ivesc.

Cine seamănă fărădelegea nu va câştiga nimic de valoare, nici un lucru trainic. Încercarea de a-i reduce pe oameni la supunere bătându-i sau mâniindu-te pe ei va fi zădărnicită.

Omul generos este binecuvântai cu darul de a se purta cu bunăvoinţă faţă de alţii. Prin faptul că-şi împarte bunurile cu cei săraci el se alege cu fericire aici pe pământ şi cu o răsplată cerească în viaţa de apoi.

Când un batjocoritor nesocoteşte învăţătura, îndreptarea şi mustrarea, pasul următor este excluderea. Alungă-l! Când Ismael a fost alungat de acasă, neînţelegerile, certurile şi abuzurile au încetat (Geneza 21:9, 10).

Omul care iubeşte curăţia inimii şi e atent în vorbire va avea parte de prietenie cu oameni de viţă regală. Probabil că „împăratul" din acest verset este Dumnezeu.

O vorbă spusă cu blândeţe, Un gest tandru, o lacrimă Adesea au tămăduit o inimă zdrobită, Cimentând prietenii sincere.

- Autor necunoscut

Domnul păstrează şi perpetuează cunoaşterea adevărului, pentru ca acesta să nu piară de pe pământ, în pofida urii demonilor şi a oamenilor. Acelaşi Domn răstoarnă învăţăturile fale şi demască minciunile.

Când leneşul nu găseşte scuza nimerită pentru a nu se apuca de lucru, o inventează, fără să-i pese că e şubredă şi caraghioasă. El spune că pe străzile oraşului umblă un leu. Dar ce să caute leul în oraş? În realitate, leul cu pricina nu e, probabil, decât o pisicuţă!

În cuvintele seducătoare ale unei femei imorale sălăşluieşte o cursă de care cu greu poate scăpa un bărbat. Omul care s-a înstrăinat de Domnul va cădea în această cursă. Asta ne aminteşte de faptul că Dumnezeu adesea îi abandonează pe oameni, lăsându-i să păcătuiască, după ce aceştia au respins cunoştinţa lui Dumnezeu (vezi Romani 1:24, 26, 28).

Răutatea şi încăpăţânarea sunt înnăscute în inima unui copil, dar prin aplicarea nuielei educaţiei asupra şezutului („scaunului sau sediului educaţiei" în engleză, n.tr.) îl vei putea face să scape de aceste vicii. Matthew Henry ne oferă următoarele sfaturi: Copiii trebuie să fie corectaţi şi disciplinaţi de către părinţii lor. Cu toţii avem nevoie să fim corectaţi de către Tatăl nostru ceresc (Evrei 12:6, 7); şi în cadrul procesului de corectare va trebui să stârpim nebunia, sărutând şi lovind cu nuiaua.

Patronul care se îmbogăţeşte de pe urma economiilor obţinute ca urmare a faptului că-şi plăteşte salariaţii cu un salar de înfometare nu va fi scutit nici el de lipsuri. Tot aşa va păţi şi omul care dă bogaţilor, probabil cu scopul de a obţine bunăvoinţa acestora. Noi trebuie să dăm celor care nu sunt în stare sa ne înapoieze ceea ce le-am dat.

Versetele 17-21 alcătuiesc secţiunea proverbelor cuprinse între 22:22 şi 24.22, în care cititorul este invitat să-şi plece urechea şi să asculte cuvintele înţelepţilor. Poate că Solomon a cules aceste proverbe de la alţii, dar a doua jumătate a versetului arată că unele dintre ele îi aparţin.

Aceste proverbe trebuie păstrate în minte (pentru a fi memorate şi puse în aplicare). De asemenea ele trebuie întipărite pe buze (pentru a putea fi transmise mai departe).

Motivul pentru care Solomon a făcut cunoscute aceste proverbe a fost ca cititorii să se încreadă în Domnul.

În traducerea RSV versetul acesta sună astfel: „N-am scris eu oare pentru tine treizeci de zicători de sfaturi, şi cunoştinţe?" Unii cărturari atrag atenţia că proverbele ce urmează pot fi împărţite în circa 30 de categorii, după cum urmează:

22:22, 23

24, 25

26, 27

28

29

23:1-3

23:4. 5

6-8

9

10, 11

12

13, 14

23:15, 16

17, 18

19-21

23:22-25

26-28

29-35

24:1, 2

3, 4

5, 6

7

8, 9

10

24:11, 12

13, 14

15, 16

17, 18

19, 20

21, 22

Biblia Berkeley redă versetul astfel: „Oare nu ţi-am scris anterior despre sfaturi şi cunoştinţe...?" Termenul „anterior" este în contrast cu „astăzi" din versetul 19.

Scriitorul a dorit să împărtăşească cititorilor cuvinte de adevăr, pentru ca elevii săi să poată să-i înveţe pe alţi oameni dornici de a primi sfaturi bune sau pentru ca ei să le poată fi de folos celor care doreau să fie instruiţi.

Aici începe secţiunea ce se termină cu 24:22. Nimeni nu trebuie să profite de cei săraci şi neajutoraţi. Tot aşa nimeni nu trebuie să se poarte nedrept cu nenorocitul de la poartă, adică cel aliat la judecată. Asta pentru că Dumnezeu apără cauza săracilor şi-l va pedepsi pe asupritor şi pe judecătorul nedrept.

Mare greşeală este să te asociezi cu un om mânios, care nu ştie să-şi stăpânească nervii. ,,Spune-mi cu cine te însoţeşti ca să-ţi spun cine eşti" - afirmă binecunoscutul proverb. Prin urmare, a te însoţi cu un om furios este o cursă, deoarece într-o clipă de neatenţie un om poate să-şi ruineze viaţa şi mărturia.

A strânge mâna pentru a promite ceva înseamnă aici a garanta achitarea datoriei cuiva. Este o faptă nechibzuită. Dacă nu-ţi poţi permite să achiţi integral datoria, de ce să rişti să ţi se ia mobila din casă şi să te expui la suferinţe şi ruşine?

Hotarul cel vechi era alcătuit din pietre aşezate pe linia de demarcaţie dintre proprietăţi. Oamenii necinstiţi adesea mutau aceste pietre de la locul lor în timpul nopţii, pentru a-şi spori terenul arabil pe cheltuiala vecinului.

Pe plan spiritual, hotarul cel vechi ar fi „credinţa care a fost data sfinţilor odată pentru totdeauna" (Iuda 3). Nu avem voie să denaturăm doctrinele fundamentale ale creştinismului.

Cel harnic în lucrul său, cu o prestaţie de calitate, va fi promovat în posturi de onoare. El nu va servi oameni necunoscuţi. Versetul are menirea de a ne aminti că cei buni ies întotdeauna la suprafaţă. Vedem acest principiu exemplificat în viaţa lui Iosif, Moise, Daniel şi Neemia.

Oamenii mari nu au atins culmi şi nu s-au menţinut pe aceste nivele superioare dintr-odată sau fără trudă.

Ci pe când alţii dormitau. Ei de zor munceau zi şi noapte.

- Longfellow

Aici suntem avertizaţi cu privire la pericolul lăcomiei şi al îmbuibării. Când mâncăm în compania unui om cu influenţă, trebuie să ţinem seama de cine ne stă înainte. Apoi trebuie să ne punem un cuţit în gât, adică să fim cât mai reţinuţi când mâncăm şi bem la această masă.

Versetul 3 sugerează posibilitatea ca atunci când cineva ne tratează cu bucate şi băuturi alese urmăreşte, în fapt, să obţină ceva de la noi, să ne influenţeze. Deci ospitalitatea ce ni se oferă nu este dezinteresată, ci are un scop ascuns.

Veşnica luptă după îmbogăţire este o forma de „înţelepciune" ce trebuie evitată. Asta pentru că în acest caz ne risipim viaţa alergând după valori false, punându-ne încrederea în lucruri lipsite de trăinicie. Nu ştiu cum se face dar bogăţiile întotdeauna prind aripi şi zboară ca un vultur.

O altă situaţie socială ce trebuie evitată! Nu fi oaspetele unui om cu ochiul rău, a unui zgârcit care se uită la fiecare bucăţică de mâncare pe care o introduci în gură. Contează ce gândeşte acest om, nu ce spune. Pentru că, în timp ce-ţi spune: „Mai serveşte... mai serveşte; Mănâncă şi bea!", în realitate ei numără fiecare lingură pe care o duci la gură.

Iată cum redă traducerea Living Bible aceste versete:

Nu te asocia cu oamenii răi; nu te aştepta să primeşti daruri sau favoruri din partea lor. Bunătatea lor este înşelătoare; în mâna lor nu eşti decât un pion. Mâncările gustoase pe care ţi le servesc ţi se vor acri în stomac şi le vei vomita. Şi astfel vei fi nevoit să-ţi retragi cuvintele de apreciere pe care le-ai rostit anterior la adresa aşa-zisei lor „amabilităţi."

Nu încerca să-l înveţi pe un nebun încuiat la cap şi prost, căci îţi vei pierde timpul şi îţi va dispreţui cuvintele de înţelepciunea pe care le vei rosti.

Nu lua cu înşelăciune proprietatea cuiva prin mutarea pietrelor ce formează hotarul din vechime. Nu profita de cei neajutoraţi şi nu le fura ogoarele. Căci puternic este răzbunătorul lor. Cu El vei avea de a face dacă vei proceda astfel. El este Cel care va pleda cauza lor împotriva ta.

Nu există modalitate lesnicioasă de a dobândi învăţătură. Oricine doreşte să înveţe trebuie să dea dovadă de disciplină şi de putere de voinţă. Nu lua în seamă anunţurile publicitare care-ţi promit însuşirea unui curs în doar „două-trei lecţii uşoare."

Nu dai dovadă de bunătate când îi permiţi unui copil să-şi facă de cap. Biblia nu aprobă delăsarea şi permisivitatea, ci, dimpotrivă, încurajează recurgerea la nuiaua îndreptării, asigurându-ne că copilul astfel disciplinat nu va muri. Înseamnă că, departe de a-i cauza moartea, bătaia îl va salva de la o moarte prematură, de la o moarte năprasnică. Îi va izbăvi sufletul din Şeol.

În loc să-şi disciplineze fiii îndărătnici, Eli i-a mustrat cu cuvinte foarte blânde: „De ce faceţi asemenea lucruri?" (1 Samuel 2:22-25). Şi prin asta a promovat o atitudine de permisivitate care a dus la prăbuşirea casei sale, a preoţiei şi, în cele din urmă, a însăşi naţiunii sale.

David a greşit şi el în domeniul educaţiei părinteşti. De pildă, pe Adonia niciodată n-a îndrăznit să-l supere prin vreo mustrare (1 Regi 1:6). După ce a comis două acte de trădare, încercând să pună mâna pe tron, Adonia a fost ucis de Solomon.

Un tată se bucură când fiul are o inimă înţeleaptă şi buze care rostesc adevărul. Tot aşa şi dascălul se bucură când elevul primeşte înţelepciunea şi o transmite mai departe. În acelaşi ton, Pavel spune: ‚Acum, da, trăim, fiindcă voi staţi tari în Domnul" (1 Tesaloniceni 3:8). Iar Ioan a spus: „Eu n-am bucurie mai mare decât să aud despre copiii mei că umblă în adevăr" (3 Ioan 4).

Avem un lucru mult mai bun de făcut decât să invidiem prosperitatea celor răi şi acela este să trăim în părtăşie necurmată cu Domnul. Preocuparea cu lucrurile rele aduce descurajare. Preocuparea cu Domnul ne aduce desfătare. Prin urmare, învăţătura pe care trebuie să ne-o însuşim este să facem din comuniunea cu Dumnezeu ţelul vieţii noastre. De asemenea, să nu uităm că va veni o zi când cei răi vor da socoteală, pe când cei drepţi au o speranţă care nu înşeală. Ei privesc dincolo de mormânt, la învierea şi veşnicia glorioasă alături de Domnul în cer.

Facă alţii ce vor, fiul ascultător trebuie să asculte de învăţătura ce i se dă, să fie înţelept şi să-şi călăuzească inima pe drumul cel bun, adică pe cărarea Domnului.

Există două feluri de beţivi - cei care beau prea mult şi cei care mănâncă prea mult. E greu să trăieşti în compania acestor oameni dacă doreşti să trăieşti o viaţă frumoasă.

Lipsa de stăpânire la mâncare sau băutură se lasă cu consecinţe usturătoare. Beţivul şi lacomul se îndreaptă spre sărăcie. Starea lor de inconştienţă, incurcată de îmbuibare, îl aduce pe om la sapă de lemn, făcând din el un cerşetor zdrenţuit.

Tinerii trebuie să primească bucuroşi sfaturile tatălui lor şi să nu-şi dispreţuiască mama. Bătrânii au acumulat ani şi ani de experienţă. Prin urmare, tinerii trebuie să recunoască acest lucru şi să încerce să beneficieze cât mai mult de pe urma experienţei lor.

Trebuie să fim dispuşi să plătim un preţ mare pentru adevăr, dar să nu-l dăm din mână indiferent cât ne-ar costa acest lucru. Acelaşi lucru e valabil în cazul înţelepciunii şi învăţăturii şi priceperii. Nu trebuie să precupeţim nici un efort în încercarea de a le obţine iar după ce le-am dobândit, să nu renunţăm la ele pentru nimic în lume.

În zilele noastre se obişnuieşte ca tatălui să i se dea drept cadou de „Ziua Tatălui" o cravată iar mamei, de „Ziua Mamei," o cutie cu bomboane de ciocolată. Dar şi mai mare răsplata va fi pentru părinţi fiul care trăieşte cu înţelepciune şi pricepere. „Să se bucure tatăl tău şi mama ta, să se înveselească cea care te-a născut"

Mişcătorul îndemn: „Fiul meu, dă-mi inima ta..." introduce o serie de avertismente solemne de a ne feri de imoralitate şi beţie. Scriitorul spune: „Ascultă cu atenţie ce-ţi spun şi ia aminte la sfatul pe care ţi-l dau!" O prostituată este ca o groapa adâncă şi camuflată, ca o cursă în care cad cei neatenţi. Este ca o fântână îngustă - în care se cade uşor, dar din care nu ieşi cu una cu două. Ea pândeşte ca un hoţ. Se poate ca să fie animată de o ură patologică împotriva bărbaţilor, drept care se răzbună pe aceştia, încurcându-i în mreaja ei prin înşelăciune, cum se prinde peştele în năvod. Zi de zi ea adaugă alte nume la lista ei de bărbaţi necredincioşi ale căror păcate săvârşite cu ea au dus la dezmembrarea căsătoriilor lor şi la ruinarea familiilor lor.

Restul capitolului 23 este o descriere clasică a beţivului, care se acoperă de tot felul de necazuri, dând din bucluc în bucluc. Viaţa sa este marcată de certuri, deoarece umblă cu lumânarea după încăierări. Bombăneşte tot timpul şi se văietă fără încetare, dar niciodată nu i se năzăreşte că de fapt el este cauza tuturor necazurilor sale! E plin de bube şi răni, are ochiul învineţit de pe urma unor ciocniri total inutile, ce puteau fi evitate. Ochii îi sunt injectaţi de sânge şi obosiţi. Stă toată noaptea prin cârciumi, dând pe gât băutură amestecată după băutură.

El este avertizat să nu se lase fascinat de culoarea aprinsă a vinului roşu când este turnat în pahar. Dar degeaba, că el nu ascultă şi astfel suferă consecinţele, care vor mușca precum un şarpe şi-l vor înţepa cu o înţepătură de viperă veninoasă şi dureroasă.

Ochii săi vor vedea lucruri ciudate - probabil o referire la starea de delir, la gravele perturbaţii mentale provocate de consumul îndelungat şi masiv de alcool. Limba i se împleticeşte în gură, vorbele care-i ies din gâtlej fiind murdare şi necuviincioase. Se clatină pe picioare, de parcă ar fi purtat de valul mării sau s-ar afla în vârful unui catarg.

Apoi este bătut măr de cineva, dar îşi revine din starea de inconştienţă, spunând că n-a păţit nimic. L-au maltratat, dar el n-a simţit nimic. De îndată ce s-a trezit de-a binelea, îşi pune din nou în gând să revină la bar şi să mai comande o cinzeacă.

Nu e înţelept să-i invidiezi pe oamenii răi pentru succesul lor sau să doreşti compania lor. Oamenii aceştia întotdeauna îi vor reduce pe alţii la nivelul lor. Şi care e nivelul acesta? Minţile lor sunt mereu pline de violenţă iar conversaţia lor e întotdeauna îndreptată spre provocarea unor scandaluri.

Casa din acest verset se referă probabil la viaţa cuiva. Viaţa unui om cumsecade nu e clădită pe răutate, ci pe înţelepciune de sus. Răutatea distruge viaţa, dar priceperea îi conferă trăinicie. Răutatea goleşte viaţa de sens, dar cunoştinţa adevărată o umple cu lucruri plăcute de mare preţ.

Un om înţelept poate exercita o forţă mai mare decât aceea a unui om puternic iar omul inteligent este mai tare decât cel cu muşchii dezvoltaţi. Războiul se poate desfăşura prin intermediul unor consilieri înţelepţi. Cu cât vor fi mai numeroşi aceşti consilieri, cu atât va fi mai bine.

Înţelepciunea pare să-i scape mereu nebunului. El nu e în stare să vorbească niciodată cu autoritate, ca bătrânii de la poarta cetăţii.

Cel care se foloseşte de facultăţile mentale dăruite de Dumnezeu pentru a inventa noi forme de manifestare a răului dobândeşte titlul de „maestru al intrigilor." A urzi planuri neroade este un păcat iar batjocoritorul arogant, ce nu se ruşinează de răutatea lui, se alege cu dispreţul altora.

Îţi poţi da seama cât valorează un om în funcţie de felul în care se comportă când este la strâmtoare, când este sub presiune. Dacă se dă bătut când drumul e greu, înseamnă că e lipsit de profunzime.

Doamne Isuse Cristoase, dacă paşii mei se vor poticni,

Şi voi fi gata să bat în retragere,

Dacă pustiul cu ai săi mărăcini mă vor face să mă văicăresc,

Doamne, arată-mi picioarele Tale sângerânde, de piroane străpunse.

Da, Isuse al meu, arată-mi picioarele Tale.

O, Dumnezeule, voi avea eu oare curajul

Mâinile şi picioarele mele să Ţi le arăt?

- Amy Carmichael

Când oameni nevinovaţi sunt conduşi la camerele de gazare sau la alte forme de execuţie; când copii aflaţi încă în pântecele mamelor lor sunt nimiciţi în clinici de avorturi - nu avem scuze dacă rămâne nepăsători şi nu facem ceva pentru a-i scăpa. Nici nu putem să ne scuzăm că n-am ştiut. După cum s-a exprimat Dante: „Locurile cele mai fierbinţi din iad sunt rezervate pentru cei care, în vremuri de mari crize morale, îşi păstrează neutralitatea."

Ne vorbesc oare aceste cuvinte nouă, celor care suntem credincioşi, cărora ni s-a încredinţat vestea bună a mântuirii? Bărbaţi şi femei pier fără Cristos. „Ridicaţi-vă ochii şi priviţi holdele, care sunt albe acum, gata pentru seceriş" (Ioan 4:35). Vom cuteza noi oare să rămânem neutri?

Nu vezi cum cresc umbrele în jurul nostru? Curând vor miji zorii zilei; Putea-vei oare să-i laşi pe cei pierduţi în singurătatea lor? Cristos vine - cheamă-i dar degrab acasă!

- Arma Shipton

Mierea are aici înțelesul de simbol al înțelepciunii. Şi una, şi alta sunt de folos, cu gust delicios. Tot aşa va fi şi cunoştința înțelepciunii pentru sufletul tău. Dacă ai găsit-o, există perspective şi nădejdea ta nu va fi înşelată. Cu alte cuvinte, cine găseşte înțelepciunea este asigurat că va avea parte de un viitor luminos şi de împlinirea speranţelor sale.

Cel fără scrupule este avertizat să nu încerce să-l jefuiască pe un om de casa sa. Poate că acesta din urmă a intrat în greutăţi financiare temporare iar răul e gata să se năpustească asupra lui şi să-i ia chiar ceea ce i-a mai rămas.

Un om neprihănit poate cădea de şapte ori în necaz sau în nenorociri, dar de fiecare dată se va reface. Cel rău se poticneşte în ruina lui la prima cădere.

Cel cu un caracter nobil nu se va bucura deloc când adversarul său va da de necaz şi nu va jubila când acesta se poticneşte. Dacă Domnul îl vede pe cineva că jubilează, că e dominat de un spirit de răzbunare, va considera acel spirit mai vrednic de judecată decât înşişi culpa vrăjmaşului.

Din nou suntem avertizaţi să nu ne tulburăm din pricina succesului aparent al răufăcătorilor şi să nu-i invidiem pe cei răi. De data aceasta motivul pentru care nu trebuie să facem aşa este faptul că perspectivele celor răi sunt foarte rele. Ei nu au motive să privească viitorul cu speranţă. N-au nimic bun la care să se aştepte, ci lumina vieţii lor se va stinge.

Proverbul acesta are menirea să întipărească în noi respectul profund şi reverenţa pentru Domnul şi pentru rege, ca reprezentant al Său. De asemenea, ne previne să fim atenţi la cei ce vor să schimbe instituţiile divine sau să răstoarne guvernele civile. Ambele tipuri de răzvrătire vor face să se abată o mare năpastă şi nenorociri inimaginabil de mari asupra celor vinovaţi.

Creştinul este învăţat să se supună guvernului uman, atâta timp cât poate face acest lucru fără a-şi compromite loialitatea faţă de Domnul. Dacă însă guvernul îi va porunci să nu asculte de Domnul, atunci el va trebui să refuze ordinul, preferând să sufere cu smerenie consecinţele. Sub nici o formă el nu are voie să se asocieze cu cei ce complotează răsturnarea guvernului.

B. Alte cuvinte rostite de cei înţelepţi (24:23-34)

Aici începe o nouă secţiune de zicători ale înţelepţilor, ce continuă până la versetul 34. Este un lucru foarte condamnabil să dai dovadă de părtinire când emiţi judecăţi de valoare între ceea ce e bine şi ce e rău. Judecătorul care estompează linia de demarcaţie dintre aceste două contrarii pe plan moral, achitându-l pe cel vinovat, va fi blestemat de oameni şi urât de naţiuni. Pe de altă parte, acei judecători care mustră păcatul vor fi răsplătiţi de Dumnezeu şi binecuvântaţi de oameni. Cei care dau verdicte corecte şi drepte vor fi stimaţi de popor.

După cum un om trebuie să defrişeze terenul înainte de a putea construi o casă, tot aşa el trebuie să-şi pună viaţa în ordine înainte de a putea întemeia o familie. Astfel, proverbul ar putea fi o povaţă ca cineva să nu se grăbească să se căsătorească şi astfel să-şi asume o mulţime de responsabilităţi, înainte de a fi pregătit pe plan spiritual, emotiv şi financiar.

Sub nici o formă nu e voie ca cineva să formuleze acuzaţii false împotriva aproapelui sau să răspândească minciuni despre el. Chiar dacă vecinul a făcut faptele respective, nu există nici o scuză pentru a întoarce rău pentru rău.

Scriitorul a trecut pe lângă via leneşului şi a văzut că aceasta era năpădită de spini şi mărăcini. Pretutindeni erau numai scaieţi şi urzici. Zidul de piatră era prăbuşit. Ce învăţăminte se pot trage de aici! Când cineva spune să-l laşi să mai doarmă puţin, să mai tragă un pui de somn, să mai caşte puţin, ei bine, poţi fi sigur că sărăcia îl va ajunge din urmă ca un hoţ de drumul mare şi ca un tâlhar înarmat. Când ne lăsăm pe tânjală în cele spirituale, viaţa noastră (adică via) devine infestată cu faptele firii vechi (spinii şi mărăcinii). Nu mai facem roade pentru Dumnezeu. Sistemul nostru, spiritual de apărare (zidul) este la pământ şi diavolul câştigă un punct de sprijin, un cap de pod. Urmarea este o răcire a temperaturii noastre spirituale şi o decădere în sărăcia sufletului.

Proverbele cuprinse în capitolele 25-29 au fost compuse de către Solomon dar copiate după mai mulţi ani de oamenii lui Ezechia, regele lui Iuda. Avem 140 de proverbe ce corespund valorii numerice a numelui lui Ezechia în forma ebraică.

Slava lui Dumnezeu stă în ascunderea lucrurilor. Gândiţi-vă la toate secretele ascunse în creaţia Sa naturală, în Cuvântul Său scris şi în providenţa Sa! „El n-ar mai fi Dumnezeu," scrie Thomas Cartwright, „dacă sfaturile şi lucrările Sale nu ar transcende inteligenţa umană."

Slava regilor stă în cercetarea lucrurilor, în acest context, cuvintele de mai sus înseamnă probabil că un rege înţelept va avea grijă să fie informat cu privire la evoluţiile importante ce afectează regatul său şi va întreprinde cercetări pentru a putea emite judecăţi corecte şi a formula politici juste.

Aplicaţia pentru noi este că trebuie să ne dăm toate silinţele să căutăm comorile spirituale ce se ascund pe paginile Bibliei.

Înălţimea cerurilor pare nemărginită iar adâncimea pământului pare de nepătruns. Tot aşa şi inima regilor nobili pare a fi de nepătruns: nimeni nu ştie exact ce gânduri se ascund în ea.

Când argintul se topeşte în creuzet, zgura sau impurităţile se ridică la suprafaţă. După ce au fost îndepărtate aceste impurităţi, argintarul va fi terminat de topit un metal potrivit pentru confecţionarea de bijuterii. Zgura de aici simbolizează sfetnicii răi de la curtea regelui. Când aceştia au fost îndepărtaţi, regatul se află pe o temelie solidă. Primul lucru pe care-l va face Cristos când va reveni ca să domnească va fi de a-Şi curăţi împărăţia de orice răzvrătire, nelegiuire şi de orice lucru care întinează.

Este o politică înţeleaptă să nu te înfigi în faţă la curtea regală şi să nu cauţi un loc de cinste printre celebrităţi. Este mult mai bine să fii invitat la un loc de cinste decât să ţi-l arogi singur, pentru ca apoi să fii umilit în public în prezenţa regelui.

Sfatul acesta ne aduce aminte de Ieremia 45:5: „Şi tu umbli după lucruri mari pentru tine? Nu umbla după ele!" De asemenea ne amintim de cuvintele Domnului de la Lu-ca 14:8-10.

Ultima propoziţie „pe care ţi-l văd ochii" ar putea aparţine versetului următor, cum este cazul în versiunea RSV: „Ceea ce au văzut ochii nu te grăbi să aduci la curte..."

Biblia condamnă spiritul de litigiu, adică dorinţa de a te duce degrabă la tribunal pentru orice plângere. E posibil ca un martor să relateze tot ce a văzut el, şi totuşi să fie ruşinat când depune mărturie vecinul său.

Mai bine este să rezolvi plângerile pe cate particulară (Matei 18:5) şi să nu le aduci la cunoştinţa altora, după cum ne sfătuieşte acest autor necunoscut:

Se iveşte o mică neînţelegere cu un prieten, dar tu n-ai curajul de a discuta chestiunea doar cu prietenul respectiv, ci te duci să-o discuţi cu altcineva. Principiul expus în Cuvântul lui Dumnezeu este astfel dat uitării şi de aici se ivesc tot felul de probleme. A discuta despre acest lucru cu alţii nu va duce la nimic bun, ci în final va adânci şi mai mult prăpastia dintre tine şi prietenul tău. O, dacă am lua pasajul acesta din Scriptură la adevărata sa valoare, drept călăuză, am renunţa la multe probleme neînsemnate sau pricini de poticnire şi ne-am cruţa de multe tulburări mentale!

Versetul 10 ia în discuţie mustrarea pe care ţi-o adresează terţa parte pentru faptul că nu te-ai dus direct la cel care crezi că ţi-a greşit. În felul acesta te vei alege cu reputaţia de bârfitor sau chiar mai rău!

Un cuvânt potrivit este ca nişte mere de aur într-un coşuleţ de argint. Cuvântul potrivit este tot atât de adecvat şi de frumos pe plan moral cât este această asociere de metale preţioase.

Un inel de aur şi o podoabă de aur curat sporesc frumuseţea acelei persoane; tot aşa cel care mustră cu înţelepciune sporeşte frumuseţea morală a celui care e dispus să înveţe.

În mod obişnuit, zăpada care ar cădea în timpul secerişului ar fi o mare calamitate. Aici însă are sensul de zăpadă adăugată la o băutură de apa dată unui secerător la câmp.

Oricine promite un dar, pentru ca apoi să nu se ţină de cuvânt este aidoma norilor şi vântului care-i fac pe oameni să creadă că va ploua, fără însă ca acest lucru să se întâmple.

Deşi proverbul acesta nu se ocupă de darurile spirituale, avem totuşi o aplicaţie valabilă. Cineva se poate da mare învăţător sau predicator, dar mai apoi ce mare dezamăgire este când se vede că nu poate trăi pe măsura normelor morale enunţate, că nu poate împlini aşteptările oamenilor. Indienii aveau o zicătoare pentru asta; „Heap big wind - no rain," adică „Vânt mare, dar fără ploaie."

Blândeţea şi răbdarea adesea îl vor convinge pe un prinţ mai repede decât dacă te vei aprinde de mânie. Tot aşa, o limbă dulce zdrobeşte oase, adică poate realiza mai mult decât maxilarele şi dinţii sfărâmători.

Mierea este bună, atunci când este consumată cu măsură, dar orice lucru de care se abuzează poate să te facă să-l deteşti. Noi trebuie să mâncăm pentru a trăi, iar nu să trăim pentru a mânca. Larry Christenson ilustrează acest principiu:

Nişte prieteni de-ai noştri au opt copii cărora le place foarte mult îngheţata. Într-o zi călduroasă de vară una din fetiţe a spus că ce bine ar fi dacă n-ar mânca decât îngheţată! Ceilalţi copii au fost de acord cu ea şi spre surprinderea lor tatăl a zis: „Foarte bine. Mâine veţi putea mânca oricâtă îngheţată doriţi. Nu vi se va da altceva de mâncare!" Copiii au chiuit de bucurie, aşteptând cu nerăbdare să vină ziua de mâine. A doua zi dimineaţa s-au aşezat la masă comandând fiecare tipul de îngheţată dorit: cu aromă de căpşuni, de ciocolată sau de vanilie. Şi li s-a dat ce au cerut - castroane întregi de îngheţată. Tot aşa şi la gustarea dinainte de prânz - iar îngheţată! La prânz iar îngheţată, de data aceasta în porţii mai mici. Când a venit timpul pentru gustarea dintre mese, mama lor tocmai scotea din cuptor nişte chifle şi aroma acestora a umplut toată casa. „Vai ce frumos miroase!" a spus micuţul Teddy. „Chifle proaspete, cum îmi plac mie!" şi s-a dus la dulapul din bucătărie să ia gemul cu care dorea să mănânce câteva din aceste chifle, dar mama sa l-a oprit.

„Ai uitat? Azi se serveşte doar îngheţată - şi numai îngheţată."

„Aşa e!"

„Vrei să-ţi dau o farfurie de îngheţată?"

„Nu, mulţumesc. Doar un con de îngheţată îmi ajunge."

Când a venit ora cinei, entuziasmul pentru îngheţată a dispărut aproape total. Stând în faţa farfuriilor cu îngheţată, Mary - la a cărei sugestie a început acest experiment - a privit spre tatăl ei şi a spus: „Nu am putea face schimb să primim o coajă de pâine în schimbul tuturor farfuriilor de îngheţată de pe masă?"

Cumpătarea se aplică nu numai la miere, ci şi la vizitele pe care le facem. Este important să ştim când să ne ridicăm de pe scaun şi să plecăm. Altfel este uşor să pierdem interesul gazdei.

„Cu cât mai bună este prietenia lui Dumnezeu decât prietenia omului!" spune Cartwright. „Cu cât venim mai des la Dumnezeu, cu atât mai bine primiţi vom fi!"

Iată trei imagini care îl descriu foarte exact pe cel ce face o mărturie mincinoasă împotriva aproapelui său: un buzdugan - ce zdrobeşte şi sfărâmă; o sabie - cu două tăişuri ascuţite; o săgeată ascuţită - ce străpunge şi răneşte.

Dacă se va întâmpla să muşti puternic cu un dinte stricat, vei regreta amarnic. Dacă te vei lăsa cu tot trupul pe un picior luxat, vei cădea. Exact aşa este şi cu cei ce-şi pun încrederea într-un om lipsit de încredere în vremuri de restrişte - ei vor avea parte de necazuri şi dezamăgiri.

A cânta cântece unei inimi triste este un gest provocator, agasant şi total neavenit. Tot aşa de nepotrivit este să iei haina unui om pe vreme răcoroasă sau să torni oţet peste sodă, provocând astfel o mare agitaţie.

Keith Weston a relatat despre un pastor coleg ce vizita un spital. „El a dat peste un sărman pacient ce avea ambele picioare suspendate deasupra patului, ambele braţe în ghips iar unul din ele era conectat la un furtun de alimentare intravenoasă. Şi, cu zâmbetul său evanghelic pe buze, i s-a adresat vorbindu-i din Biblia sa evanghelică mare: «Te bucuri, frate?»" Weston a spus: „Pastorul nu mi-a spus ce a răspuns pacientul, dar se pare că nu au fost cuvinte tocmai amabile."

Pavel citează aceste versete la Romani 12:20. Noi putem învinge răul cu bine, atunci când pentru orice insultă sau ofensă ce ni se aduce vom răspunde cu bunătate.

O vecină enervată i s-a adresat unui credincios de curând întors la Domnul, tunând şi fulgerând împotriva fiicei de cinci ani a acestuia pentru că a călcat nişte flori, i-ar spart o fereastră şi pentru alte năzbâtii comise de aceasta. Când în sfârşit vecinul s-a oprit din acest potop de acuze, creştinul a rugat-o pe vecină să vină să discute cu el despre această chestiune. Şi, până să sosească vecina, creştinul a pregătit o gustare alcătuită din cafea şi fursecuri. „Scuzaţi-mă," a spus vecina. „Nu ştiam că aveţi oaspeţi." „Nu" a răspuns creştinul, „n-am oaspeţi, ci am crezut că vom putea discuta despre fiica mea în contextul unei mici gustări." Şi apoi creştinul a rostit o rugăciune de mulţumire pentru mâncarea ce urmau s-o consume, cerând înţelepciune de la Domnul. Când a terminat rugăciunea şi a deschis ochii, vecina plângea. „Nu fiica dvs. a făcut toate acele stricăciuni, ci fiica mea," a spus vecina, jenată. „Nu ştiu ce m-a apucat de am strigat la dvs. Pur şi simplu nu mai ştiu ce să fac. Nu mă înţeleg nici cu copiii, nici cu soţul, nici cu ceilalţi membri ai familiei!" De îndată ce vecina a făcut această mărturisire, tânărul credincios a început să-i vestească pe Cristos. Şi după şase săptămâni vecina şi familia ei au fost născuţi din nou.

Vântul de miazănoapte aduce ploaia; tot aşa şi limba defăimătoare atrage priviri mânioase, care provin de la victimele acestor bârfe şi de la ceilalţi care le ascultă. Dacă oamenii l-ar mustra pe bârfitor, acesta ar fi scos din funcţie cu timpul şi nu ar mai avea pe cine să bârfească.

Versetul acesta este aproape identic cu 21:9, repetiţia având darul de a sublinia cât de neplăcut este să trăieşti cu o femeie cicălitoare.

Evanghelia este vestea bună a lui Dumnezeu venită dintr-o ţară îndepărtată - adică din cer. Ca apa rece pentru un suflet însetat aşa este înviorarea pe care o aduce evanghelia.

Când oamenii cumsecade se pleacă înaintea celor răi, când se pretează la compromisuri, când cedează sau refuză să ia atitudine în sprijinul dreptăţii, această stare de lucruri se aseamănă cu un izvor tulburat sau cu fântână poluată. Acolo unde te-ai aştepta să găseşti puritate şi curăţenie rămâi dezamăgit de ceea ce găseşti.

Nu este bine să mănânci prea multă miere. „Dacă depăşeşti limitele impuse de Dumnezeu la mâncare" scrie Kidner, „vei rămâne dezgustat, în loc să găseşti desfătarea la care te aşteptai."

În rândul al doilea al acestui proverb textul ebraic este greu de descifrat. S-ar putea ca sensul să fie cel din versiunea NKJV: a căuta gloria proprie nu este glorie (unde negaţia provine din rândul întâi) sau „a cerceta chestiuni împovărătoare este în sine o povară" (JND) sau „a cerceta chestiuni profunde este glorie" (text marginal JND). Toate trei variantele sunt valabile.

Omul care nu a învăţat niciodată să-şi disciplineze viaţa este ca o cetate lipsită de apărare, vulnerabilă oricărui gen de atac, expusă oricăror ispite.

Zăpada este total nepotrivită pentru anotimpul verii, după cum şi ploaia este neadecvată pentru sezonul secerişului. Tot atât de nepotrivit şi de vătămător este să dai cinste nebunilor. Este o inadvertenţă morală ce nu face altceva decât să-i încurajeze să dea dovadă de şi mai multă nebunie.

Vrabia şi rândunica zboară de colo-colo prin văzduh, fără să se aşeze asupra noastră. Tot aşa un blestem nemeritat nu va cădea niciodată asupra cuiva, indiferent ce superstiţii ar exista în această privinţă. Balaam a încercat să blesteme Israelul, dar n-a reuşit (Numeri 23:8; Deuteronom 23:5).

După cum este nevoie să faci uz de bici în cazul unui cal şi de frâu pentru măgar, tot aşa în cazul nebunului se pare ca numai o mustrare severă dă rezultate. „Nu fiţi ca un cal sau ca un catâr care nu are pricepere, pe care-l struneşti cu un frâu şi cu o zăbală, deoarece în caz contrar nu se apropie de tine" (Psalmi 32:9).

Aceste două versete par să fie o contradicţie. Primul spune că nu trebuie să-i răspunzi unui nebun, pe când al doilea recomandă să-i răspunzi. Care să fie explicaţia? Ultima parte a fiecăruia dintre cele două versete deţine cheia rezolvării misterului.

Nu-i răspunde unui nebun în aşa fel încât să devii tu însuţi nebun în cadrul acestui răspuns. Nu-ţi pierde cumpătul, nu te purta necuviincios şi nu da dovada de nechibzuinţă.

Răspunde-i totuşi unui nebun. Nu-l lăsa să scape cu nebunia lui. Mustră-l şi dojeneşte-l, cum se cuvine, pentru nebunia lui, pentru ca să nu fie înţelept în proprii săi ochi.

A trimite o solie printr-un nebun înseamnă a-ţi dăuna propriilor tale interese supreme. Este ca şi când ţi-ai tăia picioarele sau ai înghiţi otravă. Nebunul nu va transmite mesajul cum se cuvine, ci îţi va aduce numai necazuri. A tăia picioarele înseamnă a-ţi crea greutăţi.

Picioarele unui olog sunt neputincioase. Tot aşa este şi un proverb în gura nebunilor. Nu le este de nici un folos, pentru că nu ştiu când, unde şi cum să-l aplice.

Piatra nu trebuie legată de praştie, ci trebuie să fie liberă să zboare din aceasta. Tot atât de lipsit de sens este să acorzi onoare unui nebun.

O a doua interpretare posibilă ar putea fi că după cum ţâşneşte piatra din praştie, aşa îşi va demonstra nebunul degrabă nevrednicia când e vorba să primească vreo onoare ce i se acordă.

Când un beţiv umblă cu spini aceştia sunt un pericol pentru el şi pentru cei din jur. Tot aşa este şi o parabolă în gura nebunilor - ea putând fi interpretată greşit sau denaturată. El s-ar putea să se folosească de ea pentru a-şi justifica nebunia şi a trage concluzii greşite cu privire la alţii.

Textul ebraic din acest verset este foarte dificil de interpretat, după cum reiese din marea varietate de moduri în care a fost tradus:

„Un stăpân îi munceşte aspru pe toţi. El tocmeşte atât nebunul, cât şi trecătorii" (JND).

„Ca un arcaş ce îi răneşte pe toţi este cei ce angajează un nebun aflat prin trecere sau un beţiv" (RSV).

„Legea pune în cele din urmă capăt certurilor. Dar redu-l pe nebun la tăcere şi vrajba va înceta" (Knox).

„Un stăpân efectuează tot felul de lucrări, dar cel care angajează un nebun angajează un trecător" (Berkeley). „Ca un arcaş ce se răneşte pe el însuşi este cel care angajează un nebun sau care îi angajează pe cei ce trec pe-acolo" (NASB).

„Un patron care angajează pe orice nebun ce trece pe acolo nu face altceva decât să producă pierderi pentru toţi cei implicaţi" (TEV).

„Măreţul Dumnezeu care a plăsmuit toate lucrurile îi dă nebunului slujba şi nelegiuitului plata" (NKJV).

Este imposibil să decidem care dintre aceste sensuri este cel corect.

Un câine nu e mai deranjat de vomitatul său decât e nebunul de nebunia sa. Ambii se întorc la ceea ce este respingător şi dezgustător. Versetul acesta se aplică în 2 Petru 2:22 la oameni care au parte de o reformare morală, dar care nu s-au născut niciodată din nou. În cele din urmă ei revin la fostul mod de viaţă.

Pe cel îngâmfat nu poţi să-l înveţi nimic, nu-l poţi îndrepta şi nici mustra. Este inutil să încerci să-l corectezi. Pe un nebun ignorant poţi să-l ajuţi uneori, dacă-i tragi o bătaie bună, dar cel îngâmfat este total refractar la orice sfaturi.

Iar ne întâlnim cu leneşul şi cu leul imaginar care, chipurile, îl împiedică să se ducă la serviciu. În patul său confortabil, el se întoarce pe partea cealaltă, ca uşa ce se învârte pe balamalele ei. Un timp stă întins pe spate, apoi pe burtă. Şi uite-aşa se întoarce de pe o parte pe cealaltă, mişcându-se de zor, dar fără rost, căci refuză să se ridice din pat. Mai târziu, când stă la masă, îşi duce mâna la farfurie, dar nu pare sa posede suficientă energie pentru a duce mâncarea la gură. Chiar şi o activitate plăcută cum este mâncatul este prea istovitoare pentru el. El este mai înţelept în ochii săi decât şapte oameni care pot oferi răspunsul corect; adică chiar dacă şapte oameni inteligenţi i-ar spune că nu are dreptate, el tot n-ar renunţa la opinia sa.

Trecătorul care se amestecă într-o ceartă ce nu-l priveşte şi-o caută cu lumânarea. E ca şi când ar prinde un câine de urechi: nu îndrăzneşti să-l ţii în continuare, după cum nu îndrăzneşti să-i dai drumul.

Ca nebunul ce aruncă săgeţi aprinse şi ucigătoare este cel ce se poartă viclean cu aproapele său şi apoi, după ce răul s-a produs, spune: „Am vrut doar să glumesc." Este ca şi când a-i scuza o crimă spunând că a fost doar o glumă. Proverbul acesta s-ar putea aplica la cei care nu sunt responsabili când fac curte sau când se logodesc.

După cum focul se aprinde şi mai tare dacă adaugi combustibil, tot aşa şi bârfa se întinde când este alimentată. Dacă scandalagiul nu ar adăuga mereu alte şi alte minciuni şi bârfe, cearta ar înceta în curând.

Acum câţiva ani a apărut următorul articol în Atlanta Journal:

Eu sunt mai letală decât ghiuleaua unui tun. Eu câştig fără să omor. Ruinez familii, frâng inimi şi distrug vieţi. Călătoresc pe aripile vântului. Nici o inocenţă nu e de ajuns de puternică pentru a mă intimida. Nici o puritate nu poate să mă înfrice. Nu am nici o consideraţie pentru adevăr, nici un respect pentru justiţie, nici un pic de milă pentru cei neajutoraţi. Victimele mele sunt ca nisipul mării de multe la număr şi adesea nevinovate. Nu uit niciodată şi rareori iert. Numele meu este Bârfa!

Găsim repetat aici versetul 18:8. Natura decăzută a omului iubeşte bârfa, pe care o înghite ca pe cele mai alese prăjituri.

Buzele aprinse dar cu o inimă rea sunt ca un vas de pământ acoperit cu zgură de argint. Cu alte cuvinte, strălucirea de argint ascunde adesea nevrednicia şi banalitatea vasului de pământ ce se ascunde sub acest aspect exterior aparent plăcut. Tot aşa şi buzele arzătoare exprimând o dragoste prefăcută adesea camuflează o inimă plină de ură. O ilustraţie în acest sens o găsim în cazul prefăcutei afecţiuni a trădătorului Iuda. Omul plin de ură încearcă să-şi camufleze duşmănia cu cuvinte mieroase, în timp ce înlăuntrul său adună încontinuu înşelăciune. Deşi vorbeşte uneori mieros, nu te poţi încrede în el. El ascunde în inimă şapte urâciuni, adică inima îi este plină de răutate şi maliţiozitate. Deşi ura sa poate fi ascunsă o vreme, prin recurgerea la înşelăciune, în cele din urmă răutatea sa va fi descoperită.

Răul comis de cineva se întoarce împotriva lui însuşi, exact aşa cum s-a întâmplat în cazul lui Louis cel Tare, care a fost rugat să confecţioneze lanţuri menite să-i lege pe cei mai înrăiţi deţinuţi într-unul din războaiele Franţei. Şi astfel ei a reuşit să producă nişte lanţuri de oţel cu o rezistenţă fără egal. Numai că, mai târziu Louis cel Tare a fost găsit el însuşi vinovat de trădare şi trimis la închisoare. Ulterior a fost auzit spunând: „Sunt legat cu propriile mele lanţuri! O, dacă aş fi ştiut că mi te fac pentru mine însumi, cu totul altfel le făceam!"

Proverbul acesta e o condamnare la adresa bârfitorului şi a linguşitorului. Primul îşi urăşte victimele, al doilea pregăteşte ruina victimelor sale.

Nimeni nu e sigur cu privire la ziua de mâine. Prin urmare, nu te lăuda cu ce vei face, cum a procedat bogatul nechibzuit (Luca 12:16-21). Vezi şi Iacov 4:13-15.

Este un gest de prost gust şi lipsit de eleganţă să te lauzi pe tine însuţi. O persoană cu rafinament va rămâne în umbră, preferând să-i elogieze pe alţii. „Fereşte-te de autobiografii" (text marginal, Berkeley).

Remarcile persistente şi provocatoare ale unui nebun sunt mai greu de suportat decât o mare povară fizică. E de preferat să porţi pe umeri un sac de pietre sau de nisip, decât, să fii agasat mereu de gura mare a unui nebun.

Supărarea şi mânia sunt copleşitoare, dar chiar şi acestea nu durează prea mult. Dar gelozia poate să-l roadă pe cineva până când nu va mai putea suporta. Asta se aplică, de exemplu, în cazul căsniciilor în care a intervenit o terţă persoană.

O mustrare făcută pe faţă poate fi de folos celui ce o primeşte, dar nimeni nu se alege cu nimic de pe urma unei iubiri tainice, adică a unei iubiri ce refuză să scoată în evidenţă greşelile persoanei respective, prefăcându-se că ele nu există.

Cei mai mulţi oameni refuză să fie sinceri cu tine în etalarea greşelilor tale. Asta pentru că se tem să nu te întorci împotriva lor. Dar un prieten adevărat va fi dispus să rişte pierderea bunăvoinţei tale, din dorinţa de a te ajuta făcându-ţi o critică constructivă.

Săruturile duşmanului sunt înşelătoare sau copleşitoare (RSV). Iuda a transmis gloatei un semnal prin care l-a identificat pe Isus, separându-l de ucenici. Şi, desigur, semnalul a fost un sărut. Simbolul universal al iubirii a fost astfel prostituat şi coborât la cele mai josnice niveluri. Apropriindu-se de Domnul, Iuda a spus: „Salutare, învăţătorule!" după care L-a sărutat mult. În textul de la Matei 26:48, 49 se folosesc doi

termeni pentru sărut. Primul, din versetul 48, este cel obişnuit pentru un sărut. Dar în versetul 49 se foloseşte un termen mai profund, exprimând un sărut pronunţat, repetat.

Omul sătul nu apreciază la justa lor valoare alimentele cele mai alese. În schimb, cel flămând e recunoscător şi pentru cele mai mici firimituri. Principiul este valabil şi în cele materiale, şi în cele spirituale.

Omul care pleacă de acasă o face pentru că este nemulţumit şi tulburat. Sau pentru că l-a apucat dorul de ducă. Este ca o pasăre ce se îndepărtează de cuibul ei, abandonându-şi responsabilităţile şi fără să mai construiască nici un lucru trainic şi substanţial.

Desfătările untdelemnului şi parfumului sunt comparate cu mireasma unor sfaturi bune provenite de la un prieten. Ce plăcută şi mângâietoare poate fi părtăşia unui prieten!

Prieteniile trebuie cultivate şi întreţinute. Adesea prietenii cei mai vechi sunt cei mai buni. Prin urmare, nu pierde legătura cu prietenii tăi sau cu prietenii de demult ai familiei.

„Nu intra în casa fratelui tău în ziua necazului tău" - evident textul se referă la casa celui care a fost jignit, care este departe. Când vine necazul, mai multă înţelegere şi compasiune vei avea din partea unui vecin de nădejde, decât a unei rude apropiate care s-a înstrăinat însă de tine.

Purtarea unui fiu reflectă învăţătura pe care i-a dat-o tatăl său. Un discipol va aduce fie bucurie, fie ruşine dascălului sau. Ce bine exprimă acest lucru nota de subsol a versiunii Berkeley!

„Unica apărare a învăţătorului - succesul elevilor săi."

Noe a fost un om chibzuit, care s-a ascuns pe sine şi familia sa în arcă. Ceilalţi oameni şi-au văzut mai departe de treabă, total nepăsători la avertismentul divin, suferind amarnic pentru această indiferenţă.

În limbaj idiomatic contemporan, primul rând înseamnă că cel ce se pune garanţie pentru un străin îşi va pierde cămaşa. Iar rândul al doilea spune: „ia-i haina drept gaj când aceasta a fost folosită drept garanţie pentru o seducătoare." Cu alte cuvinte, ai grijă să rămâi cu ceva tangibil din punct de vedere juridic, în cazul oricărei persoane care garantează achitarea unor datorii nechibzuite ale unor străini, deoarece dacă datornicii nu vor putea achita datoria, aceasta trebuie acoperită prin gajul respectiv.

Omului nu-i plac salutările gălăgioase, linguşitoare, rostite dis-de-dimineaţă, când încearcă să doarmă. Acestea sunt mai degrabă supărătoare, decât o binecuvântare.

O streaşină care picură încontinuu într-o zi de ploaie este totuna cu o femeie cicălitoare şi gâlcevitoare. Ambele sunt în stare să te înnebunească!

Cine o opreşte parcă opreşte vântul şi parcă ţine untdelemnul în mâna dreaptă. Indiferent ce vei spune, ea va fi evazivă, se va scuza şi va da vina pe alţii, continuând cu cicăleala ei.

Pe vremuri la cină gazda putea fi văzută ascuţind cuţitul prin frecarea de un metal dur. După cum fierul se ascute prin frecare de alt fier, tot aşa schimbul de idei dintre oameni le acutizează capacitatea de a raţiona. Schimbul de opinii duce la lărgirea orizontului. Spiritele se ascut prin formularea unor întrebări. Comunicaţiile dintre prieteni cizelează personalitatea.

Oricine are grijă de un smochin va fi răsplătit cu o recoltă bogată. Grija şi conştiinciozitatea cu care îţi desfăşori activitatea va avea darul de a-ţi asigura cele necesare traiului.

De asemenea este adevărat că cel ce îşi serveşte cu conştiinciozitate patronul va fi onorat. Isus a spus: „Dacă îmi slujeşte cineva, Tatăl Îl va cinsti" (Ioan 12:26).

Când priveşti într-un iaz cu apă limpede îţi vezi oglindită faţa. Tot aşa, când studiezi alte persoane, observi multe din lucrurile ce se găsesc în tine însuţi - aceleaşi emoţii, ispite, ambiţii, gânduri, puncte forte şi slăbiciuni. Aşa se explică de ce atunci când cineva îşi predică lui însuşi va constata că le-a vorbit multor oameni, mesajul său mergându-le la inimă.

Iadul şi Nimicirea (în ebraică: Şeol şi Abaddori), moartea şi mormântul nu ajung niciodată în punctul în care să nu mai poată primi alte victime. Tot aşa nici ochii omului nu se pot sătura cu nimic din ceea ce le oferă lumea. Arthur G. Gish ilustrează acest principiu: Tolstoi prezintă cazul unui fermier dornic să acapareze cât mai mult pământ. În cele din urmă, el a aflat că în teritoriul başkirilor s-ar găsi pământ ieftin. Drept care a vândut tot ce avea şi s-a deplasat până acolo, încheind un târg cu ei. Pentru o mie de ruble putea cumpăra cât pământ putea străbate în decurs de o zi. A doua zi dimineaţa omul nostru a pornit într-o direcţie, după care a făcut la stânga. Şi tot aşa a făcut o mulţime de ocoluri pentru a cuprinde cât mai mult pământ de calitate. Numai că, după ce a făcut ultima cotitură, şi-a dat seama că a mers prea departe. Şi astfel a alergat cât a putut, pentru a putea ajunge la punctul de unde plecase până la asfinţitul soarelui. Repede-repede a alergat din toate puterile, ajungând în acel punct tocmai pe când apunea soarele. Şi imediat a decedat, după care l-au înhumat într-o groapă suficient de mare ca să-i acopere nevoia sa de pământ.

Din fericire, setea inimii omului este astâmpărată pe deplin în Cristos:

Da, Cristos e izvorul,

Dragostei divine îndestulătoare!

Destul am băut din pâraiele lumii;

Acum setea mi-o voi stampară din şuvoaiele cerului!

Acolo, în valurile plinătăţii divine îndurarea Lui se revarsă.

Şi plină de slavă e

Ţara lui Emanuel.

- Arme Ross Cousin

Ca tigaia pentru lămurirea argintului şi cuptorul pentru lămurirea aurului, aşa este încercat omul de gura ce îl laudă. Adică omul e pus la încercare prin modul în care reacţionează faţă de elogii. I se urcă acestea la cap? Sau, dimpotrivă, le acceptă cu smerenie şi calm? Sau proverbul ar mai putea însemna că un om este încercat prin lucrurile cărora le aduce elogii. Normele sale sau sistemul său de valori reflectă caracterul său. Şi încă un înţeles al proverbului ar putea fi cel sugerat de Barnes: „Aşa să fie un om faţă de lauda sa," adică „s-o curăţească de orice amestec de linguşire şi josnicie cu care este probabil contaminată."

Poate că aţi văzut piua şi pisălogul în unele magazine. Piua (sau piuliţa) este vasul în care se introduc grăunţele iar pisălogul este instrumentul care le pisează în acest vas.

Chiar dacă ai putea să-l pui pe un nebun în piuă, alături de grăunţele de grâu, şi să-i pisezi pe amândoi, n-ai reuşi să separi nebunul de nebunia lui. Cu alte cuvinte, poţi să separi grâul de pleavă, nu însă şi nebunia de nebun.

Paragraful acesta preamăreşte virtuţile vieţii agricole, punând însă accentul pe rolul important pe care îl joacă în agricultură hărnicia agricultorului. În creşterea vitelor şi a turmelor este nevoie de multă truda şi grijă neîncetată. Prosperitatea păstorului se întreţine doar prin eforturi constante. Asta se aplică la fel de bine şi la păstorirea oilor dintr-o biserică locală.

Bogăţiile nu durează iar onorurile acordate de monarhi se veştejesc numaidecât, dacă nu sunt însoţite de eforturi permanente pentru achitarea cu brio de obligaţiile ce-i revin cuiva.

Mult se bucură agricultorul când vede că recolta s-a făcut, că seminţele au încolţit. Mieii îi dau omului lână pentru confecţionarea hainelor iar cu banii obţinuţi din vânzarea caprelor se pot cumpăra alte terenuri de pământ. Şi astfel fermierul are belşug de hrană pentru familia sa şi pentru servitorii săi.

Conştiinţa încărcată a unui om îl face să tresară la cel mai mic zgomot. Dar oamenii cu cugetul curat nu au de ce să se teamă; nu trebuie să privească mereu în oglinda retrovizoare. Cel drept îndrăzneşte ca un leu.

Când o ţară se face vinovată de răscoală pe plan naţional, suferă datorită schimbărilor frecvente de guvern. Când cel aflat la conducere este un om integru şi priceput, ţara se bucură de pace şi linişte. Regatul de nord al Israelului a avut 19 regi pe parcursul a 200 de ani, adică în medie zece ani de rege.

Adesea un om sărac ce ajunge într-un post de mare bogăţie şi putere este adesea mai asupritor faţă de săraci decât ar fi oameni proveniţi din pături mai înstărite. El este ca ruperea de nori care nivelează recoltele şi le distruge, în loc să le ajute să se coacă.

Oamenii care se debarasează de frânele legii lui Dumnezeu şi ale legislaţiei civile adesea îi laudă pe cei răi, aceasta făcându-se în încercarea lor de a se justifica.

Cei care păzesc legea se opun călcătorilor de lege şi îşi ridică glasul întru apărarea cauzei celor drepţi.

Oamenii răi nu înţeleg dreptatea; refuzând s-o pună în aplicare, ei pierd capacitatea de a o înţelege. Cei care caută voia Domnului sunt însă dotaţi cu capacitatea discernământului. Există o strânsă legătură între morală şi pricepere (vezi Psalmi 119:100).

Săracul ce trăieşte o viaţă cinstită este mai bun decât bogatul care umblă pe căi sucite, care pretinde că trăieşte o viaţă frumoasă, pe când, în realitate, el practică înşelăciunea şi viclenia.

Fiul care respectă legile are pricepere. Cel ce se însoţeşte cu lacomii şi cu beţivii îi face numai ruşine tatălui său.

Sub legea lui Moise, evreilor li se interzicea să perceapă camătă (dobândă) altor evrei. Evreul putea însă să ia dobândă de la un neevreu (Deuteronom 23:19, 20). Actualmente termenul camătă are înţelesul de rate exorbitante de dobândă. Cei care se îmbogăţesc prin luarea de camătă sau prin alte forme de venituri ilicite îşi vor pierde câştigurile. Acestea vor fi luate de la ei şi date altuia care ştie cum să le exploateze cu folos şi cum să-i trateze pe săraci cu înţelegere.

Dacă cineva refuză să asculte de legea lui Dumnezeu şi s-o pună în aplicare. Dumnezeu nu-i va asculta rugăciunile. De fapt rugăciunea sa este o urâciune înaintea lui Dumnezeu.

E ca şi când aş îngenunchea şi m-aş închina înaintea unor zei din piatră, Dacă I-aş aduce Dumnezeului Celui Viu O rugăciune alcătuită din simple vorbe.

- John Burton

Oricine îi ispiteşte pe cei drepţi, făcându-i să cadă în păcat va cădea el însuşi în groapa pedepsei. Isus ne atrage atenţia: „Dar oricui va fi o pricină de cădere pentru unul din aceşti micuţi care cred în Mine ar fi mai de folos să i se atârne de gât o piatră de moară şi să fie afundat în adâncul mării" (Matei 18:6).

Dar oamenii integri moştenesc fericirea. Prin „integri" se înţelege oameni care îi conduc pe alţii pe cărarea sfinţeniei, mai degrabă decât pe cea a păcatului. Sau s-ar putea să fie vorba de cei ce refuză să se lase pradă celor care îi ademenesc la păcat.

Bogatul care se lăfăieşte cu bogăţiile sale se crede foarte deştept. Lăudându-se cu priceperea sa în chestiuni financiare, el este înţelept în propria sa înşelăciune. El face confuzie între bogăţii şi înţelepciune. Dar cel ce, deşi e sărac, posedă înţelepciune, nu se va lăsa înşelat de aceste pretenţii. Charles Lamb s-a apropiat odată de unul din aceşti oameni ţanţoşi, adresându-i întrebarea: „Scuza-mă, sire, dar eşti cumva cu stea în frunte?"

Când cei drepţi sunt înălţaţi în funcţii importante, oamenii se bucură. Dar când triumfă cei răi, oamenii se ascund, cuprinşi de frică.

Există două feluri de iertare: justiţiară şi părintească. Când ne punem încrederea în Cristos ca Domn şi Mântuitor, primim iertarea de pedeapsa ce o meritam pentru păcatele noastre; aceasta este iertarea justiţiară. Iar când, în postura de credincioşi, ne mărturisim păcatele, primim iertarea părintească (1 Ioan 1:9); aceasta ne ajută să rămânem în părtăşie cu Dumnezeu, Tatăl nostru. Nu e nici o binecuvântare pentru persoana care îşi acoperă păcatele, adică cea care refuză să le scoată ia iveală şi să le mărturisească înaintea lui Dumnezeu şi a oamenilor cărora le-a greşit. Dar oricine îşi mărturiseşte păcatele şi se lasă de ele primeşte asigurarea că Dumnezeu nu numai că i-a iertat păcatele, dar le-a şi dat uitării (Evrei 10:17).

Una din modalităţile prin care putem fi stăpâniţi de o adevărată fericire este să avem o inimă sensibilă, simţitoare înaintea Domnului. Însă cel cu inima împietrită şi nepocăită dă peste tot felul de necazuri. Dumnezeu Se împotriveşte celor mândri şi înfumuraţi, dar nu poate rezista în faţa unei inimi frânte şi căite.

Calităţile de fiară le sunt atribuite unor tirani lipsiţi de omenie care-i asupresc pe săraci, pe cei slabi şi neajutoraţi. Un astfel de om este ca un leu care răcneşte şi ca un urs care se năpusteşte.

Se pare că prinţul descris în acest verset este cel lipsit de pricepere, în sensul că este hotărât să se îmbogăţească cu orice preţ. Omul acesta este de asemenea un mare asupritor pentru că îi calcă în picioare pe alţii, ca să ajungă în vârf, să se îmbogăţească. În schimb, dregătorul care urăşte lăcomia, care trăieşte o viaţă altruistă spre binele poporului său va avea parte de o viaţă lungă.

Un om a cărui conştiinţă este încărcată cu sângele altuia fuge până în groapă: nimeni să nu-l ajute! Cel ce ucide cu premeditare este un fugar ce aleargă spre pierzare. Nimeni să nu caute să-l oprească sau să facă în aşa fel încât justiţia să nu-şi urmeze cursul. Dumnezeu a spus: „Dacă cineva varsă sângele omului, şi sângele lui să fie vărsat de om" (Geneza 9:6).

Primul rând al acestui proverb se referă la păzirea de pericolele de vătămare ce ne pasc în această viaţă, iar nu de mântuirea pentru viaţa viitoare. Mântuirea veşnică, salvarea de pedeapsa păcatului nu se capătă prin trăirea unei vieţi integre, ci prin credinţa în Domnul Isus Cristos. O viaţă integră este produsul sau rodul acelei mântuiri, deşi trebuie precizat că oricine umblă în integritate va fi salvat de multe curse ce-l pasc în viaţa actuală.

Omul care şovăie, alunecând din rătăcire în rătăcire şi din strâmbătate în strâmbătate va cădea dintr-odată.

Aici se stabileşte un contrast între belşugul de hrană şi belşugul de sărăcie. Agricultorul harnic are parte de primul belşug, pe când cel ce se implică în activităţi deşarte, neproductive va avea parte de al doilea fel de belşug.

Omul credincios de aici este cel marcat de onestitate, care nu lăcomeşte la bogăţiile altora. El va fi copleşit de binecuvântări. Omul care caută să se îmbogăţească rapid prin mijloace necinstite va fi pedepsit.

Este un act de nedreptate cumplită din partea unui judecător să dea dovadă de parţialitate, şi totuşi adesea un om va proceda astfel pentru o bucată de pâine, adică pentru considerente dintre cele mai lipsite de temei.

Omul hapsân şi zgârcit aleargă cu limba scoasă după bogăţii, total inconştient de faptul că în curând va fi copleşit de sărăcie.

Când te mustră un prieten cu dragoste, pe moment este greu să primeşti mustrarea, căci intervine mândria, orgoliul rănit. Dar mai târziu îţi vei da seama că prietenul tău a fost cu adevărat preocupat de bunăstarea ta, drept care ţi-a arătat greşelile. În consecinţă, îi vei fi recunoscător. Când eşti flatat, simţi o satisfacţie, dar mai apoi realizezi că persoana respectivă n-a fost sinceră, ci că te-a periat pentru că urmărea să obţină de la tine anumite avantaje. De fapt, poate că pe oricine îi iese în cale îl flatează.

Fiul care-şi jefuieşte părinţii se va scuza, probabil, spunând că oricum averea ar urma să-i revină, în cele din urmă, sau că a dedicat-o Domnului până atunci (Marcu 7:11). Dar Dumnezeu nu Se lasă înşelat; El plasează această persoană în aceeaşi categorie cu tâlharii şi ucigaşii.

Omul orgolios şi hrăpăreţ dă naştere la certuri, probabil prin faptul că dă din coate în goana sa nebună şi inutilă după bogăţii sau putere sau faimă (vezi Iacov 4:1). Dar cel ce reuşeşte să găsească pace şi satisfacţie este omul care se teme de Dumnezeu.

Cel ce face din propria sa înţelepciune călăuză în viaţă este un nebun care aruncă ancora în interiorul bărcii. În felul acesta el va fi purtat de valul mării fără putinţă de scăpare. Cel ce cere călăuzire de la Domnul se poartă cu înţelepciune (vezi Ieremia 9:23, 24).

Dumnezeu îi va răsplăti pe cei ce se poartă cu milostenie faţă de săraci. Cel ce-şi abate ochii de la cazurile reale de sărăcie şi nevoie va avea parte de multe necazuri.

Când ajung cei răi la putere, oamenii de rând se ascund, înfricoşaţi. Dar când cei răi sunt răsturnaţi de la putere, cei drepţi sporesc la număr.

Cel ce stăruie în păcat, în pofida repetatelor avertismente, va fi nimicit dintr-odată, fără speranţă de a mai avea vreun prilej de îndreptare. Oamenii care au trăit înainte de potop au refuzat să ia seama la cuvintele lui Noe. Apoi a venit potopul şi i-a nimicit pe toţi.

O cunoştinţă de-a mea care refuzase de nenumărate ori invitaţia evangheliei s-a întâlnit cu o soră creştină, care se rugase de multe ori pentru el. Doamna respectivă i-a pus următoarea întrebare: „Nu crezi că e timpul să te întorci la Domnul?" La care el a răspuns: „Oare ce a făcut El pentru mine?" La sfârşitul acelei săptămâni viaţa i-a fost curmată dintr-odată într-o nenorocire bizară. A fost unul din acele accidente despre care nu credeai că se poate întâmpla, dar s-a întâmplat!

Caracterul conducătorilor unei naţiuni afectează moralul acelei ţări. Când stăpânesc cei drepţi, fiind numeroşi şi învestiţi cu putere reală, oamenii se bucură. În schimb conducătorul rău provoacă multă întristare.

Fiul care iubeşte înţelepciunea şi trăieşte o viaţă consacrată Domnului, despărţită de lume şi de păcat, aduce multă bucurie tatălui său. Dar fiul care trăieşte în imoralitate toacă banii tatălui său. Vă amintiţi cum a păpat fiul risipitor averea tatălui său, prin traiul său stricat?

Purtându-se cu dreptate, cu justiţie, un rege îşi întăreşte ţara. Cel care primeşte mită pentru a face strâmbătate subminează stabilitatea guvernului acelei ţări.

Linguşitorul îşi pune în pericol aproapele, refuzând să-i spună adevărul sau prin faptul că-l laudă pentru lucruri neadevărate. În plus, îi promovează mândria, despre care se ştie că merge înaintea căderii.

Un om rău este adesea prins în cursa propriului său păcat. Cel drept este însă fericit că n-are nici un motiv să se teamă de consecinţele fărădelegii. El cântă şi se bucură.

Oamenii neprihăniţi se implică cu tot sufletul în cauza celor săraci. Dar pe cei răi nu-i interesează asemenea lucruri.

Batjocoritorii dau foc unei cetăţi. Ei provoacă tulburări, incitând spiritele, agitându-i pe oameni şi stârnind dezbinări. Oamenii înţelepţi caută să evite neînţelegerile şi să promoveze pacea.

Proverbul acesta poate avea două sensuri, dar cel mai probabil este următorul: Când un om înţelept încearcă să-l convingă pe unul nechibzuit cum stau lucrurile, acesta nu face altceva decât să se supere şi să râdă. El nu se va lăsa înduplecat şi, prin urmare, nu va fi pace.

Cealaltă interpretare este că atunci când un om înţelept argumentează cu unul nechibzuit, fie că înţeleptul recurge la cuvinte aspre sau la umor, degeaba încearcă, pentru că nu va realiza nimic.

Şi aici avem două interpretări posibile. Una ne este prezentată în traducerea ASV: „Cei setoşi de sânge îl urăsc pe cel desăvârşit; iar pentru cel drept ei caută să-i ia viaţa." Aici setoşii de sânge sunt agresorii ticăloşi.

Celălalt înţeles se găseşte în versiunile NKJV, JND şi Berkeley, în acestea prin cei setoşi de sânge se înţelege cei din rândul întâi, care distrug viaţa, dar cei drepţi caută s-o păstreze şi s-o ocrotească, în rândul al doilea.

Nebunul îşi dezvăluie toate sentimentele, pe când înţeleptul şi le reţine. Adams ne sfătuieşte după cum urmează: Ideea de a permite mâniei să se dezlănţuie fără nici o opreliţte, spunând sau făcând ce-ţi trece prin minte, fără să-ţi pese de consecinţe, fără să numeri până la zece, fără să încerci s-o ţii în frâu şi s-o struneşti, fără să auzi până la capăt ce ţi se spune, este cu totul greşită.

Gândul care se desprinde de aici pare să fie că dacă un stăpânitor doreşte să fie răsfăţat şi flatat şi să i se aducă numai veşti bune, atunci toţi slujitorii săi îl vor trata exact aşa cum a cerut el, pretându-se la linguşeli şi minciuni.

În societate există uneori o mare prăpastie între cei săraci şi asupritori, dar înaintea lui Dumnezeu şi unii, şi alţii sunt pe picior de egalitate. Domnul este Cel care le dăruieşte lumină şi unora, şi altora.

Când cântăreşte purtarea unui dregător, Dumnezeu doreşte să ştie dacă acesta îi tratează pe săraci cu atenţie şi fără prejudecăţi. În caz afirmativ, El promite că va statornici tronul acestui cârmuitor pe veci. Dar noi nu cunoaştem decât un singur Cârmuitor de acest fel. Numele Său este Isus.

Proverbul acesta contrazice categoric părerea multor aşa-zişi experţi din vremea noastră, care propagă ideea unei „democraţii permisive." Nuiaua înseamnă, desigur, pedeapsa corporală. Mustrarea este o formă de îndreptare orală. Aceste forme de disciplină părintească sunt de natură să dăruiască înţelepciune. Ele nu inhibă dezvoltarea unui copil, nici nu-i afectează personalitatea, cum susţin aceşti „experţi."

Când se înmulţesc cei răi la număr şi le sporeşte puterea, rata criminalităţii este în creştere. Dar cei răi vor ajunge să vadă, în timpul vieţii lor, căderea acestora. Desigur, există şi excepţii, dar acestea nu fac altceva decât să întărească regula.

Copilului care i se aplică disciplina corespunzătoare va aduce desfătare şi odihnă părinţilor săi, iar nu nelinişte şi dureri de cap.

Unde nu este nici o revelaţie, oamenii sunt fără frâu; dar fericit este cel ce păzeşte legea. Prin revelaţie aici se înţelege descoperiri profetice, deci Cuvântul lui Dumnezeu (vezi 1 Samuel 3:1). Adică atunci când nu se cunoaşte Cuvântul lui Dumnezeu şi nu i se acordă cinstea cuvenită, oamenii îşi fac de cap. Cei care păzesc legea, adică Cuvântului Dumnezeu, sunt cei cu adevărat binecuvântaţi.

Versetul acesta pare să ne prezinte atitudinea încăpăţânată şi refractară a unui servitor. În acest caz, ordinele transmise pe cale orală nu sunt întotdeauna suficiente. Asta pentru că aceşti servitori înţeleg probabil instrucţiunile stăpânului, dar nu te aduc totdeauna la îndeplinire, ci rămân tăcuţi şi bosumflaţi. Isus a spus: „De ce îmi ziceţi «Doamne, Doamne» şi nu faceţi lucrurile pe care vi le spun?" (Luca 6:46).

Dintre toate temele abordate în cartea Proverbe, cuvintelor pe care le rostim li se acordă o atenţie deosebită. În acest verset aflăm că omul care deschide gura să vorbească înainte de a se gândi ce va spune este mai deznădăjduit decât un nebun. Asta îl aşează în aceeaşi categorie cu cel ce este înţelept în propria sa închipuire (26:12).

Dacă-l răsfeţi pe un servitor, acesta va uita care-i este locul şi în curând va aştepta de la tine să-l tratezi ca pe un fiu. Un grad prea mare de familiaritate în raporturile dintre patron şi salariat adesea dă naştere la dispreţ.

Cuvântul tradus prin „fiu" în rândul al doilea nu poate fi descifrat cu uşurinţă.

Cei mai mulţi dintre noi am întâlnit aceste două tipuri de oameni, în diverse situaţii din viaţă. Omul mânios stârneşte tot felul de necazuri iar cel care se înfurie sau căruia îi sare uşor ţandăra comite o sumedenie de păcate.

Omul mândru va fi negreşit coborât, pe când cel smerit va fi înălţat la o poziţie de cinste. Profesorul Smith escalada vârful Weisshorn. Când au ajuns aproape de piscul muntelui, călăuza s-a dat la o parte, pentru a-i permite turistului onoarea de a fi primul care a ajuns în vârf. Ameţit de frumuseţea priveliştii ce i se deschidea în faţă, uitând cu totul de rafalele de vânt de la acea înălţime, omul nostru s-a ridicat în picioare, stând semeţ pe culme. Îndată călăuza l-a tras în jos, strigând: „Pe genunchi, domnule, pe genunchi, căci în orice alt fel ai sta ai fi în pericol aici." Culmile vieţii - fie că e vorba de cunoştinţă, fie de iubire sau de succese lumeşti - sunt pline de pericole. (Choice Geariings)

O, Mielul lui Dumnezeu, ţine-mă

Aproape de coasta Ta străpunsă;

Doar acolo sunt în siguranţă,

Găsind pace necurmată împresurat de duşmani şi de curse.

De poftele şi temerile dinlăuntru,

Harul ce m-a căutat şi m-a găsit

E singurul ce mă poate păstra curat.

- James G. Deck

Complicele unui hoţ se comportă de parcă şi-ar urî viaţa. Oare de ce? Pentru că atunci când jură că va spune adevărul, adică atunci când judecătorul îi ia o depoziţie sub prestare de jurământ, el nu dezvăluie nimic, adică nu mărturiseşte şi astfel comite sperjur. Sub legea lui Moise cel pe care judecătorul Îl punea să jure că va spune adevărul şi care totuşi refuza să depună mărturie era socotit vinovat şi pedepsit în consecinţă (vezi Levitic 5:1). Pe vremea aceea nu exista posibilitatea de „a clama Amendamentul al cincilea" (adică de a refuza să depui mărturie pe considerentul că te-ai putea incrimina pe tine însuţi, prevedere sau scutire cuprinsă în al cincilea amendament la Constituţia americană, n.tr.).

Frica de om te face să cedezi la presiunea, exercitată de oameni asupra ta, săvârşind fapte rele sau abţinându-te de la ceea ce ştii că este bine şi că trebuie făcut. Ce mulţi oameni au ajuns în iad pentru că s-au temut de ce vor spune prietenii lor dacă îşi vor pune încrederea în Cristos!

Omul care se încrede în Domnul este la adăpost, orice-ar veni. „Ne temem atât de mult de om," a spus William Gumall, „pentru că ne temem atât de puţin de Dumnezeu."

Mulţi oameni privesc spre un conducător omenesc ca şi când el ar constitui rezolvarea tuturor problemelor lor, dar de la Domnul vine dreptatea.

Nu există nici o legătură între un nedrept şi unul drept. Cel drept priveşte cu dezaprobare spre cel nedrept iar cei răi la rândul lor sunt dezgustaţi de cei drepţi. După cum un băţ drept pune în evidenţă pe unul strâmb, tot aşa contrastul dintre o viaţă curată şi una rea este cât se poate de evident.

În acest punct se încheie proverbele lui Solomon.

Tot ce ştim despre Agur se găseşte în acest capitol. El se prezintă sub titulatura de fiul lui Iache. Sintagma: cuvintele rostite de el (sau „oracolul" în NFV) poate fi tradusă şi prin „ale lui Massa" (RSV), ceea ce înseamnă că Agur ar fi, în acest caz, un descendent al lui Ismael (Geneza 25:14).

Rândul al doilea ar putea fi tradus şi astfel: „Omul a spus: «M-am ostenit, o, Dumnezeule; sunt mistuit (text marginal ASV). Această variantă se potriveşte de minune cu ceea ce urmează - imposibilitatea cuprinderii cât de cât a Necuprinsului.

Agur începe cu o mărturisire privitoare la neputinţa sa de a atinge un grad corespunzător de înţelegere. Se pare că e o atitudine de adevărată smerenie - o poziţie lăudabilă şi recomandabilă pentru toţi cei ce caută să priceapă lucrările şi căile lui Dumnezeu.

El nu pretinde că şi-ar fi însuşit deja înţelepciunea sau că L-ar fi găsit pe Dumnezeu în urma eforturilor - omeneşti de cercetare. El recunoaşte că nu posedă în sine capacitatea de a ajunge la cunoaşterea Celui Sfânt.

Prin intermediul unei suite de întrebări, el desfăşoară un evantai de aspecte ale măreţiei lui Dumnezeu, aşa cum este El revelat în naturi.

Prima întrebare Îl descrie pe Dumnezeu ca având acces la înălţimile şi adâncimile universului, unde nici un om nu-L poate urma. A doua scoate în evidenţă controlul exercitat de Dumnezeu asupra forţei uriaşe a vântului. A treia se referă la puterea Sa extraordinar de mare de a stăpâni apele, fie sub forma norilor de deasupra, fie în oceane. În continuare este descrisă stabilirea de către El a hotarelor uscatului.

Cum se numeşte El şi care este numele Fiului Său? Cu alte cuvinte, „Cine ar putea cunoaşte pe deplin o Fiinţă atât de măreaţă, atât de incomprehensibilă, atât de tainică, atât de puternică, atât de omniprezentă?" Răspunsul este: „Nimeni nu poate să-L înţeleagă pe deplin." Dar noi ştim că numele Său este Domnul (Iehova) şi că numele Fiului Său este Domnul Isus Cristos.

Acesta e un text care îi surprinde pe cei mai mulţi evrei, care credeau că Dumnezeu niciodată nu a avut un Fiu. Din acest verset credincioşii Vechiului Testament au putut înţelege că Dumnezeu are un Fiu.

Augur trece acum de la revelaţia lui Dumnezeu în natură la revelaţia Sa în Cuvânt. El afirmă infailibilitatea sfintelor Scripturi - „orice cuvânt al lui Dumnezeu este curat." Apoi el se referă la siguranţa tuturor celor care îşi pun încrederea în Dumnezeul Bibliei - „El este un scut pentru cei care se încred în El."

În continuare este afirmată suficienţa absolută a Scripturilor. Nici un om nu - are voie să îndrăznească să adauge gândurile sau speculaţiile sale la ceea ce a rostit Dumnezeu. Versetul acesta condamnă cultele deraiate care acordă scrierilor lor aceeaşi autoritate ca cea a Bibliei.

Aceste versete conţin singura rugăciune din cartea Proverbe. Rugăciunea este scurtă şi la obiect, conţinând două cereri - una acoperind viaţa spirituală, cealaltă viaţa fizică. Mai întâi, Agur a dorit ca viaţa lui să fie vrednică şi onestă. El nu a dorit ca viaţa să-i fie risipită cu fleacuri. El nu a dorit să se ocupe de lucruri minore şi nu a vrut să-i înşele pe alţii sau să fie el însuşi înşelat. Cât priveşte partea fizică, el a cerut să fie izbăvit de formele extreme, atât la sărăcie, cât şi la bogăţie, exprimându-şi satisfacţia cu asigurarea nevoilor sale zilnice. De fapt el a spus: ,,Dă-mi astăzi pâinea mea de toate zilele." El enumera motivele pentru care a dorit să evite cele doua extreme de belşug şi de sărăcie. Dacă ar fi sătul, atunci ar putea deveni independent de Domnul, tăgăduindu-L prin faptul că n-ar mai simţi nevoia de El. Atunci ar putea fi îndemnat să spună: „Cine este Domnul?" - adică, cine este El ca să privesc la El pentru a-mi fi acoperite nevoile sau dorinţele? Pericolul sărăciei ar

consta în faptul că în acest caz ar putea fi ispitit să fure şi apoi să încerce să camufleze fapta, minţind sub prestare de jurământ.

În ceea ce pare a fi o trecere bruscă, Agur lansează un avertisment să nu fie defăimat un servitor la stăpânul său. Pedeapsa ar fi că blestemul respectiv rostit de el împotriva ta s-ar împlini, deoarece Dumnezeu, este apărătorul celor asupriţi.

Noul Testament ne avertizează să nu-i judecăm pe slujitorii Domnului; căci dacă stau în picioare sau cad este treaba stăpânului lor (Romani 14:4).

Generaţia descrisă aici este izbitor de asemănătoare cu generaţia aflată în viaţă în epoca actuală şi cu cea care va exista în zilele de pe urmă (2 Timotei 3:1-7). Observaţi următoarele trăsături:

Lipsă de respect faţă de părinţi. Membrii acestei generaţii îl blestemă pe tatăl lor şi nu arată nici o recunoştinţă faţă de mama lor, călcând astfel a cincea Poruncă. Ostilitatea tinerilor faţă de părinţii lor este una din trăsăturile definitorii ale societăţii decadente în mijlocul căreia trăim.

Oameni cu neprihănire proprie. Oamenii aceştia sunt răi din cale-afară şi necuraţi. Şi totuşi nu au pic de ruşine. În afară par nişte morminte văruite, dar înăuntru sunt plini de oase de morţi.

Mândria şi aroganţa. Ei se aseamănă cu Rabinul Simeon Ben Jochai, care a spus: „Dacă nu sunt decât doi oameni neprihăniţi pe lume, eu şi cu fiul meu suntem aceştia doi. Iar dacă nu e decât unul neprihănit pe lume, atunci eu sunt acela."

Asupritori feroce. În lăcomia lor nepotolită după bogăţii, ei muşcă, sfâşie şi devorează pe săraci, impunând asupra lor ore lungi de muncă, salarii de mizerie şi alte forme de nedreptate socială.

Lăcomia asupritorilor din versetul precedent conduce la alte exemple de dorinţe ce rămân neîmplinite.

1. Lipitoarea sau vampirul este înfăţişată aici ca având două fiice care au capacitatea nelimitată de a suge sânge. Ambele se numesc „Mai dă-mi!"

2. Mormântul nu spune niciodată: „Destul! Nu mai e loc." Moartea nu merge niciodată în concediu iar mormântul nu duce lipsă de loc pentru a-şi primi victimele.

3. Pântecele infertil nu e dispus niciodată să accepte infertilitatea, ci speră mereu să poată naşte.

4. Pământul nu se satură de apă; indiferent câtă ploaie ar cădea pe el, întotdeauna va putea să mai absoarbă apă.

5. Focul nu spune niciodată: „Destul". Ci va consuma mereu alte cantităţi de combustibil cu care este alimentat.

Sintagma: „Trei lucruri... ba patru..." este o formula literară menită să trezească interesul cititorului pentru punctul culminant. Grant sugerează că patru este cifra completitudinii pământeşti sau a universalităţii (ca în cele patru colţuri ale lumii) sau a creaturii în contrast cu Creatorul.

Proverbul acesta pare izolat de restul proverbelor, deşi e similar versetului 11. Astfel ni se spune că un fiu care îşi batjocoreşte tatăl şi nu ascultă de mama sa va muri de o moarte năprasnică şi nu va avea parte de o înmormântare bună. În concepţia evreilor, era o mare tragedie şi ocară ca un trup să rămână neînmormântat. Şi trupul fiului neascultător este devorat de vulturi.

Agur enumera patru lucruri prea minunate pentru el. Studiindu-le, avem impresia vagă că dedesubt se află o analogie spirituală, dar care este această analogie şi care e firul comun ce le leagă? Cei mai mulţi comentatori sugerează că aceste patru lucruri nu lasă în urma lor nici o urmă. Faptul pare să fie confirmat de modul în care femeia adulteră din versetul 20 reuşeşte să-şi ascundă vinovăţia. Kidner spune că numitorul comun ar fi: „lesnicioasa însuşire de către agentul corespunzător a unor elemente dificil de negociat cum ar fi aerul, stânca, marea - şi tânăra femeie."

1. Calea vulturului pe cer. Aici ni se prezintă minunea zborului, graţia şi iuţeala proverbială a vulturului.

2. Calea şarpelui pe stâncă. Minunea constă aici din deplasarea acestei reptile lipsită de picioare, braţe sau aripi.

3. Calea corabiei în mijlocul mării. E posibil ca prin termenul „corabie să se aibă în vedere „peştele" (redat sub formă poetică, a se vedea şi Psalmi 104:26) şi că Agur se minunează de capacitatea extraordinară a fiinţelor mării de a naviga.

4. Calea unui bărbat la o fecioară. Cea mai simplă explicaţie a acestei expresii este referirea la actul de a face curte. Pe de altă parte, alţii sunt înclinaţi să adopte o concepţie mai puţin romantică, susţinând că ar fi vorba de seducerea unei fecioare.

O a cincea minune, adăugată pentru ca impresia generală să fie mai deplină, este modul în care o femeie adulteră poate să-şi satisfacă pofta, după care să se şteargă pe gură şi să susţină sus şi tare că e nevinovată.

În continuare sunt prezentate patru lucruri insuportabile - care tulbură pământul.

1. Un slujitor care împărăteşte. El devine arogant şi asupritor, îmbătat de puterea noii sale poziţii.

2. Un nebun care are pâine din belşug. Prosperitatea sa îl face să atingă culmea obrăzniciei.

3. O femeie plină de ură care, în cele din urmă, reuşeşte să se căsătorească. Te-ai aştepta ca din pricina caracterul ei dispreţuitor să nu găsească partener de viaţă, dar nu ştiu cum se face că până la urmă îşi găseşte un soţ. Apoi devine semeaţă şi înfumurată, înţepându-le pe cele rămase nemăritate.

4. O roabă care moşteneşte pe stăpâna ei. Ea nu ştie cum să se poarte, îi lipsesc rafinamentul şi graţia, ea dând dovadă de multă vulgaritate.

În acest punct Agur se ocupă de patru lucruri care sunt peste măsura de înţelepte.

1 - Furnicile sunt fiinţe minuscule şi aparent neajutorate. Dar ele ştiu cum să se ajute reciproc în lunile de vară. Cele mai multe din furnicile obişnuite nu-şi asigură cele necesare traiului, deoarece, conform World Book, „Furnicile stau lipite unele de altele, grămadă, petrecându-şi iama într-un fel de hibernare în cuiburile lor." Excepţia o constituie furnica culegătoare ce-şi înmagazinează hrana pentru anotimpul rece. În aceste text însă accentul se pune asupra hărniciei furnicii în strângerea hranei.

2. Bursucul de stâncă este un animal slab, dar înzestrat cu înţelepciunea de a şti să se ascundă între stânci. (Bursucul de stâncă, purtând şi denumirea de „hyrax," nu trebuie confundat cu bursucul obişnuit, care este foarte belicos). Crăpăturile stâncilor sunt ideale pentru a le asigura acestor animale adăpostul. Aplicaţia spirituală o găsim în cântarea: „Rock of Ages, cleft for me" (Textual: „Stânca Veacurilor, despicată pentru mine", în româneşte a fost tradusă prin: „Cel ce Te-ai deschis mie, Stâncă de mântuire..." n.tr.).

3. Lăcustele n-au un conducător vizibil, şi totuşi ordinea în care înaintează este cu totul remarcabilă.

4. Păianjenul sau şopârla este mic, şi totuşi reuşeşte să pătrundă în palatele regelui. Accesul său în locuri importante, unde nu te-ai aştepta să pătrundă, se aseamănă cu cel al credincioşilor de astăzi. Dumnezeu nu Se lasă fără martori, chiar în curţile împărăteşti.

Ultima serie ne prezintă patru exemple de ţinută frumoasă şi de mers măreţ:

1. Leul, regele animalelor, este maiestuos şi falnic, păşind fără teamă în mijlocul celorlalte vieţuitoare.

2. Cât priveşte cel de-al doilea exemplu, există anumite incertitudini. Unii cred că este vorba de cocoşul ţanţoş (NIV), alţii de un cal de război (textul marginal din ediţia JND) sau un ogar. Toate acestea corespund ideii de demnitate, dar poate că traducerea ideală este aceea de ogar.

3. Ţapul este simbolic pentru mersul măreţ, în fruntea turmei.

4. Şi cu privire la al patrulea exemplu există unele neclarităţi. Este vorba de „un rege, împotriva căruia nu te poţi ridica" (KJV), de „un rege ce păşeşte falnic înaintea supuşilor săi" (RSV) sau de „un rege înconjurat de oştenii săi" (NKJV). În orice caz, se înţelege clar că e vorba de un rege ce păşeşte cu demnitatea conferită de rangul său.

Capitolul se încheie cu două versete ce par detaşate de restul versetelor care le preced. Iată cum le parafrazează Williams:

Dacă omul neputincios, în nebunia lui, s-a ridicat împotriva lui Dumnezeu sau chiar şi-a permis să gândească gânduri rele la adresa Lui, atunci să asculte glasul înţelepciunii şi să-şi acopere gura cu mâna; altminteri ce va urma va fi aidoma laptelui bătut, nasului strâmbat sau mâniei ieşite din matcă.

Nu putem stabili cine a fost Regele Lemuel, al cărui nume înseamnă „consacrat lui Dumnezeu" sau „aparţinând lui Dumnezeu." Important este că el a păstrat pentru noi sfaturile înţelepte primite de la mama sa.

Am putea completa ideea din acest verset după cum urmează: „Ce-ţi voi spune şi ce giuvaere de înţelepciune să-ţi transmit, fiul meu, tu cel pe care te-am consacrat Domnului?"

Mai întâi, avem avertismentul să evităm viaţa de risipă şi de alergare după plăceri senzuale. În Speaker's Commentary se arată că „ispitele haremului au constituit pe vremea aceea, ca de altfel pe vremea noastră, blestemul tuturor împărăţiilor orientale."

În al doilea rând avem îndemnul fierbinte ca regele să se abţină de la consumul excesiv de vin şi de băuturi tari. Pentru regi există pericolul ca atari abuzuri în consumul de alcool să le diminueze capacitatea de a judeca drept. Consumul vinului în scopuri medicinale este însă permis, ca stimulent pentru cei aflaţi pe moarte şi ca drog anti-depresiv pentru cei cu predispoziţie la deprimare. Pentru asemenea oameni este permis să bea şi să-şi uite nenorocirea şi mizeria.

Regele trebuie să fie un purtător de cuvânt responsabil, pentru toţi cei care nu se pot apăra, pledând cauza tuturor lăsaţi să moară. El are datoria să-şi ridice glasul întru apărarea celor nenorociţi şi lipsiţi.

Ultima secţiune a cărţii, care se ocupă de soţia ideală, este redată sub forma unui acrostih, în cadrul căruia fiecare verset începe cu o literă a alfabetului ebraic în ordinea corespunzătoare. Traducerea lui Knox în limba engleză încearcă să reproducă stilul specific acrostihului original, folosind douăzeci şi două din cele douăzeci şi şase de litere ale alfabetului englez.

O soţie virtuoasă (în româneşte: „cinstită", n.tr.) este o femeie capabilă, harnică, vrednică şi bună. Valoarea ei nu se poate măsura, ea fiind mai de preţ decât mărgăritarele. Soţul ei poate avea încredere deplină în ea, fără să trebuiască să se teamă că va duce lipsă de câştig cinstit. Ea depune eforturile cele mai asidue pentru a-i fi de ajutor şi niciodată nu refuză să coopereze.

Ea caută mereu lână şi in, pe care le transformă în pânză pentru confecţionarea hainelor. Când iese la cumpărături, este ca nişte corabii de negoţ ce revin în port cu alimente aduse de departe. De asemenea, ea se scoală dis-de-dimineaţ, înainte de revărsatul zorilor, pentru a-i pregăti soţului de mâncare. Porţia pe care o dă slujnicelor ei se referă probabil nu doar la micul dejun ce-i serveşte acestora, ci şi la sarcinile de lucru pentru ziua respectivă.

Când aude că s-a pus în vânzare un teren de pământ, se duce să-l vadă şi constată că este exact ceea ce-i trebuie. Drept care îl cumpără şi apoi sădeşte din rodul mâinilor ei o vie, adică cu banii pe care i-a câştigat. Ea se pregăteşte pentru sarcinile de lucru cu multă vigoare şi entuziasm. Nu se teme de munca grea. În linişte, fără fanfară, ea se bucură smerită de rezultatele muncii ei. După ce ceilalţi s-au dus la culcare, adesea ea continuă să lucreze până la orele târzii.

Ea pune mâna pe furcă iar degetele ei ţin fusul, adică toarce lâna şi inul. Pe lângă toate acestea, ea îşi face timp să aibă grijă de nevoiaşi. Cu multă abnegaţie ea are grijă de cei mai dezavantajaţi. Ea nu se teme de venirea iernii pentru că dulapurile îi sunt pline de haine călduroase. Ea îşi face învelitori („tapiserii"). Are haine de in subţire şi de purpură.

Soţul ei este un om cu vază în mijlocul comunităţii din care fac parte. El stă la .porţi cu bătrânii. El se poate consacra treburilor publice fără să se îngrijoreze cu privire la situaţia de acasă.

Soţia sa face haine din in pe care le vinde la târg. De asemenea câştigă bani din vânzarea de cingători pentru negustori. Încununată de hărnicie şi demnitate, ea priveşte viitorul cu încredere. Instrucţiunile pe care le da familiei suni un echilibru desăvârşit între înţelepciune şi bunătate. Ea păstrează contactul nemijlocit cu casa ei, nerisipind timpul cu activităţi neproductive, ne-angajându-se în lucrări uşuratice.

Copiii ei îşi dau seama ca este o mamă ieşită din comun, neezitând să i-o spună. Soţul ei o laudă şi el, ca pe o soţie ce i-a dăruit-o Dumnezeu. El spune: „Multe soţii bune sunt pe lume, dar tu le întreci pe toate."

Scriitorul adaugă în acest punct propriul său amin la ceea ce s-a spus până aici. Da, aşa este. O femeie poate avea frumuseţe şi farmec deosebit, dar să fie în acelaşi timp lipsită de simţ practic. Dar o femeie care se teme de Domnul, conform descrierii de mai sus, este cea mai bună soţie. Prin urmare ea trebuie cinstită şi onorată pentru hărnicia şi caracterul ei nobil. Când se strâng părinţii cetăţii în centrul civic, s-o laude pentru realizările ei cu totul ieşite din comun.

Este demn de remarcat şi adecvat ca Proverbele să se încheie pe această notă pozitivă despre femei. Trei femei au fost proeminente în această carte: personificarea înţelepciunii, văzută ca o femeie ce-şi invită discipolii la ospăţ; femeia imorală sau seducătoarea, şi, în sfârşit, „femeia (sau soţia) de mare preţ" cum este în textul original la 31:10 (textul marginal al ediţiei NKJV).

clickbible.org